

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE İLİŞKİN FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN VE
ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Kübra ASLAN

AMASYA

Ağustos-2020

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE İLİŞKİN FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN VE
ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİ**

**Hazırlayan
Kübra ASLAN**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Murat KURT**

Amasya-2020

ETİK BEYAN

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ Fen Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. .../.../.....

İmza

Kübra ASLAN

TEZ ONAY SAYFASI

Kübra ASLAN tarafından hazırlanan Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Öğrencilerinin Görüşleri başlıklı bu çalışma, 16/07/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak **oy birliği/ oy çokluğu** ile başarılı bulunarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman: Doç. Dr. Murat KURT

Üye: Doç. Dr. Dünder YENER

Üye: Doç. Dr. Mehmet TOY

ONAY

Yukarıdaki imzaları adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. __/__/__

Doç. Dr. Meryem EVECEN
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE İLİŞKİN FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN VE ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİ

Kübra ASLAN

Amasya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü
Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Mayıs/2020
Danışman: Doç. Dr. Murat KURT

Çağımızda bilim ve teknolojinin gelişmesiyle yaşanan değişimler bireylerin de kendilerini geliştirmesini gerekli kılmaktadır. Bireylerin bu sürece uyum sağlaması ve becerilerini ortaya çıkarması ise eğitim ile sağlanabilir. Günümüzde bireyler kendi becerilerine uygun eğitim uygulamalarını tercih etmektedir. Gelişmekte olan toplumlar bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılarken onların farklılıklarını göz önünde bulundurmaktadır. Bireylerin özellikleri farklılaştıkça sunulan eğitim imkânları da farklılaşmaktadır. Ülkemizde uygulanan eğitim sisteminde öğrenci merkezli eğitim anlayışı hâkim olduğundan hazırlanan programlardan özel gereksinimli öğrenciler de yararlanmaktadır. Özel gereksinimli öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliği ve topluma kazandırma açısından uygun olan eğitim ortamı; normal gelişim gösteren akranları ile bir arada oldukları, en az kısıtlayıcı eğitim ortamının da sağlandığı kaynaştırma eğitimidir. Günümüzde kaynaştırma eğitime ihtiyaç duyan öğrenci sayısının artması ile bu konuda yapılan araştırma sayısı da artmaktadır. Kaynaştırma eğitiminde de başarılı olabilmek için diğer eğitim modellerinde olduğu gibi öğretmen ve öğrencilerin öğretmen ve öğrencilerin iş birliği içinde olması gerekir. Bu çalışmada kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflarda verilen fen eğitimine yönelik; fen bilimleri öğretmenlerinin, kaynaştırma öğrencilerinin, normal gelişim gösteren öğrencilerin görüşleri ve yapılan öğretimin bu bireyler üzerindeki yansımalarını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden özel durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmacının çalışma grubunu; 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okulların 5, 6, 7, 8. sınıflarında kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflardan 6 Fen Bilimleri Öğretmeni, 9 kaynaştırma öğrencisi ve 9 normal gelişim gösteren öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak öğretmen, öğrenci ve kaynaştırma öğrencileri için yarı yapılandırılmış görüşme ve gözlem formları kullanılmıştır. Çalışmada görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmış, tema ve kodlar oluşturulmuştur. Çalışma sonucunda, öğretmenlerin kaynaştırma ile ilgili üniversite öğrenimleri sırasında eğitim aldıkları fakat kaynaştırma eğitimi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, BEP hazırlama konusunda yardıma ihtiyaç duydukları, sınıf mevcudunun kalabalık olmasından dolayı farklı yöntem ve teknik kullanamadıkları tespit edilmiştir. Normal gelişim

gösteren öğrencilerin bir kısmı kaynaştırma öğrencilerinin ayrı sınıfta eğitim alması ve kaynaştırma eğitiminin uzmanlar tarafından verilmesi gerektiği yönünde görüş bildirirken bir kısmı birlikte öğrenim görmek istediklerini belirtmişlerdir. Kaynaştırma öğrencileri ise genel olarak Fen derslerinde zorlandıklarını ve arkadaşlarıyla birlikte eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir. Fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerini genellikle ön sıralarda oturttuğu, ders esnasında öğrenciye yönelik ek yöntem teknik kullanmadığı gözlemlenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda Fen bilimleri dersinde uygulanan kaynaştırma eğitiminde öğrencilerin ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma eğitimi, Fen Bilimleri öğretmeni, kaynaştırma öğrencileri, normal gelişim gösteren öğrenciler.

ABSTRACT

SCIENCE EDUCATION TEACHERS AND STUDENTS' OPINION ON INCLUSIVE EDUCATION

Kübra ASLAN

Amasya University, Graduate School of Sciences
Mathematics and Science Education, M.A., May/2020
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Murat KURT

The changes experienced with the development of Science and technology in our age also make it necessary for individuals to develop themselves. Individuals' adaptation to this process and revealing their skills can be achieved through education. Today, individuals prefer education practices that are appropriate for their own skills. While developing societies meet the educational needs of individuals, they consider their differences. As the characteristics of individuals differ, the educational opportunities offered also differ. Since the student-centered understanding of education is dominant in the education system implemented in our country, students with special needs also benefit from the programs prepared. Education environment suitable for students with special needs in terms of equal opportunities in education and bringing them to society; It is an inclusive education where they are together with their normally developing peers and where the least restrictive education environment is also provided. Today the number of students who need inclusive education increases and the number of researches increases in parallel to this need. In order to be successful in inclusive education, teachers and students should be in collaboration with teachers and students as in other education models. This study is aimed at to determine the views of science teachers, inclusion students, students who are developing normally and the reflections of the teaching on these individuals where science education given in classrooms with inclusion students. In the study, special case study design which is one of the methods of qualitative method was used. The study group of the research; In the 2018-2019 academic year, there are 6 Science Teachers, 9 mainstreaming students and 9 normal development students among the classes where there are mainstream students in the 5th, 6th, 7th, 8th grades of the schools affiliated to Ağrı Provincial Directorate of National Education. Quasi-structured interview and observation form for teachers, students and students receiving inclusive education was used to collect the necessary data. Content analysis was used to analyse the obtained data and then themes and codes were formed. As a result of the study, it was determined that the teachers received education during their university education related to inclusion, but they did not have sufficient information about inclusion education, they needed

help in preparing individualized education plan, and they could not use different methods and techniques due to the overcrowding of the classroom. While some of the students who showed normal development expressed their opinion that the mainstreaming students should be educated in a separate class and that the mainstreaming education should be given by experts, some of them stated that they want to study together. The students receiving inclusive education claimed that they experienced great problems in science and were happy to get education with the other classmates. It has been observed that science teachers usually put the mainstreaming students in the front row and do not use additional methods and techniques for students during the lesson. Depending on the obtained data, some suggestions were made about the needs of the teachers who give inclusive education and the students receiving such an education.

Key Words: Inclusive education, Science teachers, students inclusive education, students with normal development.

ÖN SÖZ

Kaynaştırma eğitime ilişkin fen bilimleri öğretmenlerinin ve öğrencilerin görüşlerinin incelendiği bu çalışmada; konunun belirlenmesi, planlanması, yürütülmesi aşamalarında bilgisi, eleştirileri, tecrübe ve önerileri ile bana yol gösteren, çalışmamın her şamasında bana sabırla zaman ayıran değerli danışman hocam Doç. Dr. Murat KURT' a sonsuz saygı ve teşekkürlerini borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca kendimi geliştirmemi sağlayan Sayın Prof. Dr. Orhan KARAMUSTAFAOĞLU, Sayın Prof. Dr. Sevilay KARAMUSTAFAOĞLU ve Sayın Öğr. Gör. Rasim AHISKA hocalarıma; tezin hazırlanması sürecinde başta Gülsün KARSLI olmak üzere çalışmama katkı sağlayan öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Hayatım boyunca her konuda bana destek olan, bu günlere gelmem için emek ve fedakârlıkta bulunan değerli babam Şaban ASLAN ve annem Ayşe ASLAN' a; kardeşlerim Hatice ASLAN ve Fatih ASLAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Kübra ASLAN

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	iii
TEZ ONAY SAYFASI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	xv
KISALTMALAR DİZİNİ	xvi

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi	4
1.2.1. Alt Problemler	4
1.3. Araştırmanın Amacı	5
1.4. Araştırmanın Önemi	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.6. Araştırmanın Varsayımları	6
1.7. Tanımlar	6

II.BÖLÜM

2. KURUMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1.Kuramsal Çerçeve	8
2.1.1. Özel Eğitim	8
2.1.2. Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyler ve Eğitim Ortamları	9
2.1.3. Kaynaştırma Eğitiminin Tanımlanması ve Tarihçesi	11
2.1.4. Kaynaştırma Öğrencilerinin Nicel Durumu	12
2.1.5. Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri	17
2.1.5.1. Kaynaştırma Eğitimi Türleri	17
2.1.5.1.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma	17
2.1.5.1.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma	18
2.1.5.1.3. Tersine Kaynaştırma	18

2.1.5.2. Destek Özel Eğitim Hizmetleri	19
2.1.5.2.1. Özel Eğitim Gereksinimi Olan Öğrenciye Sınıfından Ayrılmadan Sağlanan Destek Hizmetler	19
2.1.5.2.2. Sınıf Dışında Uygulanan Destek Eğitim Hizmetleri	20
2.1.6. Kaynaştırma Eğitimi Alan Öğrencilerin Sınıflandırılması	20
2.1.6.1. Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler	21
2.1.6.2. İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler	22
2.1.6.3. Görme Yetersizliğini Olan Öğrenciler	22
2.1.6.4. Ortopedik Yetersizliği Olan Öğrenciler	22
2.1.6.5. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Öğrenciler	23
2.1.6.6. Özel Öğrenme Güçlüğüne Sahip Öğrenciler	23
2.1.6.7. Otizm Spektrum Bozukluğuna Sahip Öğrenciler	23
2.1.6.8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrenciler	24
2.1.6.9. Üstün Zekâ ve Özel Yeteneğe Sahip Öğrenciler	24
2.1.6.10. Süreç Hastalığı Olan Öğrenciler	25
2.1.7. Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı	25
2.1.8. Kaynaştırma Eğitiminin Olumlu Yanları	25
2.1.9. Kaynaştırma Eğitiminin Başarılı Olması İçin Gerekli Unsurlar	27
2.1.10. Fen Eğitimi ve Öğretimi	27
2.1.11. Kaynaştırma Öğrencilerine Fen Eğitimi	28
2.2.İlgili Araştırmalar	28
2.2.1. Yurtdışı Araştırmalar	28
2.2.2. Yurtiçi Araştırmaları	30

III.BÖLÜM

3. YÖNTEM	39
3.1. Araştırma Modeli	39
3.2. Çalışma Grubu	39
3.3. Veri Toplama Araçları	42
3.4. Verilerin Toplanması	43
3.5. Verilerin Analizi	45

IV.BÖLÜM

4. BULGULAR	47
-------------------	----

4.1.Öğretmenler ile Yapılan Yarı Yapılandırılmış Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular	47
4.2. Normal Gelişim Gösteren Öğrenciler ile Yapılan Yarı Yapılandırılmış Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular	55
4.3. Kaynaştırma Öğrencisi ile Yapılan Yarı Yapılandırılmış Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular	57
4.4. Öğretmenlere Yapılan Yarı Yapılandırılmış ve Katılımcı Olmayan Gözlemlerden Elde Edilen Bulgular	58
4.5. Kaynaştırma Öğrencilerine Yapılan Yarı Yapılandırılmış ve Katılımcı Olmayan Gözlemlerden Elde Edilen Bulgular	61

V.BÖLÜM

5. TARTIŞMA	65
-------------------	----

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ ve ÖNERİLER	73
6.1.Sonuç	73
6.2. Öneriler	74
KAYNAKLAR	76
EKLER	85
Ek 1. Öğretmen Görüşme Formu	86
Ek 2. Normal Zekâya Sahip Öğrenci İçin Görüşme Formu	88
Ek 3. Kaynaştırma Öğrencisi Görüşme Formu	90
Ek 4. Öğretmen Gözlem Formu	92
Ek 5. Öğrenci Gözlem Formu	94
Ek 6. Araştırma İzinleri	95
ÖZGEÇMİŞ	97

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. 2015-2019 Yılları arası okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretimde Kaynaştırma öğrencisi sayıları	13
Tablo 2. İlkokul ve ortaokulda özel eğitim sınıfı öğrenci sayısı	16
Tablo 3. Öğretmenlere ilişkin demografik bilgiler	40
Tablo 4. Kaynaştırma öğrencilerine ilişkin demografik bilgiler	41
Tablo 5. Normal gelişim gösteren öğrencilere ilişkin demografik bilgiler	41
Tablo 6. Görüşme takvimi	44
Tablo 7. Gözlem takvimi	45
Tablo 8. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik bir eğitim almalarına İlişkin görüşleri	47
Tablo 9. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik bep hazırlama ve sınıf ortamında değişikliğe ilişkin görüşleri	48
Tablo 10. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde verdikleri eğitim ve kullandıkları yöntem tekniklere ilişkin görüşleri	50
Tablo 11. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri	52
Tablo 12. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte fen dersini alması ile ilgili görüşleri	53
Tablo 13. Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi ile aynı sınıfta fen dersi alma ve birlikte eğitimin olumlu olumsuz etkileri ile ilgili görüşleri	55
Tablo 14. Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisine verilen fen eğitim ve müdürün, öğretmenlerin başarıyı artırmak için yapması gerekenler ile ilgili görüşleri	56
Tablo 15. Kaynaştırma öğrencilerinin fen öğretmenin kullandığı yöntem ve verdiği eğitiminin uygunluğuna ilişkin görüşleri	57
Tablo 16. kaynaştırma öğrencilerinin fen dersinin zorluğu ve fen dersini almak istediği sınıfa ilişkin görüşleri	58
Tablo 17. Fen bilimleri dersinde kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin uyguladıkları eğitime ilişkin gözlem sonuçları	58
Tablo 18. Fen bilimleri dersi alan kaynaştırma öğrencilerine ilişkin gözlem sonuçları	61

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin eğitim alabilecekleri ortamlar	11
Şekil 2. 2018-2019 Eğitim öğretim yılı kaynaştırma öğrencilerinin cinsiyet dağılımı	14
Şekil 3. 2018-2019 Eğitim öğretim yılı ilkokul kademesinde öğrenimine devam eden kaynaştırma öğrencilerinin bazı engel türlerinin cinsiyete göre dağılımı	15
Şekil 4. 2018-2019 Eğitim öğretim yılı ortaokul kademesinde öğrenimine devam eden kaynaştırma öğrencilerinin bazı engel türlerinin cinsiyete göre dağılımı	16
Şekil 5. Veri analizinde izlenen basamaklar	46

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1. Öğretmen Ö5'in gözlemlendiği sınıfa yönelik görsel öğeler	61
Fotoğraf 2. K2 kodlu öğrencinin defterine ait örnek görseller	62
Fotoğraf 3. K8 kodlu öğrencinin defterine ait görsel öğeler	63
Fotoğraf 4. K9 kodlu öğrencinin defterine ait görseller	64

KISALTMALAR DİZİNİ

BEP: Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

OSB: Otizm Spektrum Bozukluğu

ÖEHY: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

YÖK: Yükseköğretim Kurumu

I.BÖLÜM

1. GİRİŞ

Çağımızda bilim ve teknolojinin gelişmesiyle yaşanan değişimler bireylerin de kendilerini geliştirmesini gerekli kılmaktadır. Birey bu sürece uyum sağlamak için yeni beceriler edinmelidir. Bireylerin karşılaştıkları sorunların üstesinden gelmesi ve becerilerini ortaya çıkarması ise eğitim ile sağlanabilir. İnsanların davranışlarını değiştirmesi ve geliştirmesi, yeni bilgiler, yetenekler kazanması eğitim ile mümkündür (Akyüz, 2011).

Geçmişten günümüze demokrasi ve insan hakları göz önünde bulundurulmuş her bireyin eğitim hakkı yasal olarak güvence altına alınmıştır. Eğitim alanındaki gelişmelerle birlikte özel gereksinimli bireylerin sağlık, eğitim, topluma kazandırılma, devletlerin sorumlulukları gibi konular gündeme gelmiştir. Ülkeler anayasalarında engelli bireyler ve ailelerine yönelik koruma, geliştirme ve destekleme ile ilgili maddelere yer vermişlerdir (Cavkaytar, 1999). 1948'de yayımlanan Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde "her şahsın eğitim hakkının olduğu, ilk ve temel sınıflarda eğitimin parasız olduğu, teknik ve mesleki öğretimden herkesin faydalanabileceği, yükseköğretimin liyakatlerine göre herkese tam eşitlikle açık olması gerektiği" hükmü yayımlanmış ve böylece eğitim hakkı evrensel olarak güvence altına alınmıştır (İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 1949). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda yer alan "*Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz... Devlet durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.*" hükmü ile vatandaşların eğitim hakkı güvence altına alınmıştır (T.C. Anayasası, 1982). Türkiye'de eğitim ile ilgili genel konular Anayasada yer alan hükümler göz önünde bulundurularak hazırlanan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer almıştır (Varol, 2010). Kanunda; eğitimde cinsiyet gözetmeksizin fırsat ve imkân eşitsizliği, özel eğitim gereksinimi olan bireylerin topluma kazandırılması konusunda tedbirler ile ilgili hükümler yer almıştır.

Günümüzde bireyler kendi becerilerine uygun eğitim uygulamalarını tercih etmektedir. Bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda eğitim alması ise eğitimin işlevlerinden biridir (Yigen, 2008). Toplumda normal gelişim gösteren bireylerin yanı sıra özel gereksinimli bireylerde yer almaktadır. Gelişmekte olan toplumlar bireylerin eğitim

ihtiyaçlarını karşılarken onların farklılıklarını göz önünde bulundurmaktadır. Bireylerin özellikleri farklılaştıkça sunulan eğitim imkânları da farklılaşmaktadır.

Ülkemizde öğrenci merkezli eğitim sistemi hâkimdir ve hazırlanan programlar özel gereksinimli bireylerin de yararlanacağı şekilde düzenlenmektedir (Özyürek, 2009). Eğitim sistemi içinde; gelişim ve öğrenme özelliklerinin, yeteneklerinin, ilgilerinin normal gelişim gösteren öğrencilerden farklı olan bireylerin var olması genel eğitim hizmetlerinin yetersiz kalmasına aynı zamanda özel eğitim hizmetlerine duyulan ihtiyacın artmasına sebep olmaktadır (Varol, 2010). Özel eğitim; normal gelişim özelliklerinden farklı özelliklere sahip öğrencilere sağlanan, üstün özellikleri olan öğrencilerin var olan kapasitelerinin üstünde eğitim verilmesini sağlayan, herhangi bir alanda yetersizliği bulunan öğrenciye de ihtiyaçlarına yönelik eğitimler vererek topluma kazandırmayı amaçlayan eğitim hizmetlerinin tamamını içerir (Ataman, 2012).

Ülkemizde 18 Ocak 2000 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde; özel eğitimde tanılama süreçleri, eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi, aile katılımı, genel ilkelere yer verilmiştir. Son olarak 7 Temmuz 2018'de güncellenen Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (ÖEHY) özel eğitim; bireysel ve gelişim özellikleri, eğitim performansları bakımından akranlarına göre belirgin bir farklılığa sahip olan bireylerin eğitim ve sosyal gereksinimlerini giderebilmek amacıyla geliştirilen program ve bu doğrultuda yetiştirilen personel ile beraber uygun ortamlarda verilen eğitimi ifade eder.

Özel gereksinimli öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliği ve topluma kazandırma açısından da uygun olan eğitim ortamı; normal gelişim gösteren akranları ile bir arada oldukları, en az kısıtlayıcı eğitim ortamının da sağlandığı kaynaştırma eğitimidir (Kargın, Baydık ve Akçamete, 2004).

Kaynaştırma eğitiminin temel amacı bireylere ihtiyaçları doğrultusunda eğitim verip onları daha bağımsız bireyler haline getirmek ve topluma kazandırmaktır. Fen bilimleri branşı da bireylere gerçek hayatta birçok konuda yaşam becerisi sağlayabilen bir branş olduğundan kaynaştırma öğrencilerine olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda etkili ve verimli bir kaynaştırma eğitimi için ise Fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkında yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir.

1.1.Problem Durumu

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 2007 yılında yayınlamış olduğu raporda; dünya nüfusu içinde yetersizliği olan bireylerin oranını % 10 olarak belirtmiş ve bu oranın 200 milyonunu

çocukların oluşturduğunu ifade etmiştir (World Health Organization [WHO], 2007). Ülkemizde de her geçen gün özel gereksinimli birey sayısı ve buna bağlı olarak bireylerin yetersizliğine yönelik eğitim ihtiyaçları artmaktadır. Özel gereksinimli bireylerin nitelikli bir eğitim alması ise toplum ve öğretmenlerin ortak görevidir. Yetersizliğe sahip öğrencilerin uygun eğitim olanaklarından yararlanması, ihtiyacına yönelik yöntem, teknik, materyal ve gerekli eğitim süresinden faydalanması için bu öğrencilere nitelikli bir eğitim ortamı sağlanabilir (Ataman, 2012). Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin genel eğitim verilen okullarda kaynaştırma eğitiminde yararlanılmasının faydalı bir eğitim modeli olduğunu başta okul müdürü olmak üzere okuldaki tüm çalışanlar kabullenmeli ve kaynaştırma öğrencilerine yönelik olumlu tutum sergilemelidirler (Varol, 2010). Kaynaştırma eğitimi verilen okullarda okuldaki personellerin kaynaştırma eğitimi ile alakalı yeterli bilgiye sahip olmaları da görevlerini de daha iyi yapmalarını sağlayacaktır. Özel gereksinimli öğrencilerin sahip olduğu özellikler birbirinden farklı olduğundan ihtiyaçları da farklılık göstermektedir. Dolayısıyla farklı olan ihtiyaçları karşılayabilmek amacıyla farklı alanlardaki uzmanların işbirliği gereklidir (Cavkaytar, 2015).

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, özel gereksinimli bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla; farklı yetersizlik türlerine yönelik ilk, orta ve mesleki eğitim düzeylerinde okullar, genel ve özel eğitim okullarında ise destek eğitim odalarının açılması hususunda hizmet vermektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan istatistiklerde kaynaştırma öğrencilerinin özel eğitim gereksinimi olan öğrenciler içinde çoğunlukta olduğu belirlenmiştir (Çitil,2013).

Günümüzde insan hakları ve demokrasinin her geçen gün gelişmesiyle beraber temelde eğitimde fırsat eşitliğine imkân sağlayan kaynaştırma eğitimi de önemli hale gelmektedir. Kaynaştırma eğitiminde bireylerin yetersizlikleri değil yetenekleri göz önünde bulundurulur (Özdemir, 2008). Bu yüzden kaynaştırma eğitiminde; özel gereksinimli öğrencilerin yetenekleri dikkate alınarak akranları ile eğitim alması amaçlanır (Güzel, 2014). Eğitimde bireysel farklılıklar olduğundan yapılan faaliyetler yetersizliği olan her bireyin özelliğine göre düzenlendiğinde başarılı olacaktır. Bu doğrultuda kaynaştırma eğitiminde planlama yapılırken özel gereksinimli öğrencinin; eğitim performansı, ihtiyaçları ve gelişim düzeyi göz önünde bulundurularak bireye özel Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) hazırlanmaktadır. Program hazırlanırken okul yöneticisi, veli, kaynaştırma öğrencisi ve öğretmenler aktif katılım sağlamalıdır (Batu ve Kırcaali İftar, 2010; Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006).

MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın yayınladığı Fen bilimleri dersi öğretim programının amaçları arasında; *"fen öğretiminde bireysel farklılığa bakılmaksızın tüm öğrencilerin fen okuryazarı olması"* yer almaktadır (MEB, 2018). Fen bilimlerinin;

toplumsal problemlerin çözümüne katkı sağlaması, bireylerde doğaya karşı merak uyandırması, bireylerin yaşam becerilerini kullanmasına olanak sağlaması herkes için fen eğitimini gerekli kılar (Demir, 2014). Fen eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunları çözmelerine yardımcı olur (Sönmez Kartal, 2017). Cawley ve arkadaşları (2002) fen bilimlerinin; öğrencilere işbirliği ve etkileşim fırsatı, öğretmen ve öğrenciler arasında yardımlaşma, öğrenme sırasında farklı görsel imkânları sağladığından çeşitli yetersizlik türlerine sahip öğrenciler için uygun eğitim olanakları sağlayacağını ifade etmişlerdir.

1.2. Problem Cümlesi

Fen bilimleri dersinin anlatıldığı sınıflarda kaynaştırma öğrencisinin bulunması ve kaynaştırma öğrencilerine yapılan fen öğretimi ile ilgili; fen bilimleri öğretmenlerinin, normal gelişim gösteren öğrencilerin ve kaynaştırma öğrencilerinin görüşleri ve yapılan öğretimin bu bireyler üzerindeki yansımaları nasıldır?

1.2.1. Alt problemler

1. Fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma ile ilgili eğitim almalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik BEP hazırlama ve sınıf ortamında yaptığı değişikliklere yönelik görüşleri nelerdir?
3. Fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere yönelik fen öğretimi ve kullandığı yöntem tekniklere ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Fen bilimleri öğretmenlerinin öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri ve normal gelişim gösteren öğrencilerin bir arada eğitim almalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencileri ile aynı sınıfta eğitim alma ve kaynaştırma eğitiminin olumlu olumsuz etkilerine ilişkin görüşleri?
7. Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine nasıl bir fen eğitimi verileceği, müdür ve öğretmenlerin başarıyı arttırmak için neler yapabileceklerine ilişkin görüşleri nelerdir?

8. Kaynaştırma öğrencilerinin fen bilimleri öğretmenlerinin kullandığı yöntem teknik ve verilen eğitimin kendilerine uygunluğu ile ilgili görüşleri nelerdir?
9. Kaynaştırma öğrencilerinin fen bilimleri dersinin zorluğu ve dersi nasıl bir sınıfta almak istemelerine ilişkin görüşleri nelerdir?
10. Kaynaştırma öğrencisi bulunan fen bilimleri öğretmenlerinin uyguladıkları öğretime yansımaları nasıldır?
11. Fen bilimleri dersinde uygulanan öğretimin kaynaştırma öğrencileri üzerindeki yansımaları nasıldır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, fen bilimleri dersinin anlatıldığı sınıflarda kaynaştırma öğrencisi olarak tanı almış öğrencilerin bulunması ve bu öğrencilere yapılan fen öğretimi ile ilgili; fen bilimleri öğretmenlerinin, kaynaştırma öğrencilerinin, normal gelişim gösteren öğrencilerin görüşlerini ve yapılan öğretimin bu bireyler üzerindeki yansımalarını belirlemektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Eğitim sistemi içinde farklı özelliklerde öğrencilerin bulunması eğitim ihtiyaçlarının da farklı olmasını gerekli kılmaktadır. Özel gereksinimli öğrenciler çeşitli özellikler bakımından yaşlılarından farklı olduğundan; özel eğitim, bu öğrencilerin var olan potansiyellerini ortaya çıkarmayı ve en iyi şekilde kullanabilmelerini amaçlamaktadır (Ataman,2003). Öğrencilerin potansiyellerini ortaya çıkarmak ve bu potansiyellerini iyi değerlendirmek ise aldıkları eğitim ile mümkündür. Öğrencilerde var olan bu farklılıklar doğrultusunda onların en uygun ortamda eğitimlerini sürdürmeleri sağlanmalıdır. Günümüzde bireyin toplumdaki yeri, eğitim hakkı, eşitlik, değer gibi kavramlar sayesinde özel gereksinimli bireylere karşı tutumlar olumlu hale gelmiş, eğitim alanındaki gelişmeler ile özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere verilen hizmetler de artış göstermiştir (Sucuoğlu, 2009). Özel eğitim gereksinimi olan öğrenciler için en uygun eğitim ortamı öğrencinin en az kısıtlandığı kaynaştırma eğitimidir. Kaynaştırma eğitimi özel gereksinimli öğrenciler için hem dünyada hem ülkemizde her geçen gün daha çok tercih edilen bir uygulamadır. 2017-2018 eğitim öğretim yılında ülkemizdeki kaynaştırma öğrencisi sayısı 257.770 iken 2018-2019 eğitim öğretim yılında bu sayı 295.697 olarak belirlenmiştir (Bakınız Tablo 1).

Kaynaştırma öğrencilerinin her kademede yer alması her öğretmenin sınıfında kaynaştırma öğrencisi olabileceğini gösterir. Dolayısıyla öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili sahip olduğu yeterlilikler ve bu doğrultuda yapacakları öğretim önemlidir (Kayhan ve Akçamete, 2018).

Literatür incelendiğinde farklı branştaki öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve yapılan gözlemlere yönelik birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak Fen bilimleri öğretiminde kaynaştırma eğitime yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerini konu alan çalışma sınırlı sayıdadır. Yapılan bu çalışma ile ilgili literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- 2018-2019 öğretim yılı,
- Ağrı ilinde görev yapan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan 6 fen bilimleri öğretmeni,
- Ağrı ilinde eğitimine devam eden 9 kaynaştırma öğrencisi ve 9 normal gelişim gösteren öğrenci ile sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Varsayımları

- Çalışmaya katılan Fen bilimleri öğretmenlerinin, normal gelişim gösteren öğrencilerin ve kaynaştırma öğrencilerinin yöneltilen sorulara samimi cevaplar verdiği varsayılmıştır.
- Gözlem yapıldığı esnada öğretmenlerin ve öğrencilerin doğal davrandıkları varsayılmıştır.

1.7. Tanımlar

Fen Bilimleri Eğitimi: Fen eğitimi gözlem yapma, düşünme ve bunları uygulamaya dayalıdır. (Alisinanoğlu, Özbey ve Kahveci, 2011). Son olarak 2018 yılında yenilenen Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında; bilimsel süreç, yaşam, mühendislik ve tasarım becerileri doğrultusunda öğrencileri geliştirmek, özellikle mühendislik ve tasarım becerileri doğrultusunda öğrencileri yenilikçi düşünmeye sevk etmek amaçlanmıştır. Programda yer

alan fen, mühendislik ve girişimcilik uygulamalarında öğrencilerin ünitelerdeki kavramlar ile ilgili problemleri tanımlama ve çözme amacıyla ürün geliştirmeleri beklenmektedir. (MEB, 2108)

Kaynaştırma Eğitimi: Kaynaştırma, sınıf öğretmenine veya yetersizliği bulunan öğrenciye destek özel eğitim hizmetleri sağlanması amacıyla yetersizliğe sahip öğrencilerin genel eğitim sınıflarında eğitimine devam etmesidir (Kırcaali İftar, 1992).

Kaynaştırma Öğrencisi: Bireysel ve gelişimsel özellikleri bakımından akranlarına göre belirgin farklılığa sahip ve bu nedenlerden dolayı özel eğitim gereksinimi olan bireylerdir (ÖEHY, 2006).

Normal Gelişim Gösteren Öğrenci: Bulunduğu yaşın gelişim özelliklerini taşıyan öğrencidir.

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde; özel eğitim, özel eğitim gereksinimi olan bireyler ve eğitim ortamları, kaynaştırma eğitiminin tanımlanması ve tarihçesi, kaynaştırma öğrencilerinin nicel durumu, kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin sınıflandırılması, kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri, kaynaştırma eğitimi uygulama, bireyselleştirilmiş eğitim planı, kaynaştırma eğitimi sırasında karşılaşılabilecek problemler, kaynaştırma eğitiminin olumlu yanları, kaynaştırma eğitiminde okul ve aile işbirliğinin önemi, fen eğitimi ve öğretimi, kaynaştırma öğrencilerine fen eğitimi hakkında bilgi verilecektir.

2.1.1. Özel Eğitim

Toplumı oluşturan her bireyin birbirinden farklı özellikleri bulunur. Bu farklılıklar fiziksel, gelişimsel, kişisel, davranışsal alanlar gibi çeşitli alanlarda meydana gelebilir. Bu farklılaşmaların yoğun olduğu durumlarda ise bireylerin özellikle eğitim ortamlarında farklı gereksinimleri olabilir. Akranlarına göre zihin, beden, duygu ve sosyallik yönünden belirgin farklılıklara sahip ve bu nedenle akranlarının yararlandığı eğitim olanaklarından yeterli düzeyde yararlanamayan çocuklara özel eğitim gereksinimi olan çocuklar, özel eğitim gereksinimi olan çocuklar için yapılan eğitim öğretim faaliyetlerine de özel eğitim denilmektedir (Kargın, 2020).

Dünya’da ve ülkemizde özel eğitim gereksinimi olan birey sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu doğrultuda hem dünyada hem ülkemizde geçmişten günümüze çeşitli yasal düzenlemeler yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Ülkemizde de özel eğitim gereksinimi olan bireylere eşit eğitim imkânların sağlanması, meslek sahibi olmaları, toplumsal kabullerinin sağlanması ve çevreye uyumu, Türk Milli Eğitim Sisteminin amaçlarına uygun eğitim verilmesi amaçlarıyla birçok yönetmelik ve yasa düzenlenmiştir

(Akçamete, 2010). 1980'li yıllarda ülkemizde özel eğitim ile alakalı birçok yasa kabul edilmiştir. 1983 yılında çıkarılan Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu'nda; özel eğitim ile ilgili tanımlar, ilkeler, özel eğitim kurumları ve bu kurumların görevleri, özel gereksinimi olan çocukların tanınması, yerleştirilmeleri ve izlenmeleri gibi konulara yer verilmiştir. 1997 yılında yayınlanan 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de ise özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitim ve öğretimleri ile ilgili düzenlemeler, tanılama, değerlendirme, yapılan hizmetler ile ilgili planlama ve yürütme gibi konulara yer verilmiştir. Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitiminde; bireylerin yaşamlarını bağımsız bir şekilde sürdürmeleri, kendi ihtiyaçlarını karşılaması ve toplumun bir parçası olmaları amaçlanmaktadır (Cavkaytar, 2015).

Dünyada ve ülkemizde özel eğitim ile ilgili çalışmaların en iyi şekilde yürütülebilmesi için bazı ilkeler belirlenmiştir. Son olarak 2018 yılında düzenlenen Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 5. Maddesinde ülkemizdeki özel eğitimin temel ilkelerine yer verilmiştir. Belirlenen ilkelere göre;

- Özel eğitim gereksinimi olan tüm bireyler; ilgi, yetenek, yeterlilikleri, eğitim ihtiyaçları doğrultusunda özel eğitimden yararlandırılır.
- Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanmalıdır.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gereksinimi olan bireyleri sosyal ve kültürel çevrelerinden ayırmadan planlanmalı ve yürütülmelidir.
- Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitim performansları dikkate alınarak amaç, içerik, öğretim süreci ve değerlendirmelerde uyarlamalar yapılmalı ve akranları ile eğitime öncelik verilmelidir.
- Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin her kademedeki eğitimlerinin kesintisiz devam edebilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmalıdır.
- Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin her birine özel öğrenci ihtiyaçları ve gelişim düzeyleri dikkate alınarak BEP geliştirilmelidir
- Aileler özel eğitim sürecinin her adımında aktif olarak bulunmalı
- Özel eğitim politikalarını geliştirmek amacıyla üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitim ile ilgili kurulan sivil toplum kuruluşları işbirliği içinde çalışmalıdır.

2.1.2. Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyler ve Eğitim Ortamları

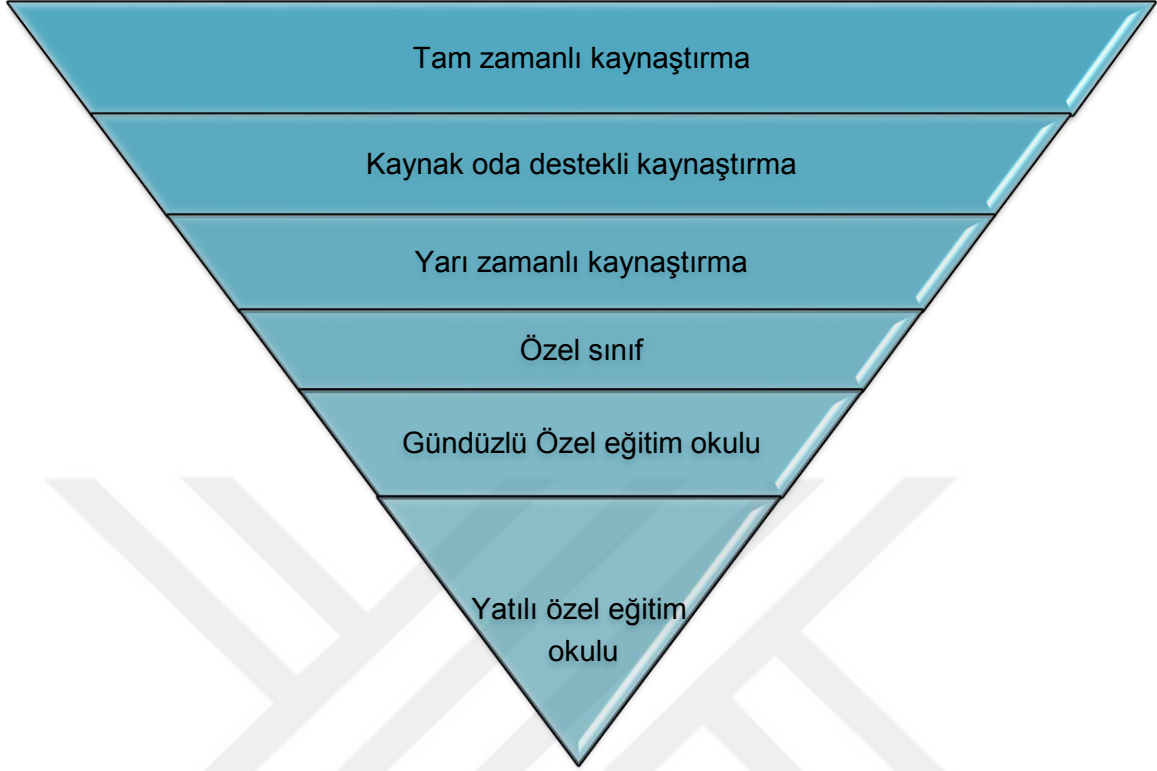
Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne (2006) göre özel eğitim gereksinimi olan birey; çeşitli nedenlerden dolayı bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri bakımından normal gelişim gösteren akranlarına göre

belirgin farklılık gösteren bireydir. Özel gereksinimli bireyler yetersizlik türü ve yetersizlik düzeylerine göre birbirinden farklı özellik gösterebilirler. Bu farklılıklar; zihin, duyu, beden, iletişim, sosyal alanlarda olabilir. Ayrıca bireyin cinsiyeti, yaşı, bulunduğu kültür ortamı, yaşam şekli de yetersizlik durumunu etkileyen faktörlerdendir (Cavkaytar, 2015).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine (2018) göre özel gereksinimi olan çocukların sınıflandırılması aşağıda yer almaktadır;

- Zihinsel Yetersizlik (hafif, orta, ağır, çok ağır).
- İşitme Yetersizliği
- Görme Yetersizliği
- Ortopedik Yetersizlik
- Sinir Sisteminin Zedelenmesi İle Ortaya Çıkan Yetersizlik
- Dil ve Konuşma Güçlüğü
- Özel Öğrenme Güçlüğü
- Birden Fazla Alanda Yetersizlik
- Duygusal Uyum Güçlüğü
- Süreç Hastalık
- Otizm
- Sosyal Uyum Güçlüğü
- Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu
- Üstün veya Özel Yetenek

573 sayılı KHK'de (1997) özel gereksinimli bireylerin; yatılı ve gündüzlü özel eğitim okulu, özel eğitim okulu, özel eğitim sınıfı ve genel eğitim sınıfı gibi ortamlarda eğitimlerini sürdürebilecekleri ve eğitimlerin en az kısıtlayıcı ortamdan en ok kısıtlayıcı ortama doğru olması gerektiğini belirtmiştir. Kısıtlayıcılık; özel gereksinimli bireylerin akranlarıyla beraber olma derecesi olarak ifade edilen bir kavramdır. Aşağıdaki şekilde, özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere sunulan eğitim ortamları en az kısıtlanandan en çok kısıtlanana doğru sıralanmıştır (Batu ve Kırcaali İftar, 2010).

Şekil 1. Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin eğitim alabilecekleri ortamlar

Şekil 1 incelendiğinde kaynaştırma eğitiminin, özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin en az kısıtlayıcı eğitim ortamı olarak en fazla tercih ettiği alan olduğu görülmektedir.

Kaynaştırma özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin normal düzeyindeki akranları ile birlikte genel eğitim sınıfında eğitimine devam etmesidir. Ülkemizde kaynaştırma eğitimi, özel eğitim gereksinimi olan öğrenciler için yaygın olarak kullanılmaktadır.

2.1.3. Kaynaştırma Eğitiminin Tanımlanması ve Tarihçesi

Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere verilecek olan eğitim geçmişten bugüne üzerinde tartışılan bir konudur. Geçmişte ayrı, yatılı ve gündüz eğitim veren okullardaki eğitimin yetersizliği bulunan öğrenciler için en iyi eğitim uygulaması olduğu düşünülürken; günümüzde kaynaştırma eğitimi daha yaygın hale gelen bir eğitim olmuştur (Kargın, 2020).

Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin akranlarıyla beraber eğitim almasını sağlayan kaynaştırma eğitimi; eğitim ve insan haklarında olan değişimler sonucu günden

güne gelişmektedir. Dünyada 16. yüzyılın sonlarına kadar engelli bireylerin eğitimine ilişkin bir çalışma yapılmamıştır. 1900'lü yılların başlarında özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler akranlarıyla birlikte, farklı bir eğitim uygulaması olmaksızın eğitim almıştır. 1900-1960 yılları arasında özel eğitim öğrencilerinin diğer öğrencileri olumsuz etkilediği düşüncesiyle farklı engel türlerine yönelik okullar açılmış, ayrı eğitim fikri yaygınlaşmıştır. 1960 yılından günümüze ise çeşitli yasal düzenlemeler ve gelişen teknolojik gelişmelerin artması ile kaynaştırma eğitimi yaygınlaşmıştır (Sucuoğlu ve Kargın, 2014). Ülkemizde ise kaynaştırma eğitimi 1983 yılında yayımlanan Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile yasal olarak gündeme gelmiştir. 1997 yılında yayımlanan 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kaynaştırma eğitimi tekrar gündeme gelmiştir. Bu KHK'de kaynaştırma eğitimi; özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere BEP doğrultusunda akranlarıyla beraber, her okulda uygun yöntem ve teknik kullanılarak sürdürülen eğitim olarak tanımlanmıştır. 2000 yılında yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde yayımlanan ilkelerde ise birey merkezlilik, ekip çalışması, kaynaştırmada görevli kişilerin görev ve sorumluluklarına yer verilmiştir.

Kaynaştırma eğitimi; ülkemizde farklı engel türlerine sahip öğrencilerin akranları ile birlikte eğitimlerine devam ederek uygulanan bir eğitim modelidir (Kaplan ve Tekinarslan Çıfci, 2013). Kaynaştırma eğitiminde; özel gereksinimli bireylerin gereksinim türü ve derecesine bakılarak genel okul programlarında akranları ile aynı eğitim ortamlarında beraber eğitimlerine devam etmeleri esas alınır (Civelek, 1990'dan aktaran: Karacaoğlu, 2008). Kaynaştırma eğitimi yalnızca özel gereksinimli bireylerin akranlarıyla aynı sınıfta bulunmaları değil aynı zamanda bu öğrenciler için özel eğitim desteğinden yararlanılarak öğrenciye özel eğitim planlamasının yapılmasıdır (Kargın, 2004). Kaynaştırma eğitiminde amaç özel gereksinimli bireyi normal akranlarının seviyesine ulaştırmak değil, öğrencinin var olan ilgi ve yeteneklerinden en üst seviyede yararlanmasını sağlamaktır (MEB, 2010).

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin (2018) kaynaştırma eğitimi başlığındaki 22. Maddesinde kaynaştırma eğitime ilişkin aşağıdaki bilgiler yer almıştır;

- Özel eğitim gereksinimi olan birey değerlendirme kurulundan aldığı rapor ile her tür ve kademedeki kaynaştırma eğitimi alabilir
- Özel eğitim gereksinimi olan bireyler kaynaştırma eğitimlerini tam zamanlı veya yarı zamanlı olarak devam ettirebilirler
- Kaynaştırma eğitimi okul öncesi, ilköğretim ya da mesleki ve teknik eğitim programlarının olduğu kademelerde verilebilir
- Kaynaştırma eğitiminin verildiği okullarda BEP geliştirme biriminin olması mecburidir.

- Kaynaştırma öğrencileri ile ilgili Davranışları Değerlendirme, Ödül ve Disiplin Kurulları'ndan verilecek kararlarda BEP geliştirme biriminin de olması gerekir.

2.1.4. Kaynaştırma Öğrencilerinin Nicel Durumu

Dünya genelinde ve ülkemizde özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların sayısı giderek artmaktadır. Çevresel nedenler, erken doğum, ileri derece sağlık sorunları, kaza ve benzer durumlar bu artışa sebep olabilmektedir (Çulhanoğlu İmrak, 2009). Ülkemizde engelli bireylerin nicel durumunu belirlemek amacıyla çeşitli araştırmalar yapılmaktadır.

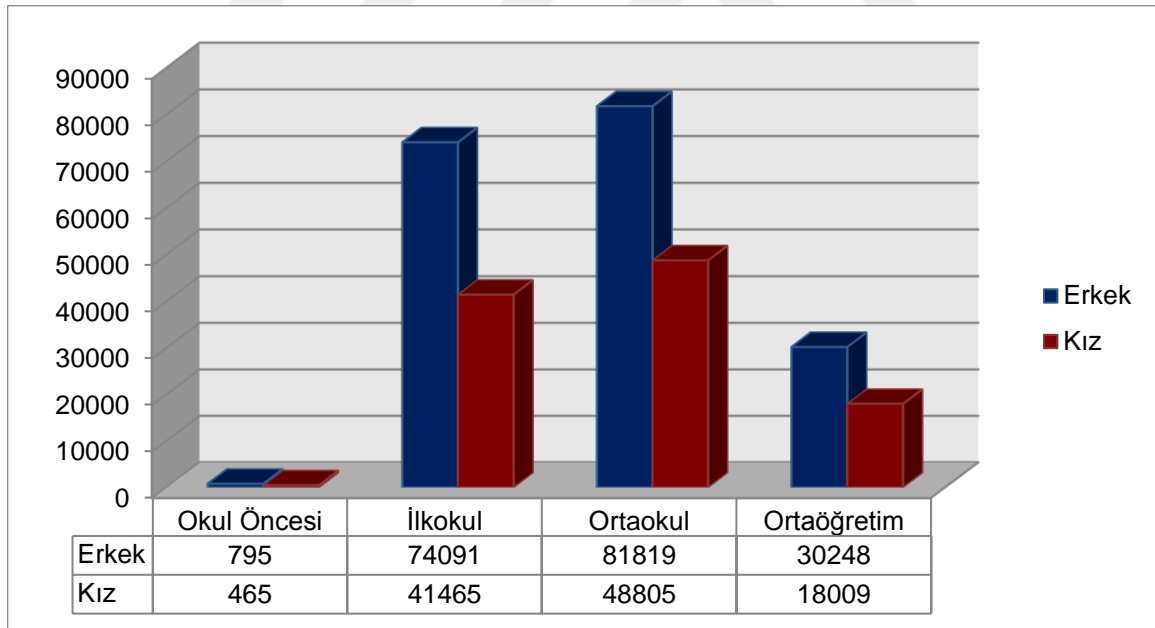
Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı resmi istatistiklerine göre 2018-2019 yılı eğitim öğretim sürecinde okul öncesinde 1260, ilkokullarda 115,556, ortaokullarda 130,624, ortaöğretimde 48,257 öğrencinin kaynaştırma eğitiminden yararlandığı belirlenmiştir. Aşağıdaki tabloda 2015-2019 yılları arasında okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretimde kaynaştırma öğrencileri sayıları verilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı [MEB-SGB], 2019).

Tablo 1. 2015-2019 yılları arası okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretimde kaynaştırma öğrencisi sayıları

Eğitim- Öğretim Yılı	Kaynaştırma Eğitimi Okul Öncesi	Kaynaştırma Eğitimi İlkokul	Kaynaştırma Eğitimi Ortaokul	Kaynaştırma Eğitimi Ortaöğretim	Toplam
2015-2016	1399	81,380	92,032	27,730	202,541
2016-2017	3585	94,897	109,684	34,320	242,486
2017-2018	2601	105,098	108,753	41,318	257,770
2018-2019	1260	115,556	130,624	48,257	295,697

Tablo 1'de kaynaştırma öğrencileri sayılarının yıllara göre dağılımı verilmiştir. Kaynaştırma öğrencilerinin eğitim kademelerine dağılımlarına bakıldığında ise öğrenci sayısının en az olduğu kademenin okul öncesi dönem olduğu görülmektedir. Ülkemizde kaynaştırma eğitimi 1983 yılında yayımlanan Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile yasallaştırılmıştır. Okul öncesinde kaynaştırma uygulamaları ise 1997 yılında yayımlanan Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile gündeme gelmiştir. MEB'in yayınladığı örgün eğitim istatistiklerinde 2014 öncesi okul öncesi eğitim yer almamaktadır. 2014-2015 eğitim döneminde ise kaynaştırma öğrenci sayısı ilk olarak 304 olarak belirlenmiştir. Okul öncesi dönemde verilen kaynaştırma eğitiminde öğrencinin gelişimsel özellikleri dikkate alınır ve akademik başarıya odaklanılmaz. Bu nedenle okul öncesi dönemde verilen kaynaştırma eğitimi diğer kademelerde verilen kaynaştırma eğitiminden

farklıdır. (Bakkaloğlu, Yılmaz, Altun Könez ve Yalçın, 2018). Okul öncesi öğretmenleri gelişimsel olarak akranlarından farklı olan öğrencileri tanımlayabilmek için; BEP hazırlamalı, öğrenciyi fark edebilmeli ve gerekli yönlendirmeleri yapabilmeli, ihtiyaç duyduğu materyalleri kullanmalı, gerekli değerlendirmeleri yapabilmelidir (Gezer,2017). Günümüzde öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterli bilgiye sahip olamamaları, özellikle okul öncesi dönemde öğrencinin kritik dönemdeki ihtiyaçlarının diğer kademelerden farklı olması, ailelerin çocuklarındaki farklı durumu kabul etmemeleri ve ülkedeki eğitim politikalarının okul öncesi kademede diğer kademelere göre daha geç başlaması okul öncesi dönemdeki kaynaştırma öğrencilerinin daha az olmasının sebepleri arasında gösterilebilir. Yıllara göre dağılımda ise kaynaştırma eğitimi verilen toplam öğrenci sayısının her geçen yıl arttığı görülmektedir. Bu durum ülkemizde kaynaştırma eğitimine verilen önemin arttığını göstermektedir. Öğrenci sayısının ortaöğretimde ilkököl ve ortaokula göre dikkat çekici bir biçimde düşük olmasından dolayı özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrencilerin eğitimden erken ayrılmalarını önlemeye yönelik eğitim politikalarına gereksinim duyulmaktadır.

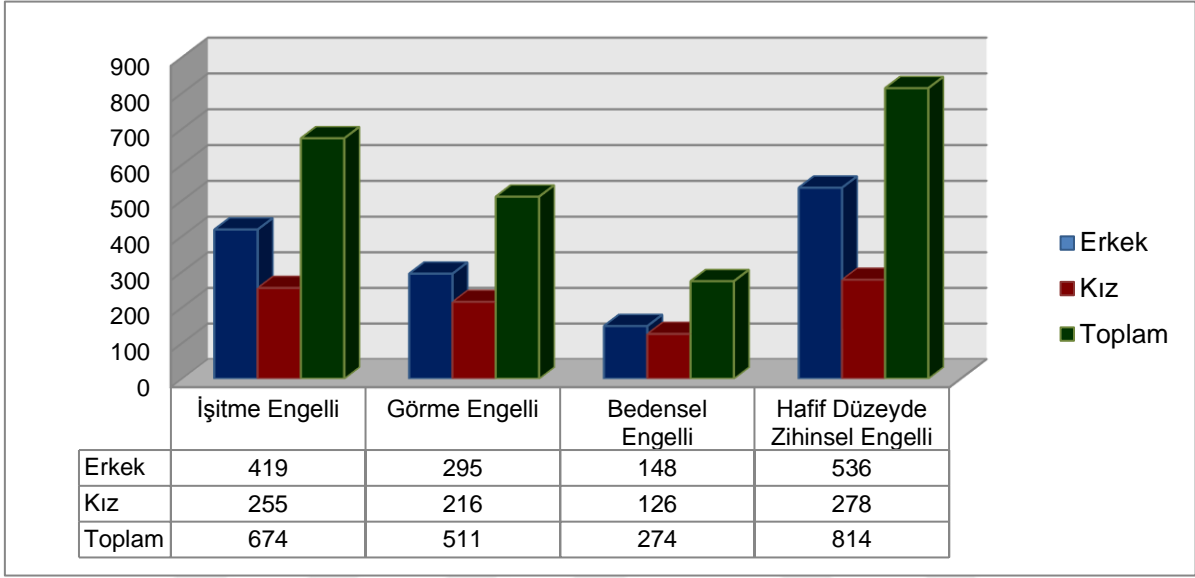

Şekil 2. 2018-2019 eğitim öğretim yılı kaynaştırma öğrencilerinin cinsiyet dağılımı

Şekil 2'de 2018-2019 eğitim öğretim yılında kaynaştırma öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir. Cinsiyetlere göre dağılımda görüldüğü gibi

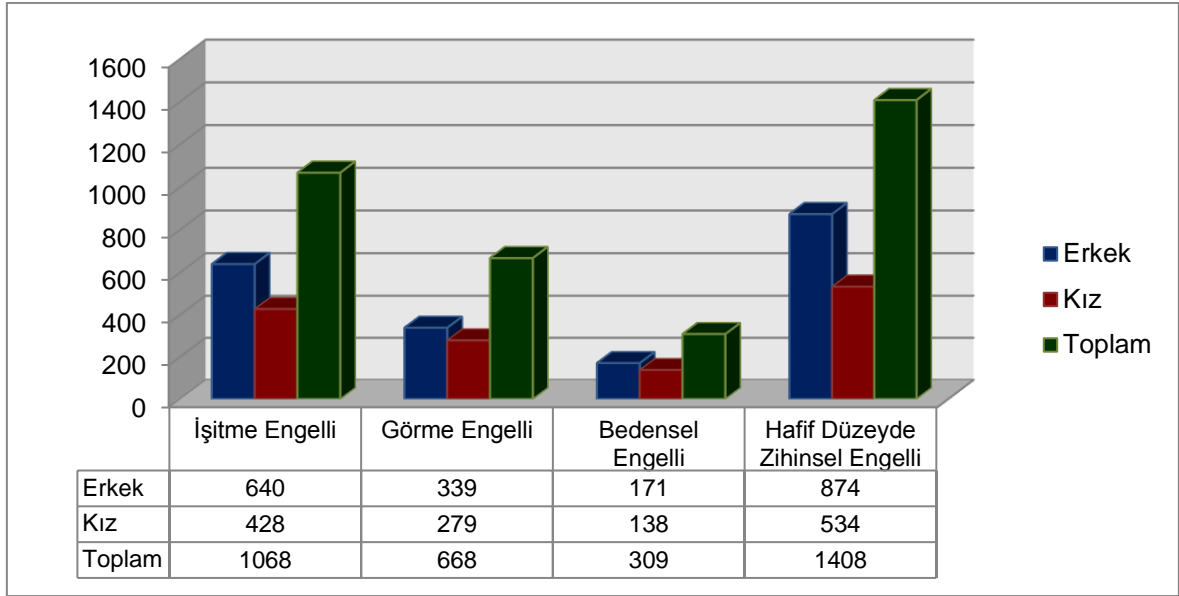
eğitimin her kademesinde (okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim) kaynaştırma eğitiminden yararlanan erkek öğrenci sayısı kız öğrenci sayısından fazladır.

Aşağıda verilen şekil 3 ve şekil 4'te 2018-2019 eğitim öğretim yılında ilkokul ve ortaokul kademelerinde bulunan kaynaştırma öğrencilerinin bazı engel türlerine ait sayısal sonuçları verilmiştir (MEB-SGB, 2019).

Şekil 3. 2018-2019 eğitim öğretim yılı ilkokul kademesinde öğrenimine devam eden kaynaştırma öğrencilerinin bazı engel türlerinin cinsiyete göre dağılımı

Şekil 3'te verilen grafikte 2018-2019 eğitim öğretim yılı ilkokul kademesinde engel türlerinin cinsiyet dağılımları incelendiğinde her engel türünde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sayısının daha az olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 2018-2019 eğitim öğretim yılı ortaokul kademesinde öğrenimine devam eden kaynaştırma öğrencilerinin bazı engel türlerinin cinsiyete göre dağılımı

Şekil 4'te verilen grafikte 2018-2019 eğitim öğretim yılı ortaokul kademesinde bazı engel türlerinin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde her engel türünde erkek öğrenci sayısının kız öğrenci sayısından fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 2. İlkokul ve ortaokulda özel eğitim sınıfı öğrenci sayısı

Eğitim Öğretim Yılı	Özel Eğitim Sınıfı Öğrenci Sayısı (İlkokul)	Özel Eğitim Sınıfı Öğrenci Sayısı (Ortaokul)	Toplam
2015-2016	17,849	18,893	36,742
2016-2017	21,473	21,427	42,900
2017-2018	23,305	22,510	45,815
2018-2019	25,836	23,468	49,304

Tablo 2'de 2015-2019 yılları arasın özel eğitim sınıfı öğrenci sayılarının dağılımı verilmiştir. 2018-2019 eğitim öğretim yılı içerisinde 25,836 ilkokul öğrencisi, 23,468 ortaokul öğrencisi olmak üzere toplamda 49,304 kaynaştırma öğrencisi özel sınıf eğitiminden yararlanmıştır. (MEB-SGB, 2019). Yıllara göre dağılımda kaynaştırma öğrencilerinin sayılarında olduğu gibi her geçen yıl özel eğitim sınıfında eğitim gören öğrenci sayıları da artmaktadır.

Kaynaştırma eğitimi alan bireylerin bulunduğu sınıflarda sınıf mevcutları; okul öncesi eğitimde 10 kişilik sınıfta 2 kaynaştırma öğrencisi, 20 kişilik sınıflarda 1

kaynaştırma öğrencisi olacak şekilde düzenlenir. Diğer kademelerde ise; iki kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıf 25 kişiyi, bir kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıf 35 kişiyi geçmeyecek şekilde düzenlenir (ÖEHY, 2012).

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitimine yönelik Türkiye’de çeşitli kanun ve yönetmeliklerde kapsamlı düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan düzenlemelerle engellilerin eğitim hakkından yararlanmaları için çeşitli hükümler bulunmaktadır. Ancak özel eğitim ihtiyacı olan çocukların eğitim hakkının düzenli işleyebilmesi için öğrencinin okula kayıt edildiği, eğitim ortamında gerekli düzenlemelerin yapıldığı, öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına uygun olduğu, eğitimde ihtiyaç duyulan araç-gereçlerin sağlandığı izlenmeli ve bu konuda görevli kişiler belirlenmelidir (Tohum Otizm Vakfı, 2011).

2.1.5. Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri

Özel eğitimin temel ilkeleri doğrultusunda özel gereksinimi olan öğrencilerin buldukları genel eğitim sınıfının programlarında öğrencinin bireysel performansına ve ihtiyaçlarına göre uyarlamalar yapılarak akranlarıyla birlikte eğitim almaları hususuna önem verilmektedir. Bu doğrultuda okullarda genel eğitim öğretmenleri kaynaştırma öğrencileri için sınıflarda çeşitli düzenlemelere yer vermektedir (Cavkaytar ve Tekin Ersan, 2018). Kaynaştırma eğitiminde; müfredat, öğretimde yöntem ve materyaller ya da farklı alternatifler olarak çeşitli uyarlamalar yapılabilir (Akçin, 2017). Kaynaştırma öğrencisinin sahip olduğu yetersizlik alanına göre yapılan uygulamalar da değiştiğinden kaynaştırma eğitimi de farklı şekillerde uygulanabilir. Bu bölümde kaynaştırma eğitimine yönelik farklı uygulamalara ilişkin konular ele alınacaktır.

2.1.5.1. Kaynaştırma Eğitimi Türleri

2.1.5.1.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma

Tam zamanlı kaynaştırma; özel gereksinimli öğrencinin eğitimine kaydı bulunan genel ilkokulda normal gelişim gösteren akranlarıyla devam etmesine dayalı bir uygulamadır (Özdemir, 2008).

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nin (2018) kaynaştırma eğitimi başlığında yer alan 23. ve 24. Maddelerinde tam zamanlı eğitiminin uygulanması ve başarılarının değerlendirilmesine ilişkin aşağıdaki bilgiler yer almaktadır;

- Kaynaştırma öğrencileri kayıtlarının olduğu okulda uygulanan eğitim programına tabidir. Bu programlar göz önünde bulundurularak öğrenciye özel BEP hazırlanır.
- Ortaöğretimden mezun olan öğrenci için akranlarına düzenlenen diplomalardan düzenlenir.
- Tam zamanlı kaynaştırma eğitimi verilen okullarda özel gereksinimli öğrencilere yönelik destek eğitim odası açılır ve öğrenci ihtiyaçlarına yönelik gerekli düzenlemeler yapılır.
- Tam zamanlı kaynaştırma eğitimi verilen okullarda özel gereksinimli bireyler özelliklerine dikkat edilerek her sınıfta 2 öğrenciden fazla olmamak koşuluyla yerleştirilir.
- Kaynaştırma öğrencilerinin başarıları öğrenciye özel hazırlanan BEP doğrultusunda değerlendirilir.
- Ölçme ve değerlendirmede öğrencinin yetersizliği, gelişim düzeyi, eğitim performansı dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılır.

2.1.5.1.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Yarı zamanlı kaynaştırma eğitiminde özel eğitime gereksinim duyan öğrenci özel eğitim sınıfına kayıtlıdır ve özel eğitim öğretmeni ile beraber eğitimini devam ettirir. Öğrenci bazı ders saatlerinde veya ders dışı etkinliklerde normal eğitim sınıfına dâhil edilerek kaynaştırma eğitimi uygulanmış olur (Dikili Sığırtmaç, 2010).

Yarı zamanlı kaynaştırmada amaç; öğrencinin akademik gelişimini özel eğitim sınıfında tamamlaması, sosyal ve iletişimsel yeteneklerini ise akranları ile bir araya geldiği kaynaştırma ortamında geliştirmesidir. Öğrencinin sosyal ve iletişimsel becerilere sahip olması akademik başarısına da olumlu katkı sağladığından kaynaştırma uygulamalarında bu konuya önem verilmektedir (Akcan, 2018).

2.1.5.1.3. Tersine Kaynaştırma

Tersine kaynaştırma eğitimi; normal gelişim gösteren öğrencilerin özel eğitim okulunda, özel gereksinimli öğrencilerle beraber eğitim görmeleri veya özel eğitim okulunda normal gelişim gösteren öğrenciler için ayrı eğitim sınıfı açılması ile uygulanır (MEB, 2010).

2.1.5.2. Destek Özel Eğitim Hizmetleri

Destek özel eğitim hizmetleri; özel gereksinimli öğrenci ve sınıf öğretmenine bir arada ya da ayrı ayrı sağlanan hizmetlerdir (Kırcaali İftar, 1998). Kaynaştırma eğitiminin hedeflerine ulaşabilmesi için bir kişinin çalışması yeterli değildir. Destek eğitim hizmetleri konu ile alakalı olan bireylerin işbirliği içinde planlı çalışma yapmasını sağlar. Destek eğitim hizmetleri ile öğretmenlerin işbirliği yapması, uzmanlardan yardım alınarak sürecin daha profesyonel yönetilmesi iş yükünün hafifletilmesi sağlanmış olur (Akcan, 2018).

Sucuoğlu ve Kargın (2014) destek eğitim hizmetlerini; özel gereksinimli öğrencinin sınıftan ayrılmaması temel alınarak sağlanan destek hizmetler ve sınıf dışında aldığı destek hizmetler olarak ikiye ayırmışlardır.

2.1.5.2.1. Özel Eğitim Gereksinimi Olan Öğrenciye Sınıftan Ayrılmadan Sağlanan Destek Hizmetler

Danışman Yardımlı Genel Eğitim Sınıfı: Danışman yardımcı genel eğitim sınıfında özel gereksinimi olan öğrenci normal eğitim öğretiminin devam ettiği bir okulda eğitimine devam eder ve gün içinde genel eğitim sınıfı dışında bir yerde eğitim almaz. Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan normal sınıf öğretmeni, özel eğitim alanında uzmanlaşmış öğretmenler tarafından özel eğitim danışmanlığı hizmeti alır. Özel eğitim danışmanı normal sınıf öğretmenine kaynaştırma öğrencisinin problem davranışları ile başa çıkma, öğretimde öğrenciye yönelik uyarlamalar yapma, öğrenci kabulünü artırma, öğrenci gereksinimlerine göre materyal hazırlama konularında danışmanlık yapar. Bu hizmette özel eğitim danışmanı gerekli önerilerde bulunur, normal sınıf öğretmeni ise aldığı önerileri uygular (Lewis ve Doorlag, 1999'dan aktaran: Varol, 2010: 14). Normal sınıf öğretmenin almış olduğu özel eğitim danışmanı hizmeti, öğretmenin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili bilgi edinmesine ve donanımlı hale gelmesine katkıda bulunmuştur.

Özel Eğitim Öğretmeni Yardımı İle Genel Eğitim Sınıfı: Bu destek hizmetinde özel eğitim gereksinimi olan öğrenci genel eğitim sınıfından ayrılmaz, aynı sınıf içinde özel eğitim öğretmeninden yardım alır. Özel eğitim öğretmenin sınıfıta kalacağı süre öğrenci gereksinimine göre belirlenir. Özel eğitim öğretmeni sınıf öğretmenine; özel eğitim gereksinimi olan öğrencinin sınıfa uyumu, öğrenciler arası iletişim, sınıf içi etkinliklerin gerçekleştirilmesi gibi konularda yardımcı olur (Lewis ve Doorlag, 1999'dan aktaran: Sucuoğlu ve Kargın, 2014: 50).

Yardımcı Öğretmenle Genel Eğitim Sınıfı: Bu destek hizmetinde genel sınıf öğretmeni ile özel eğitim öğretmeni aynı sınıfta birlikte çalışır. Özel eğitim öğretmeni sınıfta bulunan

özel gereksinimli öğrencinin eğitiminden sorumludur (Lewis ve Doorlag, 1999'dan aktaran: Sucuoğlu ve Kargın, 2014: 51).

2.1.5.2.2.Sınıf Dışında Uygulanan Destek Eğitim Hizmetleri

Kaynak Oda: Kaynak oda destekli kaynaştırmada özel gereksinimi olan bireylerin bir genel ilkokulun sınıfında kaydı vardır fakat öğrencinin desteğe ihtiyacı olduğu bazı derslerde kaynak odada özel eğitim öğretmenlerinden destek alır (Özdemir, 2008). Bu hizmette özel gereksinimi olan öğrenci bireysel veya küçük gruplar halinde kaynak odada eğitim alır ve aldığı eğitim genel eğitim sınıfında gördüğü eğitime paralel olarak sürdürülür. Kaynak oda eğitiminde özel eğitim öğretmeni ve normal sınıf öğretmenin işbirliği halinde olması verilen eğitimin amacına ulaşmasını sağlar. Aksi takdirde normal sınıfta verilen eğitim ile kaynak odada verilen eğitim arasında tutarsızlıklar olabilir (Sucuoğlu ve Kargın, 2014).

Gezici Özel Eğitim Öğretmeni: Bu destek eğitim hizmetinde özel eğitim öğretmeni sürekli aynı okulda görev yapmaz farklı okullara da giderek hizmet verir. Bu hizmette özel eğitim gereksinimi olan öğrenci okul gününün çoğunu normal eğitim sınıfında geçirir fakat gün içinde bazı ders saatlerinde geçici öğretmenden özel eğitim desteği almak için sınıftan ayrılır (Lewis ve Doorlag, 1999'dan aktaran: Kargın ve Sucuoğlu, 2014: 52).

2.1.6. Kaynaştırma Eğitimi Alan Öğrencilerin Sınıflandırılması

Kaynaştırma eğitimine ihtiyaç duyan bireyler eğitim ihtiyaçları ve özelliklerine göre sınıflandırılmıştır. Bunlar;

- Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler
- İşitme yetersizliği olan öğrenciler
- Görme yetersizliği olan öğrenciler
- Ortopedik yetersizliği olan öğrenciler
- Dil ve konuşma güçlüğü olan öğrenciler
- Özel öğrenme güçlüğü olan öğrenciler
- Otizm spektrum bozukluğuna sahip öğrenciler
- Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrenciler
- Üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrenciler
- Süreçen hastalığı olan öğrenciler (MEB, 213).

2.1.6.1. Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler

Zihin yetersizliğe sahip olan bireyler özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler arasında en yaygın olan gruptur. 1900'lü yıllarda zihin yetersizliği için "beceri sahibi olmayan kişi" anlamına gelen Yunanca kökenli "idiot" terimi kullanılmaktaydı. Zihin yetersizliği daha hafif olan kişiler için ise Latince "zayıf" anlamına gelen "embesil" kelimesi, yetersizliği çok az olanlar için ise "aptal" terimleri kullanılmıştır (Eripek, 2005). Zihin yetersizliği olan bireylerin özellikleri ve yapılan tanımlar farklılık gösterse de genel olarak; öğrenme güçlüğüne sahip ve bazı durumlarda kendi ihtiyaçlarının üstesinden gelemeyip başkalarına ihtiyaç duyan bireyler olarak tanımlanır (Çiftci Tekinarslan, 2014). Türkiye'de de dünyadaki gibi zihin yetersizliği ile ilgili kullanılan terimler zamanla farklılık göstermiştir (Eripek, 2012). Ülkemizde 1975, 1983, 1986 yıllarında yayınlanan yasal düzenlemelerde zihin yetersizliği için "geri zekâlılık" terimi kullanılmıştır. Daha sonra 1992 yılında "öğrenme güçlüğü", 2000 yılında "zihinsel öğrenme yetersizliği", 2004 yılında ise "zihinsel yetersizlik" terimleri zihin yetersizliği ile ilgili kullanılan terimlerdir. Üniversitemizde 1983 yılından bu yana özel eğitim bölümü adı altında farklı engel türleri ile ilgili programlar yer almakta ve "zihin engelli" terimi kullanılmaktaydı. 2016 yılında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) farklı yetersizlik türlerini "Özel Eğitim Öğretmenliği Programı" adı altında toplamış ve "zihin yetersizliği" terimi kullanılmaya başlanmıştır (Akalın, 2016).

Yapılan çalışmalar incelendiğine zihin yetersizliğine sahip bireyler için gelişimsel yetersizlik ve zekâ geriliği terimlerinin birbirinin yerine kullanıldığı görülmüştür (Eripek, 2005). Bu iki terim arasındaki temel fark; yetersizliğe tanı konulurken kullanılan ölçüt ve ortaya çıktığı yaştır. Zihin yetersizliği tanılanmasında zekâ temel ölçütlerden biridir ancak gelişimsel yetersizlikte zekâ tek başına bir ölçüt değildir (Sucuoğlu, 2009). Zihin yetersizliğinin tanımı zamanla bilim, sosyal alanlar, ekonomideki gelişmeler doğrultusunda değişmiştir. Zihin yetersizliği tanımı yapılırken biyolojik, çevresel, sosyal faktörlerin de etkililiği ele alınır (MEB, 2015). Zihin yetersizliği karmaşık bir yapıya sahip olması farklı sınıflamalar yapılmasına neden olmuştur. Sınıflandırmada psikolojik sınıflandırma ve eğitsel sınıflandırma grupları bulunmaktadır. Psikolojik sınıflandırmada zekâ bölüm puanları esas alınırken eğitsel sınıflandırmada eğitim gereksinimleri dikkate alınmaktadır (Akalın, 2016). MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde bireyin zihin yetersizliğine sahip olduğunu belirtmek için; bireyin zihinsel işlevlerinin ortalamasının iki standart sapma altında olması gerektiği, kavramsal, sosyal ve uyumsal becerilerinde kendini göstermesi ve 18 yaşından önce ortaya çıkması gerektiği belirtilmiştir. Ülkemizde zihin yetersizliğine sahip bireyleri tanımlamak için genellikle psikolojik sınıflama (hafif, orta, ağır ve çok ağır düzeyde) tercih edilmektedir (MEB,2006).

2.1.6.2. İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler

İşitme kaybı işitsel kanalın herhangi bir yerinde ortaya çıkan anomaliler sonucu ses ile ilgili uyarıların ya tam ya da hiç algılanmamasıdır (Girgin, 2003). İşitme kaybı bireysel ve çevresel faktörlerden kaynaklanabilir. Özellikle dil ediniminin kritik dönemi olan 0-3 yaşında fark edilemeyen işitme sorunları çocuğun dil gelişimini, eğitim çağındaki okuryazarlık eğitimini olumsuz etkiler. İşitme kayıpları çok hafif derecede işitme kaybı, hafif derecede işitme kaybı, orta derecede işitme kayıpları, ileri derecede işitme kayıpları, çok ileri derecede işitme kaybı olarak sınıflandırılır. İşitme yetersizliği olan öğrencilerin eğitim ortamlarında bulunabilmeleri için tıbbi, eğitsel tanılama ve değerlendirmelerden geçmeleri gerekmektedir (Cavkaytar ve Tekin Ersan, 2018). İşitme yetersizliği olan öğrencilerin ihtiyaç duyduğu alanlar belirlenerek müfredat programına dayalı olarak BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı) hazırlanır. Eğitim ortamı işitme yetersizliği olan öğrenciler için düzenlenir ve gerektiğinde destek eğitim odası açılabilir. Destek eğitim odasında verilen eğitim mümkünse birebir veya öğrenci sayısı 3'ü geçmeyecek şekilde verilmelidir. Destek eğitimde öğrencinin performansı göz önünde bulundurulur ve eğitim ders saatleri dışında veya hafta sonu verilir (MEB, 2018).

2.1.6.3. Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler

Görme yetersizliği, bireylerin görme yetisini kısmen ya da tamamen kaybetmesi sonucu eğitim ve öğretimdeki performansını olumsuz etkileyen, düzeltilemeyen görme kaybıdır (Şafak, 2012). Görme yetersizliği belirlendikten sonra yetersizliğin öğrencinin öğrenmesini nasıl etkilediğini, eğitime yansımalarını ve öğrencinin hangi araç gerece ihtiyacı olduğuna karar verilmelidir. Görme yetersizliğinde etkilenen öğrencilerin bir kısmı kaynaştırma uygulamasından yararlandığı ancak bu öğrencilere yeterince özel eğitim desteği verilmediği bilinmektedir. Görme yetersizliğine sahip öğrencilerin başarılı olabilmesi için öğrenci ihtiyaçlarına göre öğretim sürecinde, öğrenme ortamında ve öğrenme kaynaklarında çeşitli uyarlamalar yapılmalıdır (Gürsel, 2015).

2.1.6.4. Ortopedik Yetersizliği Olan Öğrenciler

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (2006) iskelet sisteminde herhangi bir sebepten dolayı hastalık ve yetersizlik meydana gelmesi sonucunda bireyin eğitimi ve

sosyal hayatının olumsuz etkilenmesi ortopedik yetersizlik olarak ifade edilir. Yönetmelikte bu yetersizliğe sahip olan çocukların yetersizliklerinden dolayı eğitsel performansı olumsuz etkilendiğinde özel eğitim desteğine ihtiyaç duyabilecekleri belirtilmiştir.

2.1.6.5. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Öğrenciler

Dil bozuklukları; alıcı dil ve ifade edici dil bozuklukları olarak sınıflandırılabilir. Alıcı dilde güçlük yaşayan çocuklar cümleleri anlama ve yönergeleri anlayıp uygulamada sorun yaşarlar. İfade edici dilde güçlük yaşayan çocuklar sınırlı sayıda sözcük bilme, kısa ve basit cümlelerle konuşma veya hiç konuşamama gibi özelliklere sahip olabilirler. Bu iki dil bozukluğu birlikte veya ayrı görülebilir (Seçkin Yılmaz, 2020). Konuşma bozuklukları ise dildeki ses ve sözcükleri telaffuzumuzla ilgilidir (Acarlar, 2010). Akranları ile aynı düzeyde sözlü veya yazılı dili edinemeyen çocuklar farklı seviyelerde çeşitli güçlükler yaşayabilirler. Dil bozukluğu ve konuşma sorunu okul çağındaki bir çocuğun okuma ve yazma becerilerini edinmemesine yol açabilir (Maviş,2015).

2.1.6.6. Özel Öğrenme Güçlüğüne Sahip Öğrenciler

Özel öğrenme güçlüğüne sahip öğrenciler normal zekâ seviyesinde olmalarına rağmen akranlarında gibi etkili bir öğrenim gerçekleştirmemektedirler. Bu bireyler sahip oldukları zekâ seviyesinden beklenen performansı yerine getirememektedirler. Her özel öğrenme güçlüğüne sahip olan birey birbirlerinden farklı özelliklere sahip olabilir (Melekoğlu ve Çakıroğlu, 2015). Bu öğrenciler okuduğunu anlama, aritmetik hesaplama, matematiksel akıl yürütme, kelimelerin doğru ve akıcı okunması, yazma gibi akademik becerilerin kazanılmasında güçlük çekmektedir (APA, 2013). Özel öğrenme güçlüğüne sahip öğrenciler zorlandıkları alanlarda başarılı olabilmek için çeşitli uyarlamalara ve özel bir eğitim planına ihtiyaç duyar (Melekoğlu ve Çakıroğlu, 2015).

2.1.6.7. Otizm Spektrum Bozukluğuna Sahip Öğrenciler

Otizm dünyada ve ülkemizde de son zamanlarda çok sık duyulan nöro-gelişimsel bozukluk ve özel eğitim kategorisidir. 'Otistik' olarak adlandırılan çocukların genellikle başkalarıyla iletişim kurmakta zorlandıkları, çeşitli takıntılı davranış sergiledikleri, alışılmışın dışında konuştukları, günlük yaşamda çeşitli zorluklarla karşılaştıkları gözlemlenmiştir (Kırcaali İftar, 2016). OSB'li bireyler gelişim özellikleri ve başarıları

değerlendirildiğinde birbirinden farklılık gösterebilirler. Yaşadıkları güçlükler nedeniyle OSB'li bireyler özel eğitime ihtiyaç duyar (Rakap ve Kalkan, 2017). Otizm ile ilgili ilk makale 1943 yılında Leo Kanner tarafından yayımlanmıştır. Kanner incelediği çocuklarda takıntılı davranışlar, iletişim sorunları ve aynılıkta ısrarcılık gibi özellikleri gözlemlemiştir. Otizm ile ilgili en yoğun gelişmeler 1980 sonrasında görülmeye başlanmıştır. Otizmin tanılanmasında Dünya sağlık örgütü tarafından hazırlanan hastalık sınıflama ve tanımlama kılavuzu (ICD) ve Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından ruhsal bozuklukları sınıflandırmak ve tanımlamak için hazırlanan kılavuzlardan (DSM) yararlanılmaktadır. Bu kılavuzlar kullanılarak tanımlanan çocukların oranı sürekli artış göstermektedir. DSM-IV'de Yaygın Gelişimsel Bozukluk (YGB) ya da OSB; otistik bozukluk, rett sendromu, çocukluğun dezintegratif bozukluğu, asperger sendromu ve adlandırılmayan yaygın gelişimsel bozukluklar gibi beş gelişimsel bozukluğu kapsamıştır. 2013'te güncellenip yayımlanan DSM-V'de ise YGB terimi ve diğer terimler yer almamış yalnızca Otizm Spektrum Bozukluğu terimi kullanılmıştır (Diken, 2015). OSB; erken çocukluk döneminden itibaren (36 ay ve öncesi) etkisini gösteren, birbirine benzer davranışların tekrar edilmesi, sosyal iletişim ve etkileşimde sınırlılıkla kendini gösteren, bireylerin günlük yaşamlarını etkileyen nörogelişimsel bozukluklar olarak ifade edilir (Düzkantar, Kaymak, İnce ve Kurnaz, 2019).

2.1.6.8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrenciler

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) çocukluk çağında sık görülen, klinik tanı gerektiren, aşırı hareketlilik, yoğunlaşamama, dikkat eksikliği gibi sorunlara yol açan bir bozukluktur. DEHB genellikle çocukluk döneminde fark edilir fakat yetişkinlikte de devam eden bir durumdur. Çocukken görülen belirtilen genellikle şımarıklık, saygısızlık olarak algılanabilir. Fakat DEHB çocukların istekleri dışında gerçekleşen bir nörolojik bozukluktur ve erken tanı, etkili eğitim, tedavi ile etkileri ortadan kaldırılabılır (Afacan, 2020).

2.1.6.9. Üstün Zekâ veya Özel Yeteneğe Sahip Öğrenciler

Üstün zekâlı bireyler zihinsel olarak sıradışıdır. Üstün zekâ tanımları yapılırken muhafazakâr yaklaşımı benimseyen kişiler zekâ testlerinde 130 IQ puanı gibi eşik puanını geçen kişileri üstün zekâlı olarak kabul etmişlerdir. Liberal tanımlarda ise üstün zekâyı

rakamlarla değil herhangi bir performans alanında gösterilen yüksek potansiyel ya da üst düzey kapasite olarak belirtilmiştir. Yirminci yüzyılın sonlarında üstün zekâ tanımının yerini üstün yetenek terimi almaya başlamıştır. Üstün yetenek kalıtım ve genlerin etkileşimi sonucu ortaya çıkan bir üründür. İçe dönük ve sezgisel kişilik tipleri üstün yetenekli bireyler arasında yaygın olan kişilik tipleridir. Üstün yetenekli grupta yer alan bireyler öğrenme özellikleri, yetenek türü, kişilik türü ve benzeri yönlerle birbirlerinden farklılık gösterirler. Bu farklılıklar doğrultusunda deha, savant gibi özel gruplar ortaya çıkmaktadır (Sak,2017).

2.1.6.10. Süreğen Hastalığı Olan Bireyler

Şeker hastalığı, epilepsi gibi akut hastalıklar ya da kronik rahatsızlıklar nedeniyle sağlığında problem yaşayan ve bu problemler nedeniyle özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerlerdir (MEB, 2013).

2.1.7. Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP)

Bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) özel gereksinimli öğrenciye yönelik eğitim gördüğü okulda öğrencinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla BEP geliştirme birimi tarafından hazırlanan eğitim programıdır (Şafak, 2012). Program her bireye özel olarak hazırlanır ve bireyin eğitsel ihtiyaçlarını gidermek için planlamalar içerir. (Özyürek,2009). 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK'de (1997) özel eğitim gereksinimi olan bireylere yönelik bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve uygulanması hükmü yer almış böylece BEP yasal olarak ülkemizde zorunlu hale gelmiştir. MEB yayımladığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 69. Maddesinde BEP'in bireyin eğitim performansı, ihtiyaçları ve gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanan bir program olduğu ifade edilmiştir. Yönetmelikte BEP hazırlanması için BEP geliştirme biriminin oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. 47 Maddede BEP geliştirme biriminde, okul müdürü veya müdür tarafından görevlendirilen müdür yardımcısı başkanlığında; rehberlik öğretmeni, sınıf öğretmeni, öğrencinin olduğu sınıfa ders veren öğretmenler, öğrenci velisi, öğrencinin bulunduğu aktarılmıştır.

BEP; RAM ve BEP geliştirme biriminin işbirliği ile hazırlanır ve belirli bir içeriğe sahiptir. Bu programın içeriğinde;

- Öğrencinin kişisel bilgileri
- Eğitim planında yer alan uzun dönemli amaçlar ve eğitim programından yararlanılarak belirlenen kısa dönemli amaçlar

- Öğrencinin alacağı destek eğitim hizmetleri, bu hizmetin süresi ve kimler tarafından verileceği
- Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç- gereç ve eğitim materyaller
- Eğitim ortamında yapılacak olan düzenlemeler
- Davranış problemlerini önleme veya azaltmaya yönelik tedbirler, yöntem teknikler bulunur (MEB, 2010).

2.1.8. Kaynaştırma Eğitiminin Olumlu Yanları

Kaynaştırma eğitiminin özel gereksinimli öğrenciye, normal gelişim gösteren öğrenciye ve çevresindeki pek çok kişiye yararı vardır. MEB'in (2010) yayınlamış olduğu okullarımızda neden, niçin, nasıl kaynaştırma yönetici-öğretmen-aile kılavuzunda kaynaştırma eğitimin yararları özel gereksinimli öğrenciye, normal gelişim gösteren öğrenciye, aileye ve öğretmene yararları şeklinde 4 başlık altında toplanmıştır. Bunlar;

Özel gereksinimli öğrenciye yararları;

- BEP sayesinde ihtiyacına yönelik bir eğitim almasını sağlar
- Sosyal yönden gelişimini destekler
- Olumsuz davranışlardan çok olumlu davranışlar gösterme eğilimi artar
- Normal gelişim gösteren öğrencileri model alır ve öğrenmesine katkı sağlamış olur
- İletişim, işbirliği, ortak yaşam becerileri elde eder.

Normal gelişim gösteren öğrenciye yararları;

- Bireysel farklılıklara saygı duyar
- Koşulsuz kabul, yardımlaşma, hoşgörü gibi ahlaki değerleri gelişir
- Model olma ve sorumluluk duygusu gelişir

Aileye yararları;

- Okul ile işbirliği gelişir
- Çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre bilgi edinmeye çalışırlar
- Çocuklara neleri öğretebileceği konusunda yeni bilgiler öğrenir
- Çocuktan beklentileri çocuğun özelliklerine göre şekillenir.

Öğretmenlere yararları;

- Koşulsuz kabul, saygı, hoşgörü, sabır gibi ahlaki değerleri gelişir
- BEP hazırlama ve uygulamada daha deneyimli olur
- Öğretmenin öğretim becerileri ve deneyimi artar.

2.1.9. Kaynaştırma Eğitiminin Başarılı Olması İçin Gerekli Unsurlar

Kaynaştırma eğitimi başarılı bir şekilde yürütebilmek için birçok unsurun bir arada olması gerekir. Bu unsurlar arasında;

- Başta okul müdürü olmak üzere bütün okul çalışanları özel gereksinimi bulunan öğrenciye karşı koşulsuz kabul ve olumlu tutumlar sergilemelidir
- Genel eğitim sınıfları normal gelişim gösteren ve kaynaştırma öğrencilerinin gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenlenmelidir.
- Genel eğitim sınıflarında tüm öğrenciler, birlikte öğrenme, eğitsel ve sosyal faaliyetlerde eşit fırsatlara sahip olmalıdır.
- Normal gelişim gösteren öğrenciler kaynaştırma öğrencileri hakkında bilgilendirilmelidir.
- Özel gereksinimli öğrencinin ve öğretmenin ihtiyacına göre destek özel eğitim hizmetleri sunulmalıdır.
- Normal gelişim gösteren öğrenciler ve özel gereksinimli öğretmenlerin aileleriyle işbirliği yapılmalıdır (Sucuoğlu ve Kargin, 2014).

2.1.10. Fen Eğitimi ve Öğretimi

Fen Bilimleri dersi, öğrencilerin akademik bilgiler edinmesinin yanısıra öğrencilerin yaşadıkları çevreyi keşfetmelerini ve anlamlandırmalarını sağlayan, öğrendiklerini günlük hayatlarına aktarabilecekleri bir daldır (Sola Özgüç 2017). İnsan ve çevre arasındaki ilişkiyi, karşılaşılan sorunların çözümünü bilimsel süreç becerileri ve bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak keşfetmek sağlık ve doğal afetler, gök ve çevre bilimleri ile ilgili bilgi vermek fenin alt basamaklarını oluşturur ve fen bilimleri dersi öğretim programının temel amaçları arasında yer alır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının vizyonunu; *“tüm öğrencileri fen okur-yazarı bireyler olarak yetiştirmek”* olarak tanımlamıştır (MEB,2018).

Fen bilimleri dersinde öğrencilere; bilimsel bilgileri bilme ve anlama, araştırma ve keşfetme, tasarlama, değer verme, uygulama gibi temel becerilerin kazandırılması amaçlanır. Fen bilimleri öğrencilerin en çok zorlandığı derslerin başında geldiğinden bu zorluğu gidermek ve dersleri daha etkili, verimli hale getirmek için düzenlenen programlar öğrenci merkezli, deneye ve araştırmaya dayalı oluşturulmaya çalışılmıştır (Kaptan ve Korkmaz, 2001).

2.1.11. Kaynaştırma Öğrencilerine Fen Eğitimi

Fen Bilimleri dersi özel gereksinimli bireylerin hayatlarında bağımsız olmalarını, yaşadıkları çevrede olan olaylar ile ilgili yorum yapmayı ve davranışlarını bu doğrultuda değiştirmelerini sağlamaktadır (Demir, 2014). Millî Eğitim Bakanlığı Fen Bilimleri dersi öğretim programında bireysel farklılığı dikkate alınmadan tüm öğrencilerin fen okuryazarı olmasını amaçlamıştır (MEB, 2018). Özel gereksinimli öğrenciler, fen bilimleri dersi soyut ve zor kavramlar içerdiğinden bu dersi algılamada zorlanabilirler (Aslan ve Kurt, 2019; Sazak Pınar ve Merdan 2016). Özel gereksinimli öğrencilere fen bilimleri dersinde neler öğretileceği; eğitim gördüğü okulda uygulanan ve MEB tarafından hazırlanan öğretim programı, öğrencilerin eğitim performansları, gereksinimleri dikkate alınarak hazırlanan BEP doğrultusunda karar verilir.

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Yurt Dışı Araştırmaları

Burnstein ve arkadaşları 2004'te Amerika'da kaynaştırma uygulamalarına yönelme ile ilgili yaptıkları çalışmada; kaynaştırma eğitimi veren branş öğretmenlerinin planlama aşamasında okul yönetimine ihtiyaç duyduğunu belirlemişlerdir. Çalışmaya katılanlar kaynaştırma uygulamalarında işbirliği yapılması gerektiği ve hizmet içi eğitimlerin gerekliliği ile ilgili görüşler bildirmişlerdir.

Subban ve Sharman'ın 2006'da Avustralya'nın Victoria eyaletinde ilkökul öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik algılarını belirlemeyi amaçladıkları çalışmada; kaynaştırma eğitime yönelik hizmet içi ve hizmet öncesi eğitim alan öğretmenlerin eğitim sürecinde daha az kaygı duydukları ve olumlu tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca ailesinde veya arkadaş çevresinde yetersizliğe sahip birey bulunan öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasına yönelik daha az kaygı duydukları belirlenmiştir.

Horne ve Timmons (2009), kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim almaları ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlamış ve bu doğrultuda 20 öğretmenin tutumlarını belirlemiş, 5 öğretmenle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Çalışma bulgularına bakıldığında sınıf öğretmenlerinin; kaynaştırma eğitimi hakkında olumlu düşündüklerini fakat ders esnasında zamanı

yönetme, sınıf yönetimi gibi konularda zorlandıklarından dolayı yardıma ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda öğretmenlerin verdikleri eğitim konusunda kaygı duydukları ve bunun giderilmesi için hizmet içi eğitime gerek duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ashley (2009) yapmış olduğu doktora çalışmasında kaynaştırma eğitimi yapılan sınıflarda görev yapan genel öğretmenlerin öz yeterlik inançları ve mesleki gelişimlerini tespit etmek amacıyla görüşmeler ve gözlemler gerçekleştirmiştir. Çalışma bulgularında; öğretim stratejileri ve öğrenci katılımına göre öğretmenler düşük ve yüksek öz yeterliliğe sahip olduğunda sınıf yönetiminde de farklılıklar tespit edilmiştir.

Blecker ve Boakes (2010)'da gerçekleştirdikleri çalışmada; öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik bilgi, beceri ve tutumlarını belirlemek amacıyla 546 öğretmene anket uygulamışlardır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili olumlu tutumlara sahip oldukları fakat kaynaştırmayı uygulamaya yönelik yöntemlerle ilgili farklı görüşler bildirdikleri tespit edilmiştir.

Kim (2011) öğretmen hazırlık programlarının öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında; özel eğitim öğretmenliği hazırlık programında olanların diğer öğretmen hazırlık programlarına göre kaynaştırma uygulamalarına yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğunu belirlemiştir.

Lalvani 2012'de yayımlanan çalışmasında ABD'de görev yapan öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin eğitimi ile ilgili algılarını belirlemek amacıyla farklı kıdemlerde 30 öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin çoğu kaynaştırma uygulamasını faydalı bulduğu, öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerini olumlu katkı sağladığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bazı öğretmenler ise kaynaştırmanın gerçekçi bir uygulama olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca öğretmenler kaynaştırma öğrencilerinin sınıfa uyum sağlayabilecek, belirli bir zekâ düzeyinde olmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

McDonnel 2014 yılında yapmış olduğu doktora çalışmasında bireyselleştirilmiş eğitim planının sınıf içi uygulamalardaki uyumunu engelleyen etmenleri belirlemeyi amaçlamış ve öğrenci davranışlarının, akademik başarılarının sınıf ile uyumlu olması için BEP ekibi ile beraber çalışmak gerektiğini tespit etmiştir.

Lee, Yeung, Tracey ve Baker 2015 yılında özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin normal eğitim verilen sınıflara yerleştirilmesi ile ilgili Hong Kong'da okul öncesi öğretmenlerinin tutumlarını incelediği çalışmasında; öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına yönelik olumlu tutumlarının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Spector Levy ve Yifrach'ın 2019'da fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili algı ve isteklerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmada; öğretmenler

kaynaştırma ile ilgili bir eğitim ve rehberlik almaları durumunda kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan öğrencileri sınıflarında istediklerini belirtmişlerdir.

2.2.2. Yurt İçi Araştırmaları

Kaya (2007) kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren öğrenciler üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla normal gelişim gösteren 412 öğrenciye anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren öğrencileri ders esnasında olumsuz etkiledikleri ancak sosyal ilişkilerde herhangi bir sorun yaşamadıkları belirlenmiştir.

Vural ve Yıkılmış (2008) kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflardaki öğretmenlerin yaptığı öğretim uyarlamalarını belirlemek amacıyla ilköğretim kademesinde görev yapan 18 öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin zamanın kısıtlı olması, sınıf mevcutlarının fazlalığı, kaynaştırma ile ilgili bilgilerinin eksik olmasından dolayı öğretimde yeterli uyarlamalar yapmadığı, öğrencilere yönelik materyal hazırlamadığı belirlenmiştir.

Kocadağ (2009) çalışmasında ilköğretim 4. sınıfta öğrenimine devam eden 60 kaynaştırma öğrencisinin fen ve teknoloji dersinde interaktif eğitim yazılımlarının kullanılmasının başarılarına etkisini araştırmıştır. Çalışma sonucunda fen ve teknoloji dersinde bilgisayar kullanımının öğrenci başarısını her kazanımda olmasa da arttırdığı tespit edilmiştir. İnteraktif yazılımların fen ve teknoloji dersinde etkin bir şekilde kullanılabileceği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Köse Biber (2009) 7. Sınıfta eğitimine devam eden kaynaştırma öğrencilerine fen öğretimini web destekli olarak gerçekleştirmiş ve akademik başarılarını incelemiştir. Araştırmada öğrenci özellikleri dikkate alınarak yapılan web destekli eğitim sonucunda öğrencilerin derse ilgisinin arttığı tespit edilmiştir.

Avcılar (2010) fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde kendilerini yeterli görüp görmediklerini tespit etmek amacıyla 12 fen bilimleri öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda fen bilimleri öğretmenlerinin okul içinde uzman olarak rehber öğretmenlerden yararlandığı okul dışında ise Rehberlik ve Araştırma Merkezinden yardım aldığı ayrıca müdür ve diğer öğretmenlerle de işbirliği yaptıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin BEP'i yeterince uygulamadıkları ve özel gereksinimli öğrenci için ayrı çalışma yapmadıkları, öğrencilerin için özel eğitsel amaç belirlemedikleri yönünde görüş bildirdiğini aktarmıştır. Öğretmenlerin özel gereksinimi olan öğrenciler için farklı yöntem teknik kullanmadıklarını,

öğrencilere daha basit düzeyde ve somut çalışmalar verdiklerini, grup çalışmaları yaptırdıklarını ve öğrencilerin olumlu davranışlarını pekiştirdiklerini tespit etmiştir. Ayrıca kaynaştırma öğrencilerinin derste yapılan etkinliklerde diğer öğrencilerle uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin öğrencinin başarısı ile ilgili bilgileri aktarmada yeterli olmadığı, ailelerle iletişimde sıkıntı yaşadıkları belirlenmiştir.

Demir ve Açar (2010) sınıf öğretmeninin kaynaştırma eğitimi ile ilgili düşüncelerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin görev yaptığı sınıf düzeyi değişkeninde anlamlı farklılık tespit edilmemiş; cinsiyet, hizmet içi eğitim alma gibi değişkenlerde ise bazı anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Kargın, Güldenoğlu ve Şahin (2010) çalışmalarında kaynaştırma öğrencileri için yapılması gereken uyarlamalar ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemişlerdir. 126 sınıf öğretmeninin katıldığı çalışmada görüşler değerlendirilirken Kaynaştırmaya İlişkin Düzenlemeler Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yapılan fiziksel düzenlemeleri öğretim sürecinde yapılan düzenlemelere göre daha önemli gördükleri belirlenmiştir.

Şekercioğlu (2010) çalışmasında ilköğretim II. kademe branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi sırasında karşılaştıkları sorunları tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmaya Ankara'da kaynaştırma eğitimi veren 170 branş öğretmeni katılmıştır. Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin sınıflarında bulunan kaynaştırma öğrencilerinden memnun olmadıkları, sınıf kontrolünde ve kaynaştırma öğrencileri ile iletişimde problem yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenler görev yaptıkları sınıf mevcutlarının kalabalık olduğunu, sınıftaki araç gereçlerin kaynaştırma öğrencilerine uygun olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulamada zorluk çektikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin en çok zihinsel engelli ve öğrenme güçlüğüne sahip kaynaştırma öğrencileri ile zorlandıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun kaynaştırma öğrencilerinin diğer akranları ile iletişim kurmada zorlandıklarını, birbirlerinden olumsuz etkilendiklerini, sınıftaki eğitim ortamını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Çalışmada öğretmen ve ailelerin gerekli iş birliği yapmasından kaçınıldığı tespit edilmiştir. Öğretmenlere kaynaştırma eğitimi ve BEP ile ilgili eğitim verilmesi, ailelerle toplantılar yapılması önerilmiştir.

Kuzu (2011) Marmara Üniversitesinde eğitimine devam eden 547 öğretmen adayının kaynaştırma eğitime yönelik tutumları ve öz duyarlık düzeylerini karşılaştırmış, çalışma sonucunda öğretmen adayların çeşitli değişkenlere göre tutumlarının ve öz duyarlıklarının değiştiği sonucuna ulaşmıştır. Öğretmen adaylarından kız grubun erkek gruplara göre daha olumlu tutuma sahip olduğu, okudukları bölümler karşılaştırıldığında en yüksek tutumun özel eğitim bölümünde en düşük tutumun ise edebiyat bölümünde

olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarından özel eğitim dersi alan grubun diğerlerine göre daha pozitif bir tutum geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öz duyarlık düzeyleri karşılaştırıldığında ise erkek grubun öz duyarlık düzeyinin kız gruba göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. En yüksek öz duyarlılık özel eğitim bölümünde, en düşük öz duyarlılık ise matematik bölümünde saptanmıştır. Kaynaştırma eğitimi alan grubun öz duyarlık düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öz duyarlık ölçeğinin alt boyutu olan engelli bir yakının olup olmamasına göre değerlendirildiğinde öğretmen adaylarından engelli yakına sahip olan grubun öz duyarlık düzeylerinin fazla olduğu tespit edilmiştir.

Avcıoğlu (2012) işbirliğine dayalı öğrenme ve drama yöntemlerinin zihinsel yetersizliğe sahip çocuklara sosyal beceri kazandırmada etkili olup olmadığını araştırmak amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasında zihin yetersizliğine sahip çocukların kendini tanıtmaya becerisini kazanabildiğini, ilerleyen haftalarda da bu beceriyi kullanabildiğini belirlemiştir.

Girli ve Atasoy (2012) otizmlili veya zihin yetersizliğine sahip kaynaştırma öğrencilerinin arkadaşlarıyla ilişkileri ve okul hayatlarında karşılaştığı sorunları belirlemek amacıyla ilköğretim kademesinde 20 kaynaştırma öğrencisi ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Araştırmada öğrenciler okulda yalnız hissettiklerini, akranları tarafından oyunlarda istenmediklerini ama yine de okulu sevdiklerini belirtmişlerdir.

Akcan (2013) çalışmasında genel eğitim sınıflarındaki kaynaştırma öğrencileri için MEB tarafından belirlenen eğitim öğretim etkinliklerinin uygulanma düzeyini çeşitli değişkenlerle araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmaya İstanbul'un çeşitli bölgelerinde görevine devam eden 452 sınıf öğretmeni katılmıştır. Çalışmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarını ortaya koyacak nitelikte hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin büyük kısmının daha önce zihinsel yetersizliği bulunan bir kaynaştırma öğrencisine sahip olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu doğrultusunda öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında desteğe ihtiyaç duydukları söylenebilir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %81,9'unun eğitim fakültesi mezunu olduğu diğerlerinin farklı bölümlerden olduğu tespit edilmiş ve eğitim fakültesi mezunu olmayanların öğretmenlik meslek bilgisine yeterince sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %62,8'inin sınıf mevcudu 31 ve daha fazla olduğu ve bu sınıfların kaynaştırma eğitimine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %59,3'ü özel eğitim dersi almadığı, kaynaştırma eğitimi alan öğretmenlerin ise %29,9'unun aldıkları eğitimi yeterli bulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda ilkokulda görev yapan öğretmenlerin eğitim fakültesi mezunu olması, lisans eğitimleri sırasında kaynaştırma eğitimi almaları ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflarda öğrenci sayısının az olmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Gün (2013) kaynaştırma eğitiminin ülkemizde uygulanan matematik eğitimindeki yerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada 30 öğretmen ve 11 kaynaştırma öğrencisi ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı ve görseelliğe ihtiyaç duyduğu, öğrencilerin ise okula karşı olumlu tutum içinde olduğu fakat derslerde işlenen konuları çabuk unuttukları belirlenmiştir.

Kaplan ve Çiftçi Tekinaraslan (2013) zihin yetersizliğine sahip olan ve zihin yetersizliği olmayan öğrencilerin astronomi kavramları ile ilgili bilgileri karşılaştırmak amacıyla toplam 100 öğrenciye bilgi testi uygulamıştır. Araştırma sonucunda her iki gruptaki öğrencilerin de Dünya ve Evren temasındaki temel kavramlar hakkında yanlış bilgilere sahip oldukları belirlenmiştir.

Akalın (2014) çalışmasında okul öncesi eğitimde görev yapan 8 rehber öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirmiş ve rehber öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin gereksinimlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada rehber öğretmenlerin okul öncesindeki başarılarını artırmak için işlevsel eğitim programları uygulamaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ayral ve arkadaşları (2014) normal gelişim gösteren öğrencilerin özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere bakışlarını öğrenmek amacıyla yapmış oldukları araştırmada normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerini orta düzeyde kabul ettiklerini tespit etmişlerdir.

Denizli (2015) fen bilimleri öğretmenlerinin ve fen bilimleri dersini alan kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili görüş ve önerilerini belirlemek amacıyla Giresun'da görev yapan 28 fen bilimleri öğretmeni ve öğrenimine devam eden 7 kaynaştırma öğrencisine anket formları uygulamıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığında fen bilimleri öğretmenlerinin; kaynaştırma hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, müfredatın yoğun olması, materyallerin yetersiz olması, RAM biriminin işlevinin yetersiz olması, okul-aile- yönetim işbirliğinin eksik olması gibi konularda sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin ise; öğretmenlerin yetersiz olması, ders materyallerinin kendilerine uygun olmaması, arkadaşları tarafından rahatsız edilmeleri ile ilgili problem yaşadıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenler; destek sınıfının açılması, kaynaştırma ile ilgili uzman desteğinin alınması ile ilgili önerilerde bulunmuşlardır.

Zeybek (2015) ilköğretim okullarındaki İngilizce öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüş ve önerilerini belirlemek amacıyla Eskişehir ilinin Tepebaşı ilçesinde görev yapan 25 İngilizce öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanarak bir çalışma yapmıştır. Çalışma sonucunda; İngilizce öğretmenlerinin çoğunun

kaynaştırma eğitimi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, kaynaştırma öğrencilerinden memnun olmadıkları, BEP planı hazırlamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenler sınıf mevcudunun kalabalık olması, materyal eksikliği, okulların fiziki yetersizliği gibi sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Denizli ve Uzoğlu (2016) fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada öğretmenlerin bazılarının kaynaştırma uygulamaları ile ilgili öğrencilerin sosyalleşmeleri açısından olumlu olabileceği, bazılarının ise oluşabilecek problemler açısından ayrı sınıfta eğitim almaları gerektiği yönünde görüşlere sahip olduğunu tespit etmiştir.

Kara (2016) 40 sınıf öğretmeni ile yaptığı çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarını incelemiş, çalışma sonunda öğrencilerin sahip olduğu engel türünün öğretmenlerin tutumunu etkilediği, kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgiye sahip olan öğretmenlerin daha olumlu tutum sergilediğini tespit etmiştir.

Kartal (2016) ilkokullardaki kaynaştırma uygulamalarının niteliğinin artırılmasına yönelik öğretmen görüşlerini değerlendirmek amacıyla Konya milli eğitim bünyesinde ilkokullarda görev yapan 30 sınıf öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler kaynaştırma eğitiminin niteliğini artırmak için; sınıfların kalabalık olmaması, okul yöneticileri ve öğretmenlerin işbirliği içinde olması, öğretmenlerin ve yöneticilerin öğrencilere ilgili davranmaları, ihtiyaç duyulan araç gereçlerin yeterince temin edilmesinin gerekliliği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Kaya (2016) Türkçe öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ve özel gereksinimli öğrencilere yönelik görüşlerini incelediği çalışmasında 193 öğretmenle anket, 27 öğretmen ile görüşme yapmış; cinsiyet, hizmet yılı, uygulanan sınav yaş gibi değişkenleri incelemiştir. Çalışma sonucunda cinsiyet ve hizmet yıllarına göre anlamlı bir farklılığın oluşmadığı, öğrencilerin çoktan seçmeli sınavlarda daha başarılı olduğu, öğretmenlerin çoğunun kaynaştırma eğitime olumlu baktığı, bazı öğretmenlerin ise özel öğretmen eşlinde eğitim vermesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Pamuk (2016) sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla 308 sınıf öğretmenine anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin ailelerinde engelli birey bulunması, öğretmenin kaynaştırma öğrencisinin bulunması, sınıf mevcudunun kalabalık olması gibi değişkenlerde anlamlı bir farklılık oluşmadığı belirlenmiştir.

Şen (2016) araştırmasında meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin kaynaştırma eğitime ilişkin sorunları, çözüm önerileri ve beklentilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya farklı branşlarda görev yapan 26 teknik lise öğretmeni katılmış ve görüşmeler yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yaş düzeyi arttıkça

kaynaştırma eğitimine olan tutumlarının düşük olduğu, bayan öğretmenlerin tutum düzeylerinin erkek öğretmenlerden daha yüksek olduğu, öğretmenlerin çoğunun öğrencinin sosyalleşmesine katkıda bulunduğu ve kaynaştırma uygulamasını desteklese de bu uygulamadan olumsuz etkilendikleri tespit edilmiştir.

Batmaz (2017) araştırmasında sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 20 sınıf öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmiş, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri için yaptıkları öğretimsel düzenlemeleri tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada öğretmenler; öğrenme ortamındaki fiziksel düzenlemede ilk olarak kaynaştırma öğrencilerinin oturma düzenine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler öğrenme materyali olarak yazılı, online, görsel, dokunsal materyalleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretim yöntem teknik seçiminde ise düz anlatım, soru cevap, gösterip yaptırma, rol yapma, yaparak yaşayarak öğrenmeyi tercih ettikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin çoğu ders esnasında kaynaştırma öğrencilerine uygun soru sorduklarını ve kaynaştırma öğrencilerinin çalışmalarını kontrol ettiklerini belirtmişlerdir.

Dilber (2017) araştırmasında 121 fen bilimleri öğretmeni ile fen öğretmenlerinin öğrenme güçlüğü olan kaynaştırma öğrencileri ile yapmış olduğu fen öğretimi incelenmeyi amaçlamıştır. Araştırmada fen bilimleri öğretmenlerinin; BEP hazırlamada eksiklikleri olduğu, öğretim sürecinde normal gelişim gösteren öğrencilere uygulanan öğretimlerden farklı bir öğretim uygulamadığı, BEP uygulama sürecinde eksikliklerinin bulunduğu, yaptıkları değerlendirmelerin kaynaştırma öğrencilerine yeterince uygun olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada aile ve öğretmenlerin iş birliği yapması, sınıf mevcutlarının azaltılması konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Köse (2017) fen bilimleri dersindeki kaynaştırma uygulamalarının fen bilimleri öğretmenleri ve öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla İstanbul'da 8 fen bilimleri öğretmeni, 4 kaynaştırma öğrencisi, 4 normal zekâ düzeyine sahip öğrenci ile görüşme ve gözlemler gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda fen bilimleri öğretmenlerinin; kaynaştırma öğrencilerine yeterli ilgiyi göstermedikleri, sunuş yoluyla verdikleri eğitimin yeterli olmadığı, kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerden görev süresi uzun olan öğretmenlerin özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim almadığı, öğretmenlerin BEP hazırlama konusunda kendini yetersiz gördüğü, sınıfların kalabalık olmasından kaynaklı kaynaştırma öğrencilerine yeterli vakit ayrılamadığı tespit edilmiştir. Kaynaştırma eğitimi ile kaynaştırma öğrencisi ve normal öğrenciler arasında sosyalleşmenin geliştiği belirlenmiştir. Kaynaştırma öğrencileri normal gelişim gösteren akranları ile beraber eğitim almaktan memnun olduklarını, aldıkları fen eğitiminin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Normal zekâ seviyesindeki öğrenciler

kaynaştırma öğrencilerinin ayrı bir sınıfta, görsel materyallerle ders görmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Parasız ve Demirci (2017) müzik öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerini belirledikleri çalışmada öğretmenlerin BEP hazırlamada yetersiz olduğu, kaynaştırma öğrencilerine yeterli eğitim desteğinin verilmediği tespit edilmiştir.

Söğüt (2017) sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşleri ve BEP hazırlamada yaşadıkları problemleri belirlemek amacıyla 201 sınıf öğretmeni ile görüşmüş, çeşitli ölçek ve formlarla veriler elde etmiştir. Çalışma sonucunda sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlama konusunda yaşadıkları problemler incelendiğinde; 'çalışma yeri, öğrencinin engel türü, ailede özel gereksinimli bireyin bulunması' gibi değişkenlere göre herhangi bir farklılaşma tespit edilmemiş ancak 'cinsiyet, yaş, çalışma yılı, öğrenci yaşı, öğrencinin destek eğitim alması' gibi değişkenlerde farklılaşmanın bulunduğu tespit edilmiştir.

Sönmez (2017) kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitimine ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla Ankara ili Pursaklar ilçesinde görev yapan dokuz müzik öğretmeni ile görüşmeler yapmıştır. Araştırma sonucunda müzik öğretmenlerinin; lisans eğitimleri boyunca kaynaştırma eğitimi ile ilgili ders almadıkları, araştırmaya katılan 5 öğretmenin öğrencilerin neden kaynaştırma eğitimi aldığını bildiği 4 öğretmenin ise bilmediği tespit edilmiştir. Öğretmenlerin müzik dersinde kaynaştırma öğrencisine yönelik özel materyal kullanmadığı, 3 öğretmen dışında diğer öğretmenlerin öğrenciye yönelik sınav hazırlamadığı, 7 öğretmenin öğrencilere BEP planı hazırladığı 2 öğretmenin ise hazırlamadığı belirlenmiştir. Araştırma sonunda kaynaştırma eğitimi almamış olan öğretmenlere kaynaştırma eğitimi verilmesi gerektiği, müzik öğretmeni ve özel eğitim öğretmenin işbirliği yapması gerektiği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Şahin (2017) ilköğretim kademesinde kaynaştırma eğitimi alan özel eğitim gereksinimi olan öğrenci ailelerinin ve sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşmelerini belirlemek amacıyla 10 veli ve 10 sınıf öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda; sınıf öğretmeni ve velilerin kaynaştırma konusunda yetersiz olduğu, özel eğitim ile ilgili temel düzeyde bilgiye sahip oldukları, öğretmenlerin BEP ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirtilmiştir. Ayrıca aileler; öğretmenlere yönelik bir beklenti içinde olduklarını ve çocuklarının diğer çocuklarla beraber eğitim almaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler; ailelerin çocukların durumunu kabullenmemesi, çocuklarla yeterince ilgilenmemesi, eğitimsiz olmaları gibi faktörlerden dolayı kaynaştırma eğitiminde sorun yaşadıklarını aktarmışlardır. Çalışma sonunda velilerin kaynaştırma uygulaması başında oryantasyon çalışmalarına dahil

edilmesi gerektiği, sınıf öğretmenlerine BEP konusunda destek verilmesi gerektiği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Ünal (2017) 121 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirdiği araştırmasında kaynaştırma uygulamalarının başarısını etkileyen etmenleri değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen 'genel bilgi formu' ve 'kaynaştırma uygulamalarının başarısını etkileyen etmenler ölçeği' ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin; yaş gruplarına, cinsiyetlerine, meslek hizmet sürelerine, mezun oldukları fakültelere, öğrenim durumlarına, özel eğitimle ilgili aldığı eğitim türüne göre kaynaştırma uygulamalarının başarısını etkileyen etmenler ölçeğinden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenleri kaynaştırma uygulamalarının başarısını; aileler, RAM, okul idarecileri, rehber öğretmenleri, normal gelişim gösteren öğrenciler, fiziki koşullar gibi etmenlerin etkilediğini belirtmişlerdir.

Karaca (2018) deney ve kontrol gruplarından oluşan toplamda 126 öğretmen ile yaptığı çalışmada kaynaştırma eğitimi programının öğretmenlerin yeterliliğine etkisini incelemiş, çalışma sonunda uygulanan kaynaştırma eğitimi programının kaynaştırma ile ilgili mesleki yeterliliği arttırdığını tespit etmiştir.

Mertoğlu (2018) fen bilimleri öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve ihtiyaçlarını incelediği çalışmasında öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, kendilerini kaynaştırma konusunda yetersiz gördüklerini tespit etmiştir.

Akkuş (2019) çalışmasında fen bilimleri dersi veren öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla sınıf öğretmenleri ve fen bilimleri öğretmenlerine kişisel bilgi formu ve açık uçlu soruların yer aldığı formlar uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara bakıldığında öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini derste aktif kılmak amacıyla deney yöntemine başvurduğu, öğretim ortamında düzenlemelerin yapıldığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu kaynaştırma öğrencilerini sınıflarında istediklerini belirtirken bir kısmı ise öğretmen performansını olumsuz etkileme, yeterli fiziksel ortamın olmayışı gibi sebeplerle bu öğrencileri istemediklerini belirtmişlerdir.

Erüstün Bulutoğlu (2019) kaynaştırma eğitimi ile ilgili aile, yöneticiler ve öğretmenlerin görüşünü belirlemek amacıyla Sivas ilinde toplamda 125 kişiye anket uygulamıştır. Çalışma sonucunda kişilerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi edinme noktasında sıkıntı yaşadığı, kaynaştırma eğitiminin öğrencilere katkı sağladığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan veliler rehber öğretmen ile iletişim sorunu yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Çalışmaya katılan öğretmen ve yöneticiler ise ailelerin öğrenciye yeterli ilgiyi göstermediği yönünde fikir beyan etmişlerdir.

Güner (2019) çalışmasında 17 türkçe öğretmeni ile görüşmeler gerçekleştirmiş ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda türkçe öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisine yönelik sınıf ortamında yaptığı fiziksel düzenlemede oturma düzenine dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin öğrenciyle yönelik BEP hazırladığı fakat hazırlarken BEP geliştirme birimini dikkate almadığı, ders esnasında pekiştireç kullandığı fakat yöntem teknik kullanımında sınırlı etkinliklere yer verebildikleri tespit edilmiştir.

Yener (2019) 32 uzman ile gerçekleştirdiği çalışmasında kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanların BEP sürecindeki işbirliklerini uzman ve ailelerin görüşlerini alarak belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma verilerini yarı yapılandırılmış görüşmeler ile elde etmiş, veri analizinde ise betimsel analizden yararlanmıştır. Çalışma sonucunda; devlet okulundaki uzmanlar ve destek eğitimde görevli uzmanlar arasında işbirliği olmadığı, devlet okulundaki uzmanların BEP toplantıları dışında kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir işbirliği yapmadıkları tespit edilmiştir.

Yıldırım (2019) 172 sosyal bilgiler öğretmeni ile gerçekleştirdiği çalışmasında, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimindeki yeterlik düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı çalışmada veri toplama aracı olarak anket ve formlardan yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarının olumlu olduğu ancak kaynaştırma eğitiminde kendilerini yeterli bulmadıkları; öğretimi planlama, görev arkadaşlarıyla işbirliği, eğitim öğretimi planlamada ise kısmen yeterli buldukları tespit edilmiştir.

III. BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizleri hakkında bilgiler bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada kaynaştırma eğitime ilişkin fen bilimleri öğretmenlerinin ve öğrencilerin görüşlerini daha ayrıntılı belirlemek için nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışmaları bir konu hakkında derinlemesine bilgi toplamayı, olayı açıklamayı ve değerlendirmeyi amaçlayan çalışmalardır. Nitel araştırmalarda veriler; gözlem, görüşme, odak grup, doküman analizi teknikleri ile toplanabilir (Büyüköztürk, Akgün, Çakmak, Karadeniz ve Demirel, 2016). Araştırmaya katılan bireyler ile yapılan görüşme ve gözlemlerden derinlemesine veriler elde edilir böylece araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği değerlendirilebilir (Patton,1990). Görüşme yöntemi, görüşme yapılan kişilerin duygu ve düşüncelerini anlayabilmek için derinlemesine bilgi toplanılmasına imkân sunar (Kuş, 2003). Bu araştırmada görüşme türlerinden “yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi” kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ortaokullarda kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıflardan 6 Fen Bilimleri Öğretmeni, 9 kaynaştırma öğrencisi ve 9 normal gelişim gösteren öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, erişilebilirlik açısından kolaylık sağladığından Ağrı il merkezi ve Taşlıçay İlçesinden seçilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin belirlenmesi için araştırmacının görev yaptığı Ağrı ilinde sınıfta

kaynaştırma öğrencisi bulunan Fen Bilimleri Öğretmenlerine ulaşılması planlanmıştır. Yapılan zümre toplantıları aracılığıyla öğretmenlere ulaşılmış, araştırmanın amacından bahsedilmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılıp katılamayacakları sorulmuştur. Olumlu dönüt alınan öğretmenlerin iletişim bilgileri alınmış, ilerleyen süreçte tekrar haberleşip görüşme tarihi ve yeri için randevu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kaynaştırma öğrencileri ve normal gelişim gösteren öğrenciler, araştırmaya katılan öğretmenler aracılığı ile gönüllük esaslı öğrencilere belirtilip olumlu dönüt verenler arasından seçilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlere ilişkin demografik bilgiler

Kod	Cinsiyet	Görev Yaptığı Sınıf Düzeyi	Sınıfında Bulunan Kaynaştırma Öğrencisi Sayısı	Mesleki Deneyim (Yıl)	Göre Yeri
Ö1	K	7.sınıf	1	1-5	Ağrı / Taşlıçay
Ö2	K	5.sınıf	1	1-5	Ağrı / Taşlıçay
Ö3	K	7.sınıf	2	10-15	Ağrı / Merkez
Ö4	E	8.sınıf	1	5-10	Ağrı / Merkez
Ö5	K	6.sınıf	3	10-15	Ağrı / Merkez
Ö6	E	7.sınıf	1	5-10	Ağrı / Merkez

Tablo 3'te görüldüğü üzere çalışma için kaynaştırma öğrencisi bulunan 6 fen bilimleri öğretmeni ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubundaki öğretmenlerin cinsiyet durumlarına bakıldığında öğretmenlerin 4'ünün kadın 2 öğretmenin ise erkek olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin görev yaptığı sınıflardan kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıfların düzeyine bakıldığında 1 öğretmenin 5. sınıf, 1 öğretmenin 6.sınıf, 3 öğretmenin 7. sınıf ve 1 öğretmenin 8. Sınıfta görev yaptığı görülmektedir. Öğretmenlerin sahip olduğu kaynaştırma öğrencisi sayısına bakıldığında Ö1 kodlu öğretmenin 1, Ö2 kodlu öğretmenin 1, Ö3 kodlu öğretmenin 2, Ö4 kodlu öğretmenin 1, Ö5 kodlu öğretmenin 3, Ö6 kodlu öğretmenin 1 tane kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki deneyimlerine bakıldığında 2 öğretmenin 1-5 yıl, 2 öğretmenin 5-10 yıl, 2 öğretmenin ise 10-15 yıl görev yapmakta oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin 2 tanesinin ilçede, 4 tanesinin ise il merkezinde görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 4. Kaynaştırma öğrencilerine ilişkin demografik bilgiler

Kod	Cinsiyet	Okuduğu Sınıf Düzeyi	Engel Türü	Okuduğu Okul Yeri
K1	K	7.sınıf	Orta Düzeyde Zihin Yetersizliği	Ağrı / Taşlıçay
K2	E	7.sınıf	Hafif Düzeyde Zihin Yetersizliği	Ağrı / Merkez
K3	E	5.sınıf	Hafif Düzeyde Zihin Yetersizliği	Ağrı / Taşlıçay
K4	E	8.sınıf	Özel Öğrenme Güçlüğü	Ağrı / Merkez
K5	K	6.sınıf	Hafif Düzeyde Zihin Yetersizliği	Ağrı / Merkez
K6	E	7.sınıf	Hafif Düzeyde Zihin Yetersizliği	Ağrı / Merkez
K7	E	7.sınıf	Hafif Düzeyde Zihin Yetersizliği	Ağrı / Merkez
K8	E	6.sınıf	Hafif Düzeyde Zihin Yetersizliği	Ağrı / Merkez
K9	E	6.sınıf	Hafif Düzeyde Zihin ve İşitme Yetersizliği	Ağrı / Merkez

Tablo 4'te görüldüğü üzere çalışma için kaynaştırma öğrencisi olarak tanımlanmış 9 öğrenci ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubundaki kaynaştırma öğrencilerinin cinsiyet durumlarına bakıldığında 2 öğrencinin kız 7 öğrencinin ise erkek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri incelendiğinde 1 öğrencinin 5. sınıf, 3 öğrencinin 6. sınıf, 4 öğrencinin 7.sınıf, 1 öğrencinin ise 8. Sınıfta eğitimini sürdürdüğü görülmektedir. Öğrencilerin 6 tanesinin hafif düzeyde, 1 öğrencinin ise orta düzeyde zihin yetersizliğine sahip olduğu, 1 öğrencinin öğrenme güçlüğü ve 1 öğrencinin hem hafif düzeyde zihinsel yetersizlik hem işitme yetersizliğine sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin 2 tanesinin ilçe, 7 tanesinin ise il merkezinde eğitimine devam ettiği görülmektedir. Çalışmaya katılan bazı öğretmenlerin birden fazla kaynaştırma öğrencisi bulunduğundan öğretmen sayısı 6, kaynaştırma öğrencisi sayısı 9'dur.

Tablo 5. Normal gelişim gösteren öğrencilere ilişkin demografik bilgiler

Kod	Cinsiyet	Okuduğu Sınıf Düzeyi	Okuduğu Okul Yeri
N1	K	7.Sınıf	Ağrı / Taşlıçay
N2	K	8.Sınıf	Ağrı / Merkez
N3	K	5.sınıf	Ağrı / Taşlıçay
N4	E	6.sınıf	Ağrı / Merkez
N5	K	7.Sınıf	Ağrı / Merkez
N6	K	8.Sınıf	Ağrı / Merkez
N7	K	7.Sınıf	Ağrı / Merkez
N8	K	7.Sınıf	Ağrı / Merkez
N9	E	6.Sınıf	Ağrı / Merkez

Tablo 5'te görüldüğü üzere çalışmada normal gelişim gösteren 9 öğrencinin görüşlerine yer verilmiştir. Çalışma grubundaki normal gelişim gösteren öğrencilerin cinsiyet durumuna bakıldığında öğrencilerin 7 tanesinin kız, 2 tanesinin ise erkek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi ile beraber eğitim aldığı sınıf düzeyine

bakıldığında 1 öğrencinin 5. sınıf, 2 öğrencinin 6. sınıf, 4 öğrencinin 7. sınıf, 2 öğrencinin ise 8. sınıfta eğitimine devam ettiği görülmüştür. Öğrencilerin 2 tanesinin ilçede, 7 tanesinin il merkezinde eğitimine devam ettiği görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrenciler gönüllülük esasına göre belirlendiğinden; çalışmaya katılan normal gelişim gösteren öğrenciler ve kaynaştırma öğrencilerinin sayıları her kademedede eşit değildir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada verilerin toplanması için araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme ve gözlem formları kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları, soruların konu içeriğine göre önceden hazırlandığı ve görüşme sırasında görüşmenin akışına göre sorularda değişiklik yapılabilen araçlardır (Çepni, 2009).

Görüşme formları oluşturulurken öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin bilgileri, kaynaştırma eğitimi sürecinde yapılması gerekenler, karşılaşılan sorunlar, kaynaştırma öğrencisinin ihtiyaçları ve istekleri, akranlarının kaynaştırma öğrencileri hakkındaki düşüncelerine ilişkin verilere ulaşmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilgili alan yazın taranıp çok sayıda soru oluşturulmuştur. Oluşturulan sorulardan uygun olanlar seçilirken geçerliliği belirlemek amacıyla çeşitli birimlerde görev yapan 4 uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Görüşlerinden yararlanılan uzmanların; 1'i biyoloji eğitimi, 2'si özel eğitim uzmanı olmak üzere 3 öğretim üyesi, 1'i ise yüksek lisansını tamamlamış fen bilimleri öğretmenidir. Görüşmenin güvenilirliğini belirlemek amacıyla kaynaştırma öğrencilerinin de yer aldığı sınıflarda fen eğitimi veren 2 fen bilimleri öğretmeni ile görüşme sorularının pilot uygulaması yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirliği belirlemek için yapılan çalışmalardan sonra gerekli düzenlemeler yapıp görüşme sorularının son hali belirlenmiştir. Bu doğrultuda görüşmeler için "Öğretmen Görüşme Formu", "Öğrenci Görüşme Formu", "Kaynaştırma Öğrencisi Görüşme Formu" olarak üç farklı yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Oluşturulan görüşme formları kişisel bilgiler ve görüşme soruları olarak iki bölümden oluşmaktadır. Kullanılan görüşme formları Ek-1, Ek-2, Ek-3 olarak sunulmuştur.

Çalışmada kullanılan bir diğer veri toplama aracı ise araştırmacı tarafından hazırlanan gözlem formlarıdır. Gözlem formları oluşturulurken uzman görüşünden yararlanılmıştır. Yapılan gözlemlerde yarı yapılandırılmış ve katılımcı olmayan gözlem tekniğinden yararlanılmıştır. Gözlem tekniğinde bir bireyin ya da grubun davranışları izlenip kaydedilir. Bireylerin duygu ve düşüncelerini sözlü ya da yazılı olarak belirtmeye

çekindiği durumlarda eğitimciler gözlem tekniği ile davranışları objektif olarak belirleyebilir (Fer, 2009). Gözlem formları oluşturulurken Fen bilimleri dersinde uygulanan kaynaştırma eğitiminin öğrenci üzerindeki yansımalarını belirlemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda gözlemler için “Öğrenci Gözlem Formu” ve Öğretmen Gözlem Formu” olarak iki farklı gözlem formu oluşturulmuştur. Oluşturulan öğrenci gözlem formu öğrenciye ait genel bilgilerin ve sınıfın fiziki şartlarının kaydedildiği, öğrencinin dersteki durumuna yönelik araştırma sorularının yer aldığı bölümlerden oluşmaktadır. Öğretmen gözlem formunda ise öğretmene ait genel bilgilerin ve sınıfın fiziki şartlarının kaydedildiği, öğretmende gözlenecek davranışların neler olabileceği ve gözleme ilişkin açıklamaların yapılacağı bölümler yer almaktadır. Kullanılan gözlem formları EK-4, Ek-5 olarak sunulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması yarı yapılandırılmış görüşmeler ve gözlem formları ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların uygun olduğu zamanlar önceden ayarlanarak görüşmeler ve gözlemler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan her bir öğretmene ve öğrenciye kodlar verilmiştir. Öğretmenler için “Ö”, kaynaştırma öğrencileri için “K”, normal gelişim gösteren öğrenciler için “N” harfleri kodlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme verileri 01 Mart- 05 Nisan 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Aşağıdaki tabloda öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmeler hakkında bilgiler yer almaktadır.

Tablo 6. Görüşme takvimi

No	Kod	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi	Görüşme Yeri
1	Ö1	01.03.2019/ Cuma	21 Dakika	Kafeterya
2	Ö2	05.03.2019 / Salı	25 Dakika	Öğretmenin Evi
3	Ö3	07.03.2019 / Perşembe	23 Dakika	Öğretmenin Evi
4	Ö4	15.03.2019 / Cuma	18 Dakika	Öğretmenler Odası
5	Ö5	22.03.2019 / Cuma	19 Dakika	Öğretmenler Odası
6	Ö6	22.03.2019 / Cuma	14 Dakika	Okul Müdür Yardımcısı Odası
7	N1	12.03.2019 / Salı	9 Dakika	Laboratuvar
8	N2	15.03.2019 / Cuma	10 Dakika	Okul Etüt Odası
9	N3	19.03.2019 / Salı	7 Dakika	Öğretmenler Odası
10	N4	22.03.2019 / Cuma	7 Dakika	Sınıf
11	N5	22.03.2019 / Cuma	8 Dakika	Okul Etüt Odası
12	N6	29.03.2019 / Cuma	9 Dakika	Okul Etüt Odası
13	N7	29.03.2019 / Cuma	6 Dakika	Okul Etüt Odası
14	N8	01.04.2019 / Pazartesi	8 Dakika	Sınıf
15	N9	03.04.2019 / Cuma	9 Dakika	Sınıf
16	K1	20.03.2019 / Çarşamba	6 Dakika	Rehberlik Servisi
17	K2	22.03.2019 / Cuma	4 Dakika	Okul Etüt Odası
18	K3	25.03.2019 / Pazartesi	6 Dakika	Öğretmenler Odası
19	K4	29.03.2019 / Cuma	5 Dakika	Okul Etüt Odası
20	K5	29.03.2019 / Cuma	3 Dakika	Okul Etüt Odası
21	K6	29.03.2019 / Cuma	4 Dakika	Sınıf
22	K7	03.04.2019 / Cuma	3 Dakika	Öğretmenler Odası
23	K8	03.04.2019 / Cuma	5 Dakika	Sınıf
24	K9	03.04.2019 / Cuma	3 Dakika	Öğretmenler Odası

Veriler toplanmadan önce görüşmelerin yapılabilmesi için Ağrı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Alınan izin formu Ek-6 olarak sunulmuştur. Veri toplama sürecinde katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenmesine dikkat edilmiştir. Görüşme öncesinde araştırmacı Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Öğrencisi olduğunu ve araştırmayı yüksek lisans tezi için yaptığını yinelemiştir. Katılımcılara araştırmacının amacının, kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi olduğu ve verilen cevapların araştırma verilerini oluşturacağı belirtilmiştir. Görüşmeler yapılmadan önce her katılımcının rahat hissetmesi ve dürüst cevaplar vermesi amacıyla görüşme süresince verecekleri tüm bilgilerin gizli kalacağı, sonuçlar belirtilirken isimleri değil kodlar kullanılacağı belirtilmiştir. Katılımcılara görüşme sırasında ses kaydı alınmak istendiği belirtilmiş ve izin alınmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş gerekli yerlerde görüşme formuna da yazılar yazılmıştır. Katılımcılara araştırmacı tarafından aktarılan sorular belirli bir sıra ile sorulmuştur. Katılımcının soruları cevaplama esnasında başka bir sorunun yanıtı da verildiyse o sorunun tekrar sorulmaması, soruyu yanlış anladığı yerde araştırmacının farklı bir biçimde tekrar soruyu sorması kararlaştırılmıştır. Görüşme esnasında araştırmacı ek soru sorduğu

durumlarda katılımcıyı yönlendirmeyecek şekilde sorular sormuş, katılımcıya müdahale edilmeyip düşüncelerini tamamen aktarması sağlanmıştır.

Gözlem verileri 08 Nisan-03 Mayıs 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Görüşmeye katılan her öğrenci ve öğretmen gözlem için onay vermemiş, aralarından gönüllü olanlara gözlem yapılmıştır. Yapılan gözlemlerde; verilen fen öğretimi sırasında öğretmenin verdiği eğitim ve bu eğitimin kaynaştırma öğrencileri üzerindeki yansımalarını belirlemek amaçlandığından normal gelişim gösteren öğrencilere yönelik gözlem yapılmamıştır. Aşağıdaki tabloda öğretmen ve öğrenciler için yapılan gözlem hakkında bilgiler yer almaktadır.

Tablo 7. Gözlem takvimi

No	Kod	Gözlem Tarihi	Gözlem Süresi	Gözlem Yeri
1	Ö3	08.04.2019 / Pazartesi	40 Dk.	7. Sınıf Dersliği
2	K2	08.04.2019 / Pazartesi	40 Dk.	7. Sınıf Dersliği
3	Ö1	12.04.2019 / Cuma	40 Dk.	7. Sınıf Dersliği
4	K1	12.04.2019 / Cuma	40 Dk.	7. Sınıf Dersliği
5	Ö5	24.04.2019 / Çarşamba	40 Dk.	6. Sınıf Dersliği
6	K8	24.04.2019 / Çarşamba	40 Dk.	6. Sınıf Dersliği
7	K9	24.04.2019 / Çarşamba	40 Dk.	6. Sınıf Dersliği
8	Ö6	03.05.2019 / Cuma	40 Dk.	7. Sınıf Dersliği
9	K7	03.05.2019 / Cuma	40 Dk.	7. Sınıf Dersliği

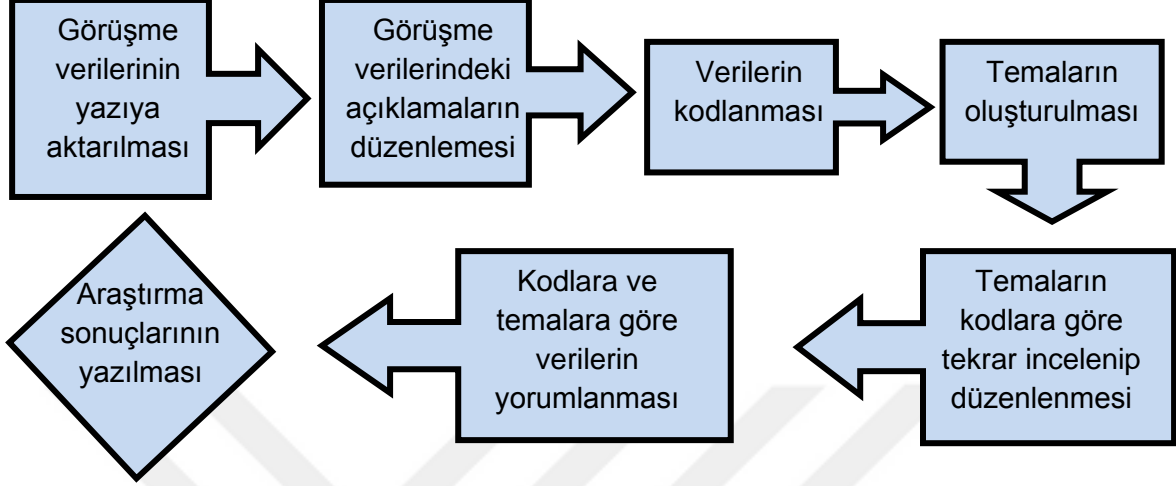
Gözlem yapılırken sınıfta öğretmenin ve öğrencinin gözlemlenebileceği bir yere oturulup gözlem kayıtları oluşturulmuştur. Gözlem kaydı sırasında gözlemler kısa kod kelimeler ile yazılmış daha sonra detaylı analiz yapılmıştır.

3.5.Verilerin Analizi

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde verilerin açıklanması ve yorumlanmasına katkı sağlayacak kavramlara ulaşabilmek amaçlanır. Bu amaç doğrultusunda birbiri ile ilişkili veriler düzenlenir tema ve kavramlar oluşturulur. Böylece veriler okuyucunun anlayacağı bir düzende sistematik şekilde sunulur (Balci, 2000; Yıldırım ve Şimşek, 2018). İçerik analizi ile elde edilen nitel araştırma verilerini işleme dört aşamada gerçekleşir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bunlar şu şekildedir:

- 1) Verilerin kodlanması
- 2) Temaların bulunması

- 3) Kodların ve temaların düzenlenmesi ve tanımlanması
- 4) Bulguların yorumlanması

Şekil 5. Veri analizinde izlenen aşamalar

IV. BÖLÜM

4.BULGULAR

Bu bölümde Fen Bilimleri öğretmenleri, kaynaştırma öğrencileri, normal gelişim gösteren öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelere ve yarı yapılandırılmış katılımcı olmayan gözlemlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin ve öğrencilerin bulguları tablolar halinde verilmiştir.

4.1.Öğretmenler İle Yapılan Yarı Yapılandırılmış Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Öğretmenlerin kaynaştırma ile ilgili eğitim almalarına ilişkin görüşleri tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin kaynaştırma ile ilgili eğitimin almalarına ilişkin görüşleri

Tema	Kod	Frekans
Kaynaştırma Eğitimi	Üniversitede eğitim alanlar	5
	Herhangi bir eğitim almayanlar	1

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi almalarına ilişkin görüşlerinin kaynaştırma eğitimi temasında toplandığı görülmektedir. Kaynaştırma eğitimi teması; üniversitede eğitim alanlar (5) ve herhangi bir eğitim almayanlar (1) gibi kodlarda toplanmıştır. Bu konuda öğretmen 1, öğretmen 4, öğretmen 5 ve öğretmen 6'nın görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: "Üniversitede özel eğitim dersi görmüştük. Özel eğitim dersinden kaynaklı birtakım bilgilerim var. Onun haricinde bir eğitimim yok."

Ö4: "Üniversitede eğitim bilimleri dersi kapsamında kaynaştırma eğitimini gördük ancak bu eğitimin kaynaştırma uygulaması için yeterli olduğunu düşünmüyorum."

Ö5: "Hayır, kaynaştırma eğitimine dair hiçbir eğitim almadım"

Ö6: "Sadece üniversitede eğitim bilimleri dersi kapsamında bir eğitim aldım doğrudan bir eğitim almadım. Şu anda üniversitede edindiğimiz bilgilerle ilerliyoruz."

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik BEP hazırlama ve sınıf ortamında yapılan değişikliklere ilişkin görüşleri Tablo 9'da verilmiştir

Tablo 9. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik bep hazırlama ve sınıf ortamında değişikliğe ilişkin görüşleri

Tema	Kod	Açıklamalar	Frekans
BEP	Seviye	Öğrencinin gelişim düzeyinin dikkate alınması	2
	İşbirliği	Rehberlik servisi ile işbirliği yapılması	4
		Deneyimli öğretmenden yardım alınması	1
	Müfredat	Müfredatı göz önünde bulundurması	1
	İnternet	İnternet ortamındaki planlardan yardım alması	2
Sınıf Ortamındaki Değişiklik	Oturma düzeni	Öğrenciyi önde oturtma	2
	Akran öğretimi	Öğrencinin akranlarından yardım alması	1
	Motivasyon	Öğrencinin teşvik edilmesi	2
	Yapmayanlar	Öğretmenin sınıf ortamındaki sebeplerden dolayı herhangi bir değişiklik yapmaması	2

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik BEP hazırlama ve sınıf ortamında değişikliğe ilişkin görüşlerinin BEP ve sınıf ortamındaki değişiklik olmak üzere 2 temada toplandığı görülmektedir. BEP teması; seviye(2), işbirliği(5), müfredat(1), internet(3) gibi kodlarda toplanmıştır. Sınıf ortamındaki değişiklik teması ise; oturma düzeni (2), akran öğretimi (1), motivasyon (2), yapmayanlar(2) kodlarında toplanmıştır. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ö1: "Evet her sene çocuğun gelişim düzeyine göre BEP hazırlıyorum. Bu öğrenci benim 3 yıllık öğrencim olduğu için neyi bilip neyi bilmediğini az çok biliyorum. Sorduğum bazı sorulara cevap verdiğinde bazen çok şey bildiğini fark ediyorum. Bu da beni şaşırtıyor. Normal gelişim düzeyi gösteren bir öğrencim bazen aynı soruyu bilemezken bu öğrencim cevap verebiliyor. BEP hazırlarken rehber öğretmenimizin önceliğinde ERBAA RAM adlı internet sayfasından da yararlanarak yapıyoruz. Sınıf ortamında yaptığım değişiklikler ise dikkati daha fazla dağılmasın diye onu önde oturtuyorum. Arka sıralarda oturduğu zaman başka şeylerle ilgileniyor ya da bazı şeyleri yazmıyor, derse ilgisiz oluyor. Ona özel olarak 'canım yazar mısın?' gibi teşvik cümleler kullanıyorum. Ama öğrencim genel olarak deftere canının istediklerini yazıp canının istediklerini yazmıyor. Bazen önünde Fen defteri

değil de matematik defteri de olabiliyor. Dersten önce dikkat edip bakmam gerekiyor. Sınav zamanında ise ona özel sınav hazırlıyorum.”

Ö2: “BEP yaparken benden daha deneyimli öğretmenlere danışıyorum. Sınıf ortamında öğrenciye yönelik bir düzenleme yapamıyorum, sadece dersi onun anlayacağı düzeyde anlatmaya çalışıyorum.”

Ö3: “BEP planı hazırladım. Öğrencimin hazır bulunuşluk düzeyi düşük değil, bazı kavramları biliyor. Kazanımlar daha derinleştikçe, kavramlar soyutlaştıkça zihninde onu kurgulaması zor oluyor. Bu noktalarda normal öğrencilerde zorlanıyor. BEP Hazırlanırken rehber öğretmenimiz bize bilgilendirme yaptı. BEP hazırlarken uzun süreli ve kısa süreli amaçlar doğrultusunda kazanımları ben kendim oluşturdum. Normal kazanımlarımın içinden öğrenciye uygun olanları seçtim ve öğrencime göre ayarladım. Ben öğrencimin en başta kaynaştırma öğrencisi olduğunun farkında değildim çünkü hiç belli olmuyordu. Çok sosyal ve dışa dönük bir öğrencidir. Sadece okuma-yazma noktasına eksiği var. Derste sözel olarak sorduğum soruları derste cevaplıyor fakat yazılı sınavda kendini ifade edemiyor. Okumayı kelimeleri heceleyerek yapabiliyor. O yüzden sınavlarda ona özel görsel içerikli sorular hazırlıyorum.”

Ö4: “BEP planını rehber öğretmenin yardımıyla dönem başında hazırladık. Sınıflar kalabalık olduğundan sınıf ortamında pek bir değişiklik yapamıyorum.”

Ö5: “Evet hazırlıyorum. İnternet üzerinde Erbaa Ram adında rehberlik servisi ile ilgili çalışma yapan kurumlardaki örnek planlar var. Bu örnek planlarla çocukların özel durumları işlendiğinde oluşturulacak otomatik programlar hazırlanmış, onlardan yardım alıyorum. Sınıfta bazen öğrencileri görevlendiriyorum. Yani onların çok üst düzey sorularla karşılaştıklarında sınıf arkadaşlarına göre onlara daha basit farklı örnekler gösterip onları görevlendirebiliyorum ama konu işlerken konunun akışında böyle bir şey yapma şansım pek olmuyor. Sınıf çok kalabalık olduğundan ders esnasında bir şey yapmıyorum.”

Ö6: “BEP planı sene başında hazırlıyoruz ve hazırlarken okulumuzun rehberlik servisinden yardım alıyoruz. Onların bize yardımcı olmasıyla taslak bir BEP oluşturuyoruz. Sınıf ortamında herhangi bir değişiklik pek yapamıyoruz. Ara sıra öğrencimizin dikkatini yoğunlaştırmak amacıyla ön sıralara aldığım oluyor. Bazen o soru sormasa da benim direk soru yönelttiğim oluyor. Bu şekilde bir metot uyguluyorum.”

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde verdikleri eğitim ve kullandıkları yöntem tekniklere ilişkin görüşleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde verdikleri eğitim ve kullandıkları yöntem, tekniklere ilişkin görüşleri

Tema	Kod	Açıklamalar	Frekans
Yöntem ve Teknik	Anlatım	Düz anlatım ile ders işlenmemeli	1
	İşbirlikli	Ders esnasında akranlarıyla iletişim halinde olması	1
	Rol oynama	Öğrencinin bir konuyu canlandırması	1
	Kullanmayanlar	Öğretmenin herhangi bir yöntem, teknik kullanmaması	4
Verdikleri Eğitim	Seviye	Öğrencinin seviyesine uygun olması	1
	Müfredat	Kazanımların göz önünde bulundurulması	1
		Fen müfredatının ağır olması	1
	Kaynak oda	Öğrenciye birebir eğitim verilmeli	2
	İlgi	Öğrencinin ilgisini göz önünde bulundurulması	3
	Materyal	Görsel, basit materyallerden yararlanılması	4
		Öğrenciye özel çalışma kâğıdı verilmesi	3
	İşlevsel	Fen ile ilgili günlük hayatta kullanabilecekleri bilgiler verilmesi	1
	Aktif katılım	Öğrencinin derse katılımını sağlaması	2
		Öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesine fırsat vermesi	3

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde verdikleri eğitim, kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri yöntem ve teknik, verdikleri eğitim olmak üzere 2 temada toplandığı görülmektedir. Yöntem ve teknik teması; anlatım (1), iş birlikli(1), rol oynama (1), kullanılmayanlar (4) kodlarında toplanmıştır. Öğretmenlerin verdikleri eğitim teması ise; seviye (1), müfredat (2), kaynak oda (2), ilgi(3), materyal (4), işlevsel (1), aktif katılım (5) gibi kodlarda toplanmıştır. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: *“Onları daha çok işe katarak eğitim verilmeli. Normal düz bilgiyle verildiği zaman öğrenci yüzüme boş bakıyor. Ama etkinlik yaptırarak onu daha çok derse katarak, işbirlikli olarak yaptığımızda daha iyi öğrendiğini görebiliyoruz. Mesela materyal tasarlattığımız derslerde hoşuna gidiyor ve yapıyor. Materyal yaptığımızda hepsini değil sadece ilgisini çekenleri yapıyor. Mesela proje ödevini benden aldı fakat zamanında yapmadı, ona ek zaman verdim. Uyararak, bir şeyleri güdeleyerek yapıyor, kendi sorumluluğunun bilincinde*

olan bir öğrenci değil. Ders esnasında yaparak yaşayarak öğrenmelere yer verip onu daha çok derse katarak ders işliyorum. Rol oynama etkinlikleri olunca biraz daha derse katılsın diye direk onu alıyorum. Onun için özel materyal hazırlamıyorum. Hazırladığım materyalleri verdiğimde onun yanına ona yardımcı olması için birini oturtuyorum.”

Ö2: “Bir tane olduğu için farklı bir yöntem ve teknik kullanmıyorum. Daha çok ders anlatırken ona da söz hakkı verip derse katmaya çalışıyorum. Bu öğrencilere daha basit düzeyde ve görsel materyaller kullanılarak eğitim verilmelidir.”

Ö3: “Kaynaştırma öğrencilerine günlük hayatta karşılaşılabilecekleri konular verilmeli, yaparak yaşayarak öğrenebileceği ortamlar oluşturulmalı. Onunla çok özel olarak ilgileniyorum desem yanlış olur. Öğrencilerimiz çok cıvılcı, çok hareketli ve sınıfımız kalabalık olduğundan maalesef ekstra bir yöntem teknik uygulayamıyorum. Vakit kalırsa onun defterine konu ile ilgili görsel şekiller çiziyorum. Fırsat buldukça ona yönelik vakit ayırıyorum ama her derste ona vakit ayıramıyorum.”

Ö4: “Daha çok görsel içerikli bir eğitim verilmeli. Öğrenci benim öğrencim gibi okuma yazma bilmiyor olabilir. Y yaparak yaşayarak öğrenme ortamları sağlanmalı. Yöntem ve teknik çok fazla kullanamıyorum. Bazen özel çalışma kâğıtları ve görsel şekiller veriyorum. Müfredat çok yoğun ve sınıflar çok kalabalık olduğu için ancak bu kadar yapabiliyorum.”

Ö5: “Kaynaştırma öğrencilerinin eğitimi özel sınıflarda olmalı. Kaynaştırma öğrencileri olduğunu biliyorum ama sınıf ortamında çok kaynaşabildiklerine inanmıyorum. Çünkü sınıf mevcutları çok kalabalık ve fen müfredatı ağır. Müfredatı yetiştirmek için uğraşırken öğrencilere ekstra zaman ayırmak oldukça güç oluyor. Öğrencilere konuları anlatırken konuları seçiyoruz. Bazı çok ağır konulardan öğrenciyi sorumlu tutmuyoruz, sorularını ona göre hazırlıyoruz. Konu esnasında öğrenciyi diğer konunun örnekleriyle değerlendiriyoruz.”

Ö6: “Verilen fen eğitiminin biraz daha görsele dayalı olması lazım. Kalabalık sınıf ortamlarında bu öğrencilere yönelik eğitim zor olduğundan destek eğitim odaları olmalı veya farklı bir proje üretilmeli ve öğrencilere bireysel olarak bazı şeylerin gösterme imkânı sağlanmalı. Öğrencilere bazı konuların birebir eğitimle öğretilmesi gerekiyor. Ders esnasında öğrencilere yönelik farklı bir teknik kullanmıyorum. Bazen onlara hazırladığım kâğıtlarla derse dikkatlerini çekmeyi sağlıyorum. Onlara özel ödevler vererek onların motivasyonlarını artırmaya çalışıyorum.”

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri

Tema	Kod	Açıklamalar	Frekans
Karşılaşılan sorunlar	Yazma	Öğrencinin ders notlarını akranlarına göre daha yavaş yazması	1
	Sınıf mevcudu	Sınıfların kalabalık olması	1
	İşitme	Öğrencinin yeterli duyma yetisine sahip olmaması	1
	Davranış	Kaynaştırma öğrencisinin derste disiplin dışı davranışı sergilemesi	1
		Kaynaştırma öğrencisinin akranları ile sorun yaşaması	3
	İlgi	Kaynaştırma öğrencisinin derste sıkılması	1
		Kaynaştırma öğrencisinin dikkatinin dağılması	1
	Sorun olmaması	Öğretmenin herhangi bir sorunla karşılaşmaması	2

Tablo 11 incelendiğinde öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin karşılaşılan sorunlar olarak 1 temada toplandığı görülmektedir. Karşılaştığı sorunlar teması; yazma (1), sınıf mevcudu (1), işitme (1), davranış (1), ilgi (2), sorun olmaması (2) gibi kodlarda toplanmıştır. Bu konuda öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir.

Ö1: *“Ders esnasında bir sorunumuz yok fakat teneffüste arkadaşları ile biraz çatışma halinde. Böyle durumlarda ben genellikle onu kollama taraftarıyım ama karşıdan gözlemlediğimde onun da bazen suçlu olduğu zamanlar var. Bazen ders esnasında arkadaşları ona karışabiliyor. Mesela sınav yaptığım zaman ‘neden onun farklı sınavı var? O niye böyle sınav yapıyor?’ şeklinde diğer öğrenciler tarafından müdahale edilebiliyor. Diğer öğrenciler sınavda genelde bu durumu fark etmesinler diye onu arkaya oturtuyorum ama yine de diğer öğrenciler onun durumunun farklı olduğunu bildiği için yine sınav kâğıdının aynı olup olmadığına bakıyorlar.”*

Ö2: *“Şimdiye kadar derste herhangi bir sorunla karşılaşmadım.”*

Ö3: *“Öğrencim çok civil civil bir çocuk. Bazı dersler onu tatmin etmiyor, çok çabuk sıkılıyor. Böyle olunca disiplin dışı davranışlar gösteriyor. Arkadaşlarının kulaklarını, saçlarını çekiyor ve kavgaya sebep oluyor.”*

Ö4: “Bazen arkadaşlarıyla sıkıntı yaşıyor. Ders esnasında arkadaşlarıyla birbirine laf atabiliyor ve agresifleşiyor. Böyle durumlarda onu sakinleştirmeye çalışıyorum ya da bir şeyle uğraşmasını sağlıyorum.”

Ö5: “Zihinsel yetersizliği olan öğrencimin geç yazma sorunu var. İşitme engelli öğrencim ise sözlü olarak söylediklerimi tam duyamıyor. Sürekli olarak yanındaki arkadaşından ve tahtadan bakarak yazabiliyor. O yüzden onun olduğu sınıfta tahtayı genelde yazarak ders işliyorum. İşitme engelli öğrencim her ne kadar sisteme hafif düzeyde zihinsel engelli olarak işlenmişse de ben sadece işitme engelli olduğunu düşünüyorum çünkü sınavlardan iyi alıyor. Ben bu öğrenci için ayrı sınav kâğıdı hazırlamıyorum. Öğrenci dersi anlama konusunda bana hiç problem çıkarmıyor.”

Ö6: “Karşılaştığımız en büyük sorun sınıfın kalabalık olması ve bu tarz öğrencilerin dikkatinin çabuk dağılması. Sınıflar mevcut olarak biraz daha az olsa veya öğrenciye birebir eğitim yapabilirsek belki daha başarılı olabilirdik.

Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte fen dersini alması ile ilgili görüşleri tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte fen dersini alması ile ilgili görüşleri

Tema	Kod	Açıklamalar	Frekans
Birlikte Eğitim	Fen Dersi	Fen bilimleri müfredatının ağır olması	1
		Öğrencilerin fen dersini anlamada zorlanması	3
	Öğrenci Seviyesi	Kaynaştırma öğrencisinin hafif düzeyde yetersizliği varsa birlikte eğitim vermesi	2
	Sınıf Mevcudu	Sınıf mevcudu kalabalık olmaması	1
	Psikolojik durum	Akranları tarafından hor görülmesi	1
		Öğrenci psikolojisine olumlu katkısı	3
	Kaynak Oda	Kaynaştırma öğrencisine ek olarak birebir eğitim verilmesi	3
	Zaman	Öğretim sürecinde ek zaman gerektirmesi	1
	Uygun olma	Öğretmenlerin birlikte eğitimi olumlu bulması	3
	Uygun olmama	Öğretmenlerin birlikte eğitimi uygun bulmaması	3

Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisinin normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte fen dersini almasına ilişkin görüşlerinin birlikte eğitim olarak 1

temada toplandığı gör÷lmektedir. Birlikte eğitim teması; fen dersi (4), öğrenci seviyesi (2), sınıf mevcudu (1), kaynak oda (3), psikolojik durum (4), zaman (1), uygun olma (3), uygun olmama (3) gibi kodlarda toplanmıştır. Bu konuya yönelik öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: “Benim öğrencim ağır bir düzeyde değil, orta düzeyde olduğu için bu ortamda olması onun için iyi bir süreç. Çünkü ayrıştırılırsa yabancılaşabilir, daha farklı hissedebilir. Şimdi ise en azından arkadaş ortamı ile birlikte daha iyi olur. Geçmişte sınıfta olan bir kaynaştırma öğrencisi okuma yazma bilmiyor ve kendini ifade edemiyordu. Bence o öğrencinin özel eğitim okulunda olması gerekiyordu. Şu anki öğrencim öyle değil. Geçen gün sınav esnasında yazılı kâğıdının boş olduğunu fark ettim. Bazı yönlendirici sorular yönelttim, ipucu verdim ve öğrencim doğru cevabı buldu. Her üniteye az çok ipucu verince doğru cevaba ulaşabiliyor. Bazen duygusal eğilimleri ile beni şaşırtabiliyor. Bize mektuplar yazıp sevdiği ya da kalbinin kırıldığı noktaları yazıyor ve bizden cevap yazmamızı talep ediyor.”

Ö2: “Fen bilimleri dersinde fazla bir şey öğrendiklerini düşünmüyorum. Sınıfta bir tane olduğu için ona fazla ilgi gösteremiyorum. Aynı sınıfta eğitim görmeleri öğrenci açısından olumlu bir durum. Öğrenci ile ders dışında da ilgilenilirse belki daha başarılı olabilir. Kaynaştırma öğrencisinin sınıfta olmasının diğer öğrenciler için herhangi olumsuz bir durum yarattığını görmedim.”

Ö3: “Kaynaştırma öğrencilerinin farklı bir sınıfta değil, normal öğrencilerle ders alması taraftarıyım. En doğal ortamda en normal koşullarda eğitim verilmeli. Fakat burada öğrencinin düzeyi de önemli. Öğrenci çok ağır düzeyde ise zaten bulunduğu ortamdan fayda sağlayamaz. O ortamda bulunan öğrencilerde ona gerekli sosyal ilgiyi gösteremez ve öğrenci arka planda kalır. Hafif ve orta düzeyde öğrenciler için kesinlikle desteklediğim bir eğitim.”

Ö4: “Kalabalık sınıflarda kaynaştırma eğitimi zor oluyor. Daha sakin bir sınıf olsa birlikte öğrenme ile bir şeyler olabilir fakat sınıf kalabalık olunca çok fazla bir şey yapılamıyor. Fen dersi de ağır bir ders olduğundan öğrenci özellikle bazı konuları anlamakta zorlanıyor. Bu öğrencilere ayrı zaman ayırmak gerekiyor.”

Ö5: “Normal sınıflarda verilen eğitimler yeterli olmuyor. Kaynaştırma öğrencileri için özel sınıf olmalı. Öğrencilerin psikolojilerini olumlu etkileyen yönlerde var fakat arkadaşlarının hor gördüğü durumlar da oluyor. Bazen öğrencim dediğim her şeyi yüksek sesle tekrar ediyor ve diğer arkadaşları bu durumdan rahatsız oluyor. Her ne kadar arkadaşlarına durumunu anlatsak da öğrenciler yine onu dışlayabiliyor.”

Ö6: “Normal gelişim gösteren öğrenciler bile bazen fen dersinde güçlük çekebiliyor doğal olarak. Bu öğrencilerin onlarla beraber aynı sınıf çatısı altında ders görmeleri çokta uygun

değil. Çünkü yapısı gereği bazen kaynaştırma öğrencileri çekingen olabiliyor ve soru soramıyor. En azından bu öğrencilere birebir eğitim verebilsek, destek eğitim odaları olsa veya daha farklı bir çözüm üretilse daha başarılı olabiliriz.”

4.2. Normal Gelişim Gösteren Öğrenciler İle Yapılan Yarı Yapılandırılmış Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi ile aynı sınıfta fen dersini alma ve birlikte eğitimin olumlu olumsuz etkileri ile ilgili görüşleri Tablo 13'te verilmiştir

Tablo 13. Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi ile aynı sınıfta fen dersini alma ve birlikte eğitimin olumlu olumsuz etkileri ile ilgili görüşleri

Tema	Kod	Frekans
Aynı Sınıfta Eğitim	Özel Sınıf	1
	Sosyalleşme	3
	Başarı	2
	Birlikte eğitim	3
Olumlu Olumsuz Etkisi	Olumlu etkisi vardır	2
	Olumlu etkisi yoktur	5
	Olumsuz davranış	1

Tablo 13 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi ile aynı sınıfta fen dersini alma ve birlikte eğitimin olumlu olumsuz etkileri ile ilgili görüşlerinin aynı sınıfta eğitim ve olumlu olumsuz etki olmak üzere 2 temada toplandığı görülmektedir. Aynı sınıfta eğitim teması özel sınıf (1), sosyalleşme (3), başarı (2), birlikte eğitim (3) kodlarında; birlikte eğitimin olumlu ve olumsuz teması ise olumlu etkisi vardır(2), olumlu etkisi yoktur(5) kodlarında toplanmıştır. Bu konuya yönelik öğrencilerden N4, N5, N6, N7, N8 'in görüşleri:

N4: “ Dersi onlarla beraber almak zor değil. Bize dost gibi, çok yakın davranıyorlar. Benimle dost oluyor benim kötü zamanımda bile yanımda oluyor.”

N5: “Bana bir zararı, olumlu veya olumsuz bir etkisi yok ancak onlar için olumlu bir etkisi vardır. Fen dersi onların topluma kazandırılmasını sağlar.”

N6: “Böyle olmaları onların elinde olan bir durum değil. Bu yüzden bana zararı, artısı veya eksisi yok.”

N7: “ Bana bir etkisi yok ama fen dersleri ona zor gelebilir. Derslerde bizden biraz geri olabilir. Sınıfta olmasının olumlu etkisi vardır.”

N8: “Bence bizimle değil ayrı bir sınıfta özel öğretmenle ders almaları Onlar için daha kolay olur. Bana olumlu veya olumsuz bir etkisi yok fakat onun için olumsuz olabilir.”

Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisine verilen fen eğitimi ve müdür öğretmenlerin başarıyı artırmak için yapması gerekenler ile ilgili görüşleri Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisine verilen fen eğitimi ve müdürün, öğretmenlerin başarıyı artırmak için yapması gerekenler ile ilgili görüşleri

Tema	Kod	Frekans
Verilen Fen Eğitimi	Ek süre	1
	Uzman Öğretmen	1
	Seviye	4
	Materyal	2
	Özel Sınıf	2
	Sınıf Mevcudu	1
Başarıyı Artırma	Özel Sınıf	5
	Empati	2
	Özel anlatım	1
	Uzman Öğretmen	3
	Ek Süre	1
	Seviye	2

Tablo 14 incelendiğinde normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisine verilen fen eğitimi ve müdürün, öğretmenlerin başarıyı artırmak için yapması gerekenlere ilişkin görüşlerinin verilen fen eğitimi ve başarıyı artırma olmak üzere 2 temada topladığı görülmektedir. Verilen fen eğitimi teması ek süre(1), uzman öğretmen (1), seviye (4), materyal (2), özel sınıf (2), sınıf mevcudu (1) kodlarında; başarıyı artırmak teması özel sınıf (5), empati (2), özel anlatım (1), uzman öğretmen (3), ek süre (1), seviye (2) kodlarında toplanmıştır. Bu konuya yönelik öğrencilerden N2, N5, N7 ve N8’in görüşleri aşağıda verilmiştir.

N2: “Bizim konularımız onlara ağır gelebilir, onlara daha basit anlatılmalı. Onlar ayrı sınıfta eğitim görebilirler. Onlar için rehberlik servisi olsun, ayrı sınıfları ve ayrı öğretmenleri olsun.”

N5: “Onlarla daha fazla ilgilenilmeli, dersler eğlenceli hale getirilmeli. Onlar ayrı sınıf açılabilir ve onlara özel test kitapları basılabilir.”

N7: “Dersler daha eğlenceli, kodlayacağı şekilde olabilir. Resim veya fotoğraf ile görsel olarak anlatılsın. Onlar gibi olanlar, aynı düzeydekiler bir sınıfta toplansın, derslerine uzman öğretmenler girsin.”

N8: “Ona özel fen eğitimi verilsin, uzman öğretmen gelsin. Onun için yeni sınıf açılsın ve daha fazla zaman verilsin.”

4.3. Kaynaştırma Öğrencisi İle Yapılan Yarı Yapılandırılmış Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Kaynaştırma öğrencilerinin fen öğretmeninin kullandığı yöntem ve verdiği eğitiminin uygunluğuna ilişkin görüşleri Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Kaynaştırma öğrencilerinin fen öğretmeninin kullandığı yöntem ve verdiği eğitiminin uygunluğuna ilişkin görüşleri

Tema	Kod	Frekans
Yöntem	Kullanıyor	6
	Kullanmıyor	3
Eğitimin Uygunluğu	Uygun	8
	Uygun değil	1

Tablo 15 incelendiğinde kaynaştırma öğrencilerinin fen öğretmenlerinin kullandığı yöntem ve verdiği eğitimin uygunluğuna ilişkin görüşlerinin yöntem ve eğitimin uygunluğu olmak üzere 2 temada toplandığı görülmektedir. Yöntem teması, kullanıyor(6) ve kullanmıyor (3) kodlarında; verilen eğitimin uygunluğu teması ise uygun (8), uygun değil (1) kodlarında toplanmıştır. Çalışmaya katılan kaynaştırma öğrencilerinin ifade edici dilleri çok iyi olmadığından görüşme sorularını kısa cümlelerle cevaplandırmışlardır. Bu bulguya ilişkin kaynaştırma öğrencileri K4 K6, K7’nin görüşleri aşağıdaki gibidir:

K4: “Özel çalışma yok. Evet. ”

K6: “Bana özel kâğıtlar veriyor. Evet uygun.”

K7: “Farklı kâğıt veriyor. Uygun. “

Kaynaştırma öğrencilerinin fen dersinin zorluğu ve fen dersini almak istediği sınıfa ilişkin görüşleri Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Kaynaştırma öğrencilerinin fen dersinin zorluğu ve fen dersini almak istediği sınıfa ilişkin görüşleri

Tema	Kod	Frekans
Fen Dersinin Zorluğu	Zorlanıyorum	5
	Zorlanmıyorum	4
Fen Sınıfı	Arkadaşlarım ile birlikte	5
	Özel Sınıf	4

Tablo 16 incelendiğinde kaynaştırma öğrencilerinin fen dersinin zorluğu ve fen dersini almak istediği sınıfa ilişkin görüşlerinin fen dersinin zorluğu ve fen sınıfı olmak üzere 2 temada toplandığı görülmektedir. Fen derslerinin zorluğu teması; zorlanıyorum (5), zorlanmıyorum(4) kodlarında, fen sınıfı teması; arkadaşlarım ile birlikte (5), özel sınıf (4) kodlarında toplanmıştır. Kaynaştırma öğrencilerinden K4, K7, K8'in görüşleri aşağıda verilmiştir:

K4: *"Yok zorlanmıyorum. Maket olan bir sınıf olsun."*

K7: *"Hayır zorlanmıyorum. Güzel, sesi çıkmayan, bağırlımayan bir sınıf olsun."*

K8: *"Evet zorlanıyorum. Arkadaşlarımı seviyorum başka sınıf olmasın."*

4.4. Öğretmenlere Yapılan Yarı Yapılandırılmış ve Katılımcı Olmayan Gözlemlerden Elde Edilen Bulgular

Kaynaştırma öğrencisi bulunan Ö1, Ö3, Ö5, Ö6 kodlu fen bilimleri öğretmenlerinin uyguladıkları eğitime ilişkin gözlem sonuçları tablo 17'de verilmiştir.

Tablo17. Fen bilimleri dersinde kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin uyguladıkları eğitime ilişkin gözlem sonuçları

Tema	Kod	Açıklama	Frekans
Verilen Eğitim	Güdüleme	Öğrenciyi güdüliyor.	4
	Söz hakkı	Öğretmen derste öğrenciye söz hakkı veriyor.	4
	Ek süre	Öğrenciye soru sorduktan sonra cevaplaması için zaman veriyor.	4
	İpucu	Öğrenciye ipucu vererek soruyu cevaplaması için teşvik ediyor.	4
	Ön bilgiler	Öğrencinin konu ile ilgili ön bilgilerini ortaya çıkarıyor.	1
	Seviye	Öğretmen öğrencinin seviyesine uygun soru soruyor.	4
	Fiziki Şartlar	Oturma düzeni	Öğrenci için özel bir oturma yeri belirliyor.

Tablo 17 incelendiğinde fen bilimleri dersinde kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin uyguladıkları eğitime ilişkin gözlemlerin verilen eğitim ve fiziki şartlar olmak üzere 2 temada toplandığı görülmektedir. Verilen eğitim teması, güdüleme (4), söz hakkı (4), ek süre (4), ipucu (4), ön bilgiler (1), seviye (4) kodlarında; fiziki şartlar teması ise oturma düzeni (3) kodunda toplanmıştır. Bu bulguyla ilişkin Ö5 kodlu öğretmenin dersinde gözlem yoluyla elde edilen notlar aşağıdaki gibidir.

Gözlemlenen Öğretmen: Ö5

Tarih: 24.04.2019 Saat: 10:50-11:30

Sınıf/Konu: 6.Sınıf /Ergenlik Döneminin Sağlıklı Geçirilebilmesi İçin Yapılması Gerekenler
Gözlem Konusu: Öğretmenin ders esnasında kaynaştırma öğrencisine yönelik fen öğretimi.

Sınıf Ortamı:

Sınıf mevcudu 28 kişi. Sınıfın tümü tahtaya dönük oturuyor. Her öğrencinin kendine ait masa ve sırası var. Sınıfın duvarında milli levhalar yer alıyor. Sınıf ışık alıyor ve beyaz renk stor perdeleri mevcut. Sınıf duvarları açık lila renginde ve temiz. Sınıftaki panolardan biri fen panosu olarak hazırlanmış ve içine fen konuları ile ilgili bilgiler asılmış. Sınıfta bir adet çöp kovası var. Sınıfta akıllı tahta mevcut. Kaynaştırma öğrencilerinin durumları göz önünde bulundurularak en önde oturtulmuş.

10:50

Öğretmen sınıfa girdi ve öğrenciler ayağa kalktı, öğretmen “iyi dersler çocuklar oturabilirsiniz” dedi. Öğretmen masasına gidip sınıf defterini açtı ve yoklamayı aldı. Daha sonra öğrencilere “defterlerinizi çıkarın” dedi ve bu sırada öğretmen akıllı tahtayı açtı.

10:55

Öğretmen öğrencilere dönerek “ evet çocuklar bir önceki ders neler görmüştük hatırlıyor musunuz?” sorusunu yöneltti. Öğrencilerin bir kısmı yüksek sesle “evet” cevabını verdi. Bu arada öğrenciler kendi aralarında önceki ders neler gördüklerini birbirine sormaya başladı. Bu sırada sınıfta bir uğultu oldu ve öğretmen “kendi aranızda konuşmayı bırakın” dedi. Öğretmen bir öğrenciye söz hakkı verdi ve öğrenci “ergenlikteki değişimleri gördük” dedi. Öğretmen kaynaştırma öğrencisine “bir önceki ders ne görmüştük sen hatırlıyor musun?” sorusunu yöneltti. Öğrenci yüksek sesle “evet” dedi ve başı ile onayladı. Öğretmen öğrenciye bakarak “ ergenliğe geçtiğimizde bedensel ve ruhsal olarak nelerin değiştiğini gördük değil mi?” dedi. Öğrenci “evet” dedi. Daha sonra öğretmen akıllı tahtadan bir slayt açtı ve “geçen ders neler işlediğimizi bir hatırlayalım” dedi. Öğretmen bir önceki dersin tekrarını 4-5 dakika yaptı ve tekrar sırasında bazı öğrenciler öğretmen ile beraber sesli bir

şekilde anlatılanlara katıldı. Kaynaştırma öğrencisi en önde oturuyordu ve slaytı dikkatli bir şekilde izledi.

11:07

Öğretmen “evet şimdi bugün ergenlik döneminde sağlıklı olmayı işleyeceğiz dedi”. Akıllı tahtaya yöneldi ve konu ile ilgili bir video açtı. Video sırasında birbiri ile konuşan öğrencileri “videoyu izliyorsunuz dimi” diyerek uyardı. Kaynaştırma öğrencisine video devam ederken “videonun sesini duyabiliyor musun? Açayım mı biraz?” dedi. Öğrenci “duyuyorum” cevabını verdi. Video bittikten sonra konuyu bir slâyıt üzerinden anlatmaya başladı. Konu anlatımı sırasında öğrencilere genel olarak sorular yöneltti ve öğrenciler genel olarak evet ya da hayır şeklinde toplu cevaplar verdi. Öğretmen öğrencilere “ergenlik döneminde anne ve babalarınızın size nasıl davranmasını istersiniz?” sorusunu yöneltti. Öğrencilerin çoğu cevaplarını vermek için parmak kaldırdı ve sesli bir şekilde söz hakkı talep etmeye başladı. Bu sırada oluşan gürültüyü öğretmen “tamam tek tek hep bir ağızdan değil” diyerek bastırdı. Öğretmen ders esnasında kaynaştırma öğrencisine “anlamadığın bir yer var mı?” sorusunu yöneltti. Öğrenci “hayır” cevabını verdi. Söz hakkı verilen bir öğrenci “istediğimiz şeylere izin versinler” cevabını verdi. Öğretmen “her zaman her şeye izin verilmesi doğru değil ailelerinizi de anlayın” cevabını verdi. Dersin devamında öğretmen dersi soru cevap şeklinde işledi.

11:15

Öğretmen “evet ünitenin bu konusunu bitirdik şimdi konu ile ilgili tekrar testini çözelim” dedi ve akıllı tahtadan konu tekrar testi açtı. Öğretmen soruları sırasıyla ilerletti ve kendisi okuyup cevapları için öğrencilere söz hakkı verdi. Öğretmen doğru cevap veren öğrencilere “evet” veya “aferrin” dedi. Öğretmen “büyüme gelişmemizde rol oynayan troksin hormonunun salgılandığı bez hangisidir ve vücudumuzda nerede yer alır” sorusunu yönelttiğinde soru için parmak kaldıran kaynaştırma öğrencisine söz hakkı verdi. Öğrenci “böbrek” cevabını verdi. Bu sırada sınıftaki öğrenciler sesli bir şekilde sorunun cevabı ile ilgili cevaplar vermeye başladı. Öğretmen “sessiz olun arkadaşınız cevap verecek” dedi. Öğrenciye ek süre verdi fakat öğrenci bir cevap vermedi. Öğretmen “geçen hafta görmüştük hatırlıyor musun?” dedi. Daha sonra öğrenciyi tahtaya çıkardı ve iç salgı bezlerinin adlarını söyleyerek “bunlardan hangisi olabilir?” dedi. Öğrenci birkaç cevaptan sonra “tiroid” dediğinde öğrenciye “aferrin” dedi. Öğretmen “peki vücudumuzda nerede bulunur” dedi. Arkadaşları boyun kısımlarını gösteren işaretler yaptı ve öğrenci boyun kısmını işaret etti. Öğretmen arkadaşımıza teşekkür ediyoruz dedi ve öğrenci yerine oturdu. Öğretmen ders zili çalana kadar soruları sormaya devam etti. Öğrenciler söz hakkı alarak sorulara cevap verdi.

Fotoğraf 1. Öğretmen Ö5'in gözlemlendiği sınıfa yönelik görsel öğeler

4.5. Kaynaştırma Öğrencilerine Yapılan Yarı Yapılandırılmış ve Katılımcı Olmayan Gözlemlerden Elde Edilen Bulgular

Fen bilimleri dersi alan K1, K2, K7, K8, K9 kodlu kaynaştırma öğrencilerine verilen eğitimin yansımalarına ilişkin gözlem sonuçları tablo 18'de verilmiştir.

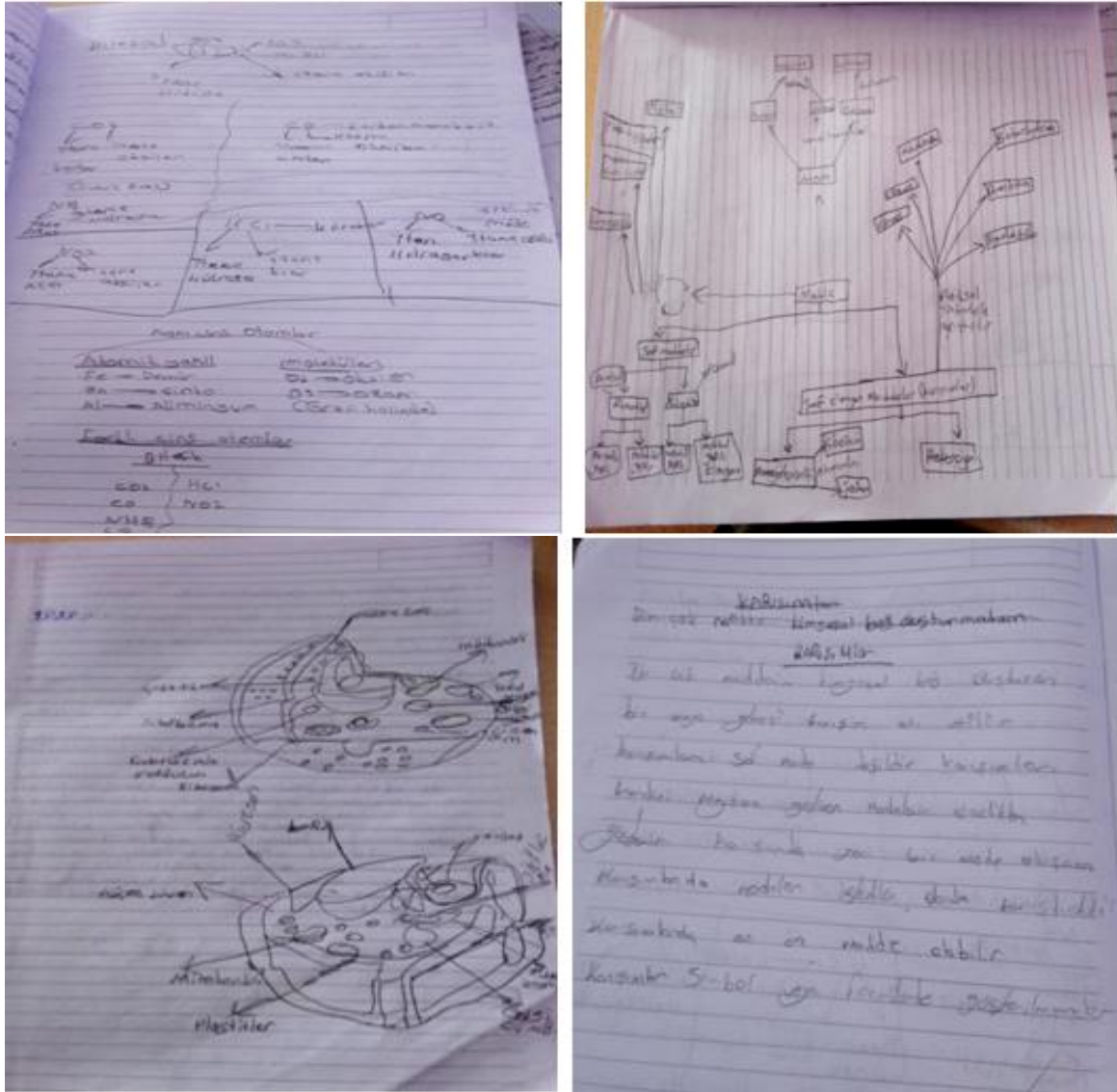
Tablo 18. Fen bilimleri dersi alan kaynaştırma öğrencilerine ilişkin gözlem sonuçları

Tema	Kod	Frekans
Derse Katılım	Katılıyor	3
	Katılmıyor	2
Problemlili Davranış Sergileme	Sergiliyor	1
	Sergilemiyor	4
Akran İletişimi	İletişim halinde	4
	İletişim kurmuyor	1
Etkili Dinleme	Dinliyor	3
	Dinlemiyor	2
Fikrini Açıklama	Açıklıyor	3
	Açıklamıyor	2

Tablo 18 incelendiğinde fen bilimleri dersi alan kaynaştırma öğrencilerine ilişkin gözlemlerin derse katılım, problemlili davranış sergileme, akran iletişimi, etkili dinleme, fikrini açıklama olmak üzere 5 temada toplandığı görülmektedir. Derse katılım teması katılıyor (3), katılmıyor (2); problemlili davranış sergileme teması sergiliyor (1), sergilemiyor (4); akran iletişimi teması iletişim halinde (4), iletişim kurmuyor (1); etkili dinleme teması

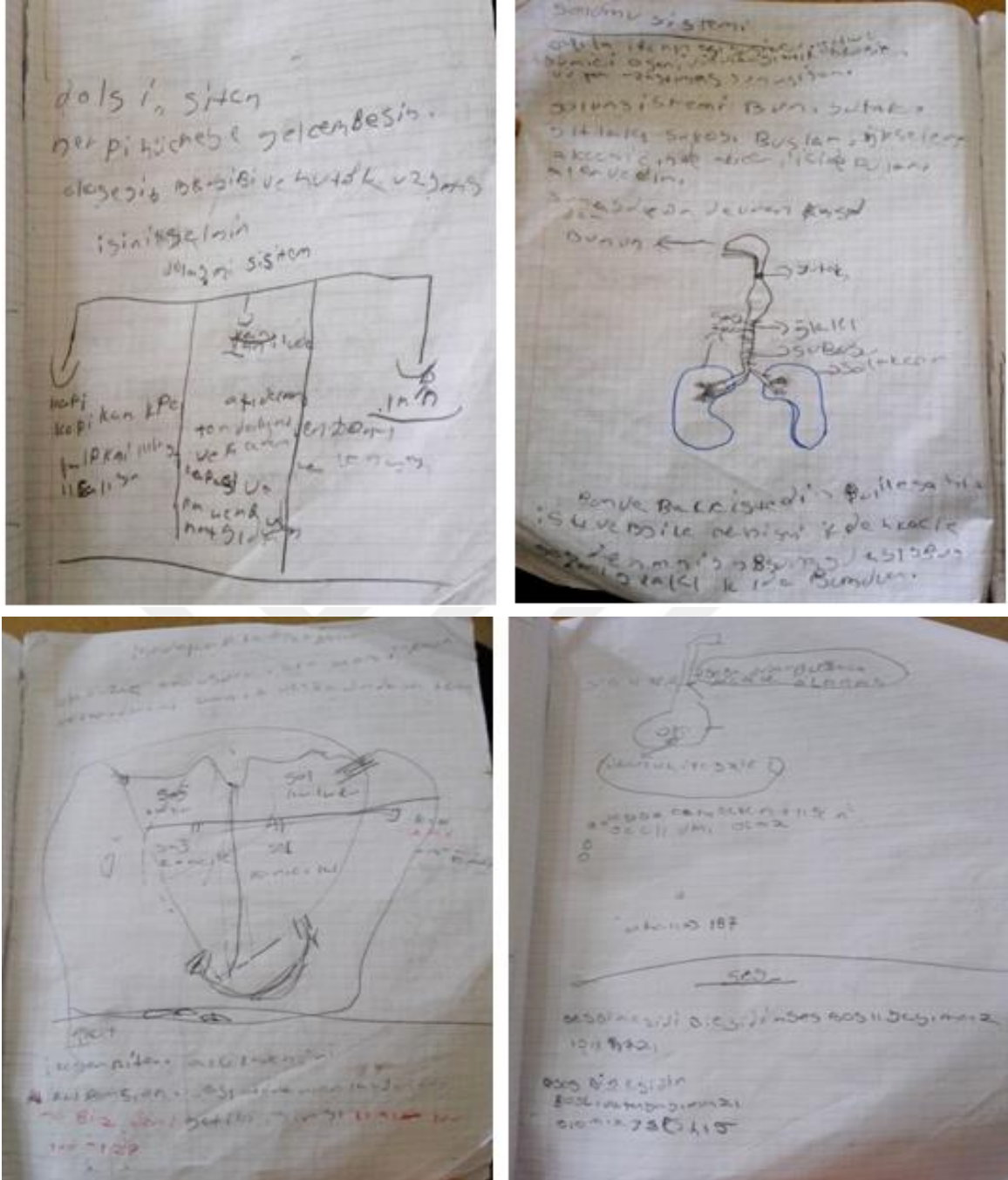
dinliyor (3), dinlemiyor (2); fikrini açıklama teması ise; açıklıyor (3), açıklamıyor (1) kodlarında toplanmıştır.

Aşağıda kaynaştırma öğrencilerinin derste tuttukları defterlerden örneklere yer verilmiştir.

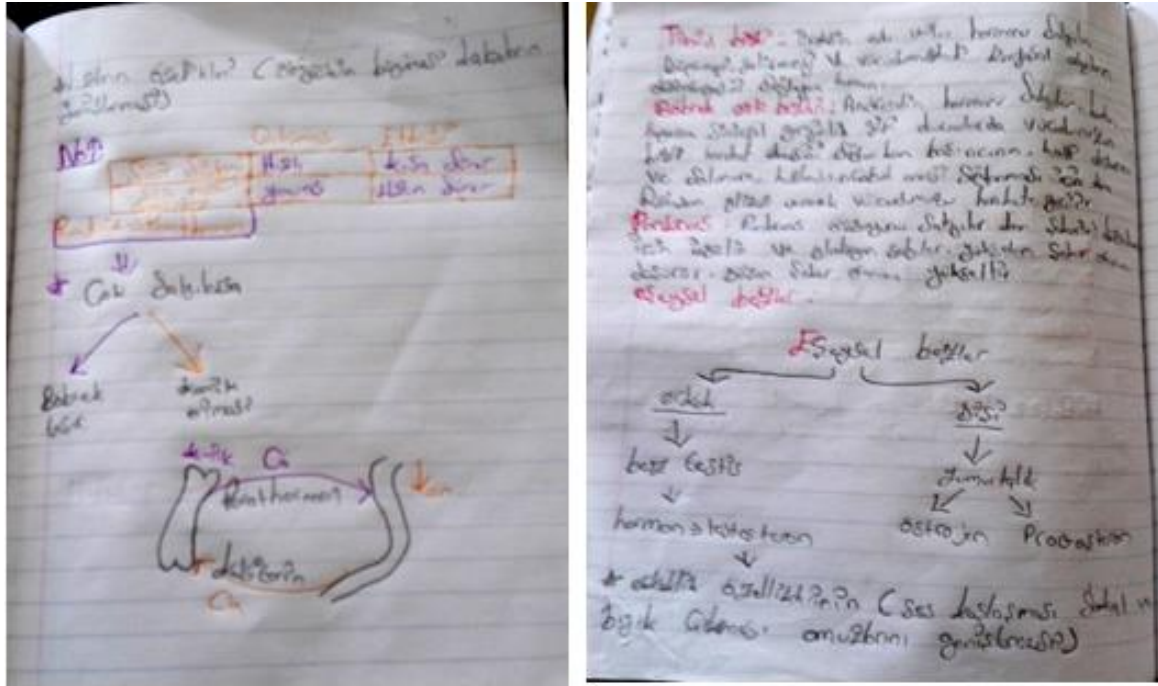
Fotoğraf 2. K2 kodlu kaynaştırma öğrencisinin defterine ait örnek görseller

Yukarıdaki fotoğrafta K2 kodlu öğrencinin derslerde görsel öğeleri defterine daha özenli aktardığı, sözel ifadelerde ise yeterince özenli olmadığı görülmektedir

Fotoğraf 3. K8 Kodlu Öğrencinin Defterine Ait Görsel Öğeler

Yukarıdaki fotoğrafta öğrencinin düzenli defter tutmadığı, şekil çizme ve yazı yazmayı düzgün bir şekilde aktaramadığı görülmektedir.

Fotoğraf 4. K9 kodlu öğrencinin defterine ait görseller

Yukarıdaki fotoğrafta K9 kodlu öğrencinin hem görsel öğeleri hem sözel ifadeleri defterine düzgün bir biçimde aktarabildiği görülmektedir.

V. BÖLÜM

5.TARTIŞMA

Bu çalışmada kaynaştırma eğitimi ile ilgili fen bilimleri öğretmenlerinin, normal gelişim gösteren öğrencilerin ve kaynaştırma öğrencilerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın bulgularını; öğretmen, öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplardan ve yapılan gözlemlerden elde edilen temalar oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan fen bilimleri öğretmenleri kaynaştırma eğitimi ile ilgili; kaynaştırma eğitimi, BEP, sınıf ortamında değişiklik, yöntem ve teknik, verdikleri eğitim, karşılaşılan sorunlar, birlikte eğitim temaları altında toplanan görüşler bildirmiştir. Çalışmaya katılan normal gelişim gösteren öğrenciler kaynaştırma eğitimi ile ilgili; aynı sınıfta eğitim, birlikte eğitimin olumlu-olumsuz etkisi temaları altında toplanan görüşler bildirmişlerdir. Çalışmaya katılan kaynaştırma öğrencileri aldıkları kaynaştırma eğitimi ile ilgili; yöntem ve eğitimin uygunluğu temaları altında toplanan görüşler bildirmişlerdir. Öğretmenlere yönelik yapılan gözlemlerde kaynaştırma eğitimi ile ilgili; verilen eğitim ve fiziki şartlar temaları altında toplanan gözlemler belirtilmiştir. Kaynaştırma öğrencilerine yönelik yapılan gözlemlerde kaynaştırma eğitimi ile ilgili; derse katılım, problemleri davranış sergileme, işbirliği, etkili dinleme, fikirlerini açıklama temaları altında toplanan gözlemler belirtilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde temaların literatür ışığında tartışılması yer almaktadır.

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi almalarına yönelik bulgularda; üniversitede eğitim alan öğretmen sayısı 5, herhangi bir eğitim almayan öğretmen sayısı 1'dir. Kaynaştırma eğitimi almayan öğretmenin daha eski dönemlerde üniversiteden mezun olduğu görülmüştür. Bu bulguya dayanarak ülkemizde son yıllarda kaynaştırma eğitimi ile ilgili farkındalık oluşturmak adına çeşitli eğitsel çalışmaların yapıldığı söylenebilir. Ülkemizde eğitim fakültelerinin birçoğunda özel eğitim dersi müfredatta yer almaktadır. Ancak verilen eğitimin uygulamalı olmaması öğretmenlerin kaynaştırma konusunda yeterli donanıma sahip olmasını engellemektedir. Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin her geçen yıl artması sonucunda kaynaştırma eğitimine verilen önem de artırılmalıdır. Mertoğlu (2018) fen bilimleri öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik görüşleri ve ihtiyaçlarını belirlediği çalışmasında; öğretmen adaylarının kaynaştırmaya eğitimi ile ilgili yalnızca özel eğitim dersi aldıklarını ve bundan dolayı kendilerini bu konuda yeterli

görmediklerini tespit etmiştir. Çalışmada fen bilimleri öğretmen adayları; özel eğitim dersi kapsamında kaynaştırma eğitimi ile ilgili temel bilgileri öğrendiklerini, fen bilimleri dersinde kaynaştırma eğitimini uygulama konusunda eksik olduklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Kara (2016) ise sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarını incelediği çalışmada; öğretmenlerin çoğunun öğrenim gördükleri sırada kaynaştırma ile ilgili bir eğitim almadıklarını ve göreve başladıktan sonra da verilen hizmet içi eğitimlere yeterli katılmadıklarını tespit etmiştir.

Öğretmenlerin BEP hazırlamalarına yönelik bulgulara bakıldığında; rehberlik servisi ile işbirliği yapan öğretmen sayısı 4, internet ortamından yararlanan öğretmen sayısı 2, öğrencinin gelişim düzeyini dikkate alan öğretmen sayısı 2'dir. Çalışmada Bep hazırlarken deneyimli öğretmenlerden yararlanan, plan hazırlarken müfredatı göz önünde bulunduran öğretmenlerde bulunmaktadır. Çalışmada öğretmenlerin genel olarak BEP hazırladığı fakat kendilerini bu konuda yetersiz hissettikleri belirlenmiştir. BEP hazırlanırken dikkat edilmesi gereken hususlar incelendiğinde çalışmaya katılan fen bilimleri öğretmenlerinin hazırlamış olduğu BEP'lerin yeterli içeriğe sahip olmadığı, eksik veya yanlış olabileceği söylenebilir. BEP; bireye özel olarak hazırlanan, bireyin eğitsel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak verilecek olan öğretimin planlamasını içermektedir. Çalışmada Fen Bilimleri öğretmenlerinin BEP hazırlarken planda bulunması gereken; kısa ve uzun dönemli amaçlara, öğretimde ve değerlendirmede kullanılacak olan yöntem-teknik ve eğitim materyallerine, problem davranışları önleme ya da azaltma için uygulanacak yöntem ve tekniklere yer vermediği belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin BEP Geliştirme Biriminden haberdar olmadıkları, planı hazırlama ve uygulama aşamasında bu birimde olması gereken kişilerin bir kısmı ile (müdür, derse giren öğretmenler, aile...) işbirliği yapmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni; öğretmenlerin lisans eğitimi sırasında özel eğitim ile ilgili yeterli eğitim almamaları olabilir. Ayrıca öğretmenlerin göreve başladıktan sonra özel eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim seminerlerinin verilmemesi veya verilen seminerlerin uygulamalı bir eğitim olmamasından dolayı yetersiz olması diğer nedenler arasında gösterilebilir. Öğretmenlerin BEP hazırlarken uzman kişilere ulaşma ve uygulamada gerekli desteği alamama, kaynaştırma öğrencisinin yetersizliği ile ilgili yeterli bilgiye sahip olamama konuları da bu duruma neden olabilir. Dilber (2017) Fen Bilimleri öğretmenlerinin öğrenme güçlüğü tanıılı öğrenciler ile yürüttükleri öğretim sürecini incelediği çalışmada; öğretmenlerin BEP hazırlarken daha çok öğrencinin seviyesini dikkate aldıklarını ve internetten yararlandıklarını tespit etmiş, BEP hazırlama ve uygulama ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmiştir. Köse (2017) çalışmada fen bilimleri öğretmenleri ve öğrencilerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili görüşlerini incelemiş,

öğretmenlerin BEP hazırlamanın zor bir durum olduğu ve kendilerini bu konuda yetersiz gördükleri yönünde görüşler bildirdiğini aktarmıştır. Akalın (2014) okul öncesi kademedeki çalışan rehber öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları ile ilgili gereksinimlerini incelediği çalışmasında; öğretmenlerin BEP hazırlamada kendilerini eksik bulduklarını ve yardıma gereksinim duyduklarını belirtmiştir. Pamuk (2016) sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerini incelemiş, öğretmenlerin BEP'e zaman ayırmada zorlandıklarını, öğretmenlerin uygulanan BEP'in yetersiz olduğu ve istenilen amaca ulaşmadığı yönünde görüş bildirdiklerini tespit etmiştir. Yapılan bu çalışmalardaki bulgular ulaşılan bulgular ile örtüşmektedir.

Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıfta sınıf ortamındaki değişikliklere yönelik bulgularda; öğrenciyi ön sıralarda oturtan öğretmen sayısı 2, herhangi bir değişiklik yapmayan öğretmen sayısı 2'dir. Çalışmada sınıf ortamındaki değişiklikler arasında akran desteği sağlayan, ders esnasında öğrenciyi teşvik eden öğretmenlerde bulunmaktadır. Denizli (2015) fen bilimleri öğretmenlerinin ve kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini belirlediği çalışmasında öğretmenler tarafından 11 defa öğrencilerin ön sıralara oturtulduğu, 14 defa ise sınıf mevcudunun kalabalık olması ifadesinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgu ulaştığımız bulgu ile örtüşmektedir. Sınıf ortamının düzenlenmesi sınıf yönetiminde en etkili faktörlerdendir. Başar (2009) sınıf ortamında öğrenci davranışlarını kontrol altına almak için çevresel düzenlemelerin yapılması gerektiğini aktarmıştır. Öğretmenler öğrencilerin engel durumu, gelişim düzeyi gibi özellikleri dikkate alarak sınıf oturma düzenini belirlemelidir. Kaynaştırma öğrencisinin sınıf içinde kendini rahat hissetmesi öğrencinin psikolojisini ve akademik başarısını olumlu etkilemektedir.

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde kullandıkları yöntem ve tekniklere yönelik bulgularda; kaynaştırma öğrencisine yönelik farklı bir yöntem teknik kullanmayan öğretmen sayısı 4'tür. Öğretmenler sınıfın kalabalık olması ve fen müfredatının yoğunluğundan dolayı zaman olmamasını bu durumun gerekçesi olarak belirtmişlerdir. Çalışmada kaynaştırma eğitimi sürecinde farklı yöntem ve teknik olarak rol oynama ve işbirlikli öğrenmeye yer veren öğretmenlerde bulunmaktadır. Kaynaştırma eğitiminde düz anlatımın yapılmaması gerektiğini belirten öğretmen sayısı ise 1'dir. Öğretmenler rol oynama tekniği ile öğrencinin derse aktif olarak katılımını sağlar. Böylece öğrencinin derste sıkılması ve problem davranış göstermesinin önüne geçilebilir. Düz anlatım yöntemi kaynaştırma öğrencisinin düzeyine hitap etmediğinde öğrenci için ders sıkıcı hale gelebilir. Öğrencinin akranları ile işbirliği halinde olması onun sosyal gelişimini olumlu etkiler ve böylece motivasyonu artırabilir. Denizli ve Uzoğlu (2016) yaptıkları çalışmada kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıfta derse giren fen bilimleri öğretmenlerinin

anlatım ve drama yöntemlerinden yararlandığını tespit etmiştir. Yıldırım (2019) sosyal bilgiler öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterliliklerini araştırdığı çalışmada; öğretmenler öğretim sürecinde öğretim yöntem ve tekniklerini kaynaştırma öğrencisine uyarlarken kısmen yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Güner (2019) türkçe öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada; öğretmenler zaman problemi ve sınıfların kalabalık olmasından dolayı özel gereksinimi olan öğrenciye yönelik yöntem ve teknik uyarlaması yapamadıklarını belirtmişlerdir. Akkuş (2019) fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik görüşlerini incelediği çalışmada; deney yöntemi, yaparak yaşayarak öğrenme gibi farklı yöntemler ve görsel materyaller, videolar, akıllı tahta kullanarak kaynaştırma öğrencilerinin derse aktif katılımını sağlamaya çalıştıkları belirlenmiştir. Avcıoğlu (2012) zihinsel yetersizliği olan çocuklara sosyal beceri kazandırmak için drama yöntemi ve işbirlikli öğrenmenin etkisini araştırmış ve çalışma sonucunda drama yönteminin zihin yetersizliği olan çocuklara sosyal beceri kazandırmada etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Vural ve Yıkılmış (2008) kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin öğretim uyarlamalarını incelemiş ve öğretmenlerin ders esnasında daha çok drama, yaparak yaşayarak öğrenme gibi yöntem ve tekniklerden yararlandığını belirlemişlerdir. Yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar çalışmamızda oluşturduğumuz kategoriler ile benzerlik göstermektedir. Günümüzde hem normal gelişim gösteren öğrenciler hem de kaynaştırma öğrencilerinin kalıcı öğrenmeler gerçekleştirebilmesi için yaparak yaşayarak öğrenme etkinlikleri ve işbirlikli öğrenme yaklaşımı önemli bir yere sahiptir. Yapılan araştırmalarda öğrencilerin hem görüp hem işittiklerinin yüzde ellisini, yapıp söylediklerinin ise yüzde doksanını hatırladığı tespit edilmiştir. Bu anlamda yapılan öğretimlerde öğrenci başarısını artırmak amacıyla öğretmenler görsel ve işitsel materyalleri tercih etmeli, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamalıdır.

Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıflarda verdikleri fen eğitimine yönelik bulgularda; görsel materyallerden yararlanan ve yararlanılması gerektiğini belirten öğretmen sayısı 4, öğrenciye öze çalışma kâğıdı veren öğretmen sayısı 3, öğrenci ilgilerini göz önünde bulunduran öğretmen sayısı 3, öğrenciye yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı verilmesi gerektiğini belirten öğretmen sayısı 3'tür. Çalışmada verilen fen eğitimi bulguları arasında; öğrenci seviyesine dikkat eden, müfredatı göz önünde bulunduran, fen bilimlerini günlük hayatla ilişkilendiren, öğrencinin derse katılımını sağlayan, fen eğitiminin ağır olduğunu belirten, öğrenciye birebir eğitim verilmesi gerektiğini belirten öğretmenler bulunmaktadır. Erüstün Bulutoğlu (2019) çalışmada ilköğretim kademesinde uygulanan kaynaştırma eğitime ilişkin veli, yönetici ve aile görüşlerini

belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasında; öğretmenler kaynaştırma öğrencilerinin ayrı sınıfta eğitim almaları gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde karşılaştıkları sorunlara yönelik bulgularda; öğrencilerin akranlarıyla problem yaşadığını belirten öğretmen sayısı 3, herhangi bir problem yaşamadığını belirten öğretmen sayısı 2'dir. Çalışmada kaynaştırma eğitiminde karşılaşılan sorunlar ile ilgili; öğrencilerin yazarken akranlarından geri kaldığı, sınıf mevcutlarının kalabalık olduğu, öğrencinin yeterince duymadığı, öğrencinin derste disiplin dışı davranışlar sergilediği, öğrencinin derste sıkıldığı ve derse karşı ilgisiz olduğunu belirten öğretmenler de bulunmaktadır. Kaynaştırma uygulaması yapılan ortaokullarda iki kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıf mevcudunun yirmi beş kişiyi, bir kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıf mevcudunun otuz beş kişiyi geçmemesi önerilmektedir (ÖEHY, 2006). Ülkemizde genç nüfusun fazla olması ve eğitim kurumlarının var olan ihtiyacı yeterince karşılayamaması nedeniyle öğretmenler sınıf mevcudu ile ilgili sorun yaşayabilmektedir. Öğrencilerin geçmiş eğitim öğretim dönemlerinde yeterli düzeyde eğitim alamamasına rağmen bu kademeye gelmesinde; kaynaştırma öğrencilerinin sınıf tekrarı yapmaması, bazı derslerden muaf tutulması, not verilirken öğrenci yanlısı tutum sergileme gibi durumlar etkili olabilir. Öğretmenlerin öğrencinin eğitim performansı ve öğrencinin yetersizlik durumu hakkında yeterli bilgiye sahip olamaması; öğrenciye yönelik sınav hazırlamada zorlanma, derste öğrencinin ilgisini çekebilecek bir öğretim verememesi gibi durumlara neden olabilir. Öğretmenlerin öğrencilerin agresif davranış sergileme sebepleri ve nasıl müdahale edeceğini bilmemeleri yeterli özel eğitim bilgisi olmadığından kaynaklanıyor olabilir. Demir ve Açar (2011) sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik düşüncelerini araştırdığı çalışmasında; öğretmenlerden bazılarının kaynaştırma eğitiminde temel sorunun sınıf mevcudunun kalabalık olması ve sınıfın donanım açısından yetersiz olması yönünde görüş bildirdiklerini belirtmişlerdir. Gün (2013)'ün ülkemizdeki kaynaştırma eğitiminde matematik eğitimin yeri ile ilgili yapmış olduğu çalışmada; öğretmenlerin sınıf mevcudunun kalabalık olmasından dolayı öğrencilere yeterli vakit ayrılmadığı belirlenmiştir. Denizli ve Uzoğlu (2016) fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları sürecine ilişkin görüşlerini belirledikleri çalışmalarında; sınıfın kalabalık olmasından dolayı öğretmenlerin müfredatı yetiştirme konusunda zorlandıklarını, kaynaştırma öğrencilerinin okuma-yazma alanında problem yaşadığını, öğrencilerin derste dikkatlerini toplayamadıklarını tespit etmiştir. Şekercioğlu (2010) ortaokul branş öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştığı sorunları belirlediği çalışmasında; öğretmenlerin sınıf mevcudu ve araç gereçlerin öğrenciye uygun olmaması gibi konularda sıkıntı yaşadığını tespit etmiştir. İlgili araştırmalara bakıldığında elde edilen bulgularla paralellik gösterdiği görülmektedir.

Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisi ve normal öğrencilerin birlikte eğitim alması ile ilgili bulgularda; öğrencilerin fen dersini anlamada zorlandığını belirten öğretmen sayısı 3, kaynaştırma öğrencisinin psikolojisine olumlu katkı sağladığını belirten öğretmen sayısı 3, kaynaştırma öğrencisine birebir eğitim verilmesi gerektiğini belirten öğretmen sayısı 3, birlikte eğitimi uygun bulan öğretmen sayısı 3, birlikte eğitimi uygun bulmadığını belirten öğretmen sayısı 3'tür. Çalışmada birlikte eğitim ile ilgili; öğrencinin yetersizliğinin hafif olması gerektiğini, fen bilimleri müfredatının ağır olduğunu, sınıf mevcutlarının kalabalık olmaması gerektiğini, kaynaştırma öğrencilerinin akranları tarafından hor görüldüğünü, öğretim sürecinde ek zamana ihtiyaç duyduklarını belirten öğretmenler de bulunmaktadır. Dilber (2017) fen bilimleri öğretmenlerinin öğrenme güçlüğü olan kaynaştırma öğrencileri ile yürüttükleri öğretim sürecini incelediği çalışmada; öğretmenlerden kaynaştırma öğrencilerinin ayrı bir sınıfta ya da okulda eğitim görmesi yönünde öneri sunan öğretmen sayısı 10, bu öğrencilerin özel sınıf veya destek eğitim sınıfında eğitim görmesi yönünde öneri sunan öğretmen sayısı 32'dir. Köse (2017) fen bilimleri dersinde uygulanan kaynaştırma eğitiminde fen bilimleri öğretmenleri ve öğrencilerin görüşlerini belirlediği çalışmada; öğretmenlerin fen dersinde sınıf seviyesinin ortalamasında fen eğitimi yaptıklarından kaynaştırma öğrencilerinin derste zorlandığını belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan öğretmenlerden ikisi yapılan kaynaştırma uygulamasının olumsuz yönde etki gösterdiğini ifade etmişlerdir. Fen bilimleri dersinde öğrencilerin zorlanmasının nedenleri arasında fenin soyut konuları içeren bir branş olması yer alabilir. Bu doğrultuda fen öğretiminde görsel ve basit materyallerin kullanma, öğrenciyi derste aktif hale getirme etkili olabilmektedir.

Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi ile aynı sınıfta eğitim alma ve birlikte eğitimin olumlu olumsuz yanlarına ilişkin bulgularında; kaynaştırma öğrencileri ile birlikte eğitim istediğini belirten öğrenci sayısı 3, kaynaştırma öğrencilerinin sosyalleşmesine katkı sağlayacağını belirten öğrenci sayısı 3'tür. Aynı sınıfta eğitim alma ile ilgili kaynaştırma öğrencilerinin başarılarının artacağını belirten ve kaynaştırma öğrencilerinin ayrı sınıfta eğitim alması gerektiğini belirten öğrenciler de bulunmaktadır. Kaynaştırma öğrencisi ile birlikte eğitim almanın olumlu katkısı olacağını belirten öğrenci sayısı 2, olumsuz katkısı olacağını belirten öğrenci sayısı ise 5'dir. Öğrencilerden elde edilen bulgulara bakıldığında kaynaştırma öğrencisinin okuldaki uyum durumuna göre öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi ile ilgili görüşleri şekillenmektedir. Uyumsuz davranış sergileyen kaynaştırma öğrencileri akranları tarafından istenmemektedir. Kaya (2007) zekâ engelli kaynaştırma öğrencilerinin normal öğrenciler üzerindeki etkilerini saptamak amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada; normal gelişim gösteren öğrencilerden bazıları kaynaştırma öğrencileri ile beraber eğitim almanın kendilerini olumsuz etkilemediği,

kaynaştırma öğrencilerinin okulda disiplinsiz davranışlar göstermedikleri ve uyumlu olduklarını belirtirken bazı öğrenciler ise kaynaştırma öğrencilerinin derste huzursuzluk çıkarıp dersi engelledikleri ve kurallara uymadıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmanın bulguları bizim çalışmamız ile örtüşmektedir. Ayrıl ve arkadaşları (2014) normal gelişim gösteren çocukların sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerinin sosyal kabul düzeylerini araştırmış ve özel gereksinimli öğrencilerin normal akranları ile orta düzeye yakın bir sosyal kabul düzeyi olduğunu tespit etmiştir. Yapılan çalışmada kaynaştırma öğrencilerinin kabul düzeyi bizim ulaştığımız sonuçlardan daha yüksektir.

Kaynaştırma öğrencilerinin fen öğretmenin kullandığı yöntem ve verilen eğitimin uygunluğuna ilişkin bulgularda; öğretmenin farklı yöntem kullandığını belirten öğrenci sayısı 6, farklı yöntem kullanmadığını belirten öğrenci sayısı 3, verilen fen eğitiminin uygun olduğunu belirten öğrenci sayısı 8, uygun olmadığını belirten öğrenci sayısı ise 1'dir. Denizli (2015)'in fen bilimleri öğretmenleri ve kaynaştırma öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmasında kaynaştırma öğrencileri herhangi bir yöntem teknik kullanmayan öğretmen sayısını 3, deney yapan öğretmen sayısını ise 2 olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan araştırmanın bulguları bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir. Özel gereksinimli öğrencilerin derse uyumu ve başarılarının sağlanması için öğrenci ihtiyaçlarına yönelik farklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır. Literatüre bakıldığında öğretmenlerin kaynaştırma öğrencileri için farklı yöntem ve teknik kullanmaları gerektiğine yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Kargın, Güldenoğlu ve Şahin (2010) genel eğitim sınıflarında eğitim gören özel gereksinimli öğrenciler için yapılması gereken uyarlamalar ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemiştir. Çalışma sonunda sınıf öğretmenlerine uygulanan kaynaştırmaya ilişkin düzenlemeler ölçeğinde; öğretmenin kavram haritası, hikâye gibi farklı öğretim tekniklerini ders anlatımında kullanmasına ilişkin öğretimsel düzenlemeyi öğretmenlerin %38'i, sınıftaki araç gereçlerin ilgi çekici olmasına ilişkin düzenlemeyi %93,5'i, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırmak amacıyla sınıfta bilgisayar, projeksiyon gibi teknolojik donanımların sağlanmasını %92,7'si "en çok" olarak işaretlediği belirlenmiştir.

Kaynaştırma öğrencilerinin fen dersinin zorluğu ve fen dersini almak istedikleri sınıfa ilişkin bulgularda; fen dersinde zorlandığını belirten öğrenci sayısı 5, zorlanmadığını belirten öğrenci sayısı 4, akranları ile aynı sınıfta eğitim almak istediğini belirten öğrenci sayısı 5, özel sınıfta eğitim almak isteyen öğrenci sayısı 4'tür. Denizli (2015)'in fen bilimleri öğretmenleri ve öğrencilerin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerini belirlediği çalışmada bir öğrenci öğretmenin sorduğu soruları anlayamadığını belirtmiştir. Öğrencilerden destek eğitim alanların ise fen dersinde sorun yaşamadığı belirlenmiştir. Gırlı ve Atasoy (2012) yılında zihin engelli ve otizmli öğrencilerin okul deneyimleri ile ilgili

yaptıkları çalışmalarında öğrenciler matematik ve fen derslerinde zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmalar doğrultusunda fen bilimleri dersi soyut kavramlar içerdiğinden öğrencilerin bu derste zorlandığı ve birebir ek derse ihtiyaç duydukları söylenebilir. Gürgür, Kış ve Akçamete (2012) öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencilerine bireysel destek sunmaya yönelik görüşlerini inceledikleri çalışmalarında öğretmen adayları, bireysel destek hizmetlerinin öğrencilerin ders başarılarını arttırdığı ve sosyalleşmelerine katkı sağladığını belirtmişlerdir.

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1.Sonuç

Bu çalışmada kaynaştırma eğitime ilişkin Fen bilimleri öğretmenlerinin ve öğrencilerin görüşleri alınmış, gözlemler yapılmış ve elde edilen bulgulara dayanarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Çalışmaya katılan fen bilimleri öğretmenlerinin çoğunluğunun kaynaştırma eğitimi ile ilgili yalnızca üniversitede eğitim aldıkları ve bu eğitimin yeterli olmadığını, göreve başladıktan sonra ise herhangi bir eğitim almadıkları belirlenmiştir.
- Çalışmaya katılan her öğretmen BEP hazırladığını ifade etmiş ancak BEP geliştirme birimi ile ilgili bir görüş bildirmemiştir. Öğretmenlerin BEP hazırlama konusunda kendisini yetersiz gördüğü ve bu doğrultuda çoğu öğretmenin BEP hazırlarken rehber öğretmen ile işbirliği yaptığı, bazı öğretmenlerin ise deneyimli öğretmen ve internet kaynaklarından yararlandığı belirlenmiştir.
- Öğretmenlerin bazıları kaynaştırma öğrencisinin durumunu göz önünde bulundurarak sınıfın oturma düzeninde öğrenciye ön sıralarda yer vermişlerdir.
- Öğretmenler sınıf mevcutlarının kalabalık olması ve kaynaştırma öğrencilerinin sayısının diğer öğrencilere göre az olmasından dolayı genellikle kaynaştırma öğrencisine yönelik yöntem ve teknik kullanamadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.
- Öğretmenlerin genel olarak materyal kullanımında daha çok görsel materyalleri tercih ettiği, öğrencilerin ilgilerinin göz önünde bulundurduğu belirlenmiştir.
- Öğretmenler, kaynaştırma öğrencilerinin derslere aktif katılımı gerektiği ve yaparak yaşayarak öğrenme ortamlarından yararlanması gerektiği yönde fikir beyan etmişlerdir.
- Öğretmenlerin bir kısmı kaynaştırma öğrencilerinin akranları ile sorun yaşadığı ve derslere karşı ilgisiz olduğu yönünde görüş bildirirken bazı öğretmenler ise herhangi bir sorun yaşamadığını belirtmiştir.

- Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin fen derslerini anlamada zorlandıkları, kaynaştırma eğitiminin yetersizliği hafif düzeyde bulunan öğrencilere verilebilmesi gerektiği, gerektiğinde kaynak oda desteğinin sağlanması gerektiği gibi fikirlere sahip oldukları tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin bir kısmı kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren akranları ile birlikte eğitim almasının olumlu olacağı ve öğrenci psikolojisini olumlu etkileyeceği, bir kısmı ise bu durumun olumsuz sonuçları olabileceği yönünde görüş beyan ettiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Yapılan gözlemlerde öğretmenlerin sınıf mevcudunun kalabalık olmasından dolayı kaynaştırma öğrencilerine yeterli ilgiyi gösteremedikleri görülmüştür.
- Çalışmaya katılan normal gelişim gösteren öğrencilerin çoğunlukla kaynaştırma öğrencisi ile aynı sınıfta eğitime dair olumlu ifadeler yer verdiği ve kaynaştırma öğrencilerinin sosyalleşmesine katkı sağlayacağını belirttiği bazı öğrencilerin ise kaynaştırma öğrencilerine özel sınıfta eğitim verilmesi gerektiği yönünde fikir beyan ettiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Normal gelişim gösteren öğrencilerin çoğunun kaynaştırma öğrencilerine verilen eğitimin uzmanlar tarafından verilmesi ve onlara yönelik özel anlatım yapılması gerektiği yönünde fikir beyan ettiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Kaynaştırma öğrencilerinin çoğu fen derslerinde zorlandıkları yönünde fikir beyan etmiştir.
- Kaynaştırma öğrencilerinden bazıları öğretmenlerinin ders sırasında farklı bir eğitim uygulaması yapmadığı yönünde görüş bildirirken bazıları ise ona özel eğitim yapıldığından bahsetmiştir.
- Kaynaştırma öğrencileri çoğunlukla normal gelişim gösteren akranları ile birlikte eğitim almak istediklerini ayrı bir sınıf istemediklerini belirtmişlerdir.
- Yapılan gözlemlerde kaynaştırma öğrencilerinin çoğunun derse karşı ilgisiz olduğu görülmüştür.
- Kaynaştırma öğrencilerinin genellikle derste defter tutmadığı, defter tutanların ise çoğunun görsel şekilleri çizmeye özen gösterip yazılara özen göstermediği görülmüştür.

6.2. Öneriler

Çalışmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak şu önerilerde bulunulabilir:

- Kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlere konu ile ilgili eğitim verilebilir

- BEP planı hazırlanması konusunda öğretmenlere uzman desteği sağlanabilir
- Her okulda kaynaştırma öğrencisinin ihtiyacına yönelik destek odası açılabilir
- Fen bilimleri öğretmenlerinin ve öğrencilerin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerini belirlemek için daha büyük örnekleme farklı yetersizliğe sahip öğrencilerle çalışmalar yapılabilir.
- Fen bilimleri öğretmenliği lisans programında iki kredilik teorik ders olarak yer alan özel eğitim ve kaynaştırma dersinin içeriğinde BEP'e daha fazla yer verilebilir, öğretmen adaylarının uygulamalı eğitim almaları sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Acarlar F. (2010). İletişim, dil ve konuşma bozuklukları olan çocuklar ve eğitimleri. N. Baykoç Dönmez (Ed.), *Öğretmenlik Programları İçin Özel Eğitim* içinde (s. 255-275). Ankara: Gündüz Yayıncılık.
- Afacan, K. (2020). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocukları eğitimi. O. Çakıroğlu (Ed.), *Özel Eğitim II* içinde (s.193-213). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını
- Akalın, S. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan rehber öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin gereksinimleri. *International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE)*, 6, 115 – 142.
- Akalın, S. (2016). Zihin yetersizliği: tanım, sınıflama, yaygınlık ve nedenler.İ.H. Diken ve H. Bakkaloğlu (Ed.), *Zihin Yetersizliği ve Otizm Spektrum Bozukluğu* içinde (s.2-23). ANKARA: Pegem Akademi.
- Akcan, E. (2013). Genel Eğitim Sınıflarındaki Kaynaştırma Öğrencileri İçin Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Belirlenen Eğitim-Öğretim Etkinliklerinin Uygulanma Düzeyinin Araştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Akcan, E. (2018). Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olan ve Olmayan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Davranışlarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Akçamete A. G. (Ed.). (2010). Genel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim. Ankara: Kök.
- Akçin, N. (2017). Genel eğitim programları ve özel eğitim uygulamaları. A. Cavkaytar. (Ed.), *Özel Eğitim*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Akkuş, A. N. Ş. (2019). Fen Bilimleri Dersine Giren Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Akyüz, Y. (2011). *Türk eğitim tarihi M.Ö.1000-M.S.2011*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Alisinanoğlu, F., Özbey, S. ve Kahveci, G. (2011). *Okul öncesinde ve eğitimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2013). DSM-V-TR Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı. Çeviren: Ertuğrul Köroğlu, İstanbul: HYB.
- American Psychiatric Association (APA). (2013). Diagnostik and statistical manual of mental disorders: DSM-5. Washington: D.C: American Psychiatric Association.
- Ashley, S. S. (2009). Self-Efficacy Beliefs of Elementary General Education Teachers in Inclusive Classrooms and The Role of Professional Development. Yayınlanmamış doktora tezi, The College of William and Mary, Virginia.

- Aslan, K. ve Kurt, M. (2019). Kaynaştırma eğitime ilişkin fen bilimleri öğretmenlerinin ve öğrencilerin görüşleri. IV. Uluslar arası Bilimsel Araştırmalar Kongresi (UBAK),Yalova.
- Ataman, A. (2003). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ataman, A. (2012). *Temel eğitim öğretmenleri için kaynaştırma uygulamaları ve özel eğitim*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Avcılar, D. (2010). Fen ve Teknoloji Dersi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Kendi Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Avcioğlu, H. (2012). Zihinsel yetersizliği olan çocuklara sosyal beceri kazandırmada işbirliğine dayalı öğrenme ve drama yöntemlerinin etkililiği. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37, 110-125.
- Ayral, M., Özcan, Ş., Can, R., Ünlü, A., Bedel, H., Şengün, G., vd. (2015). Normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine bakışını etkileyen etkenler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 218-230.
- Bakkaloğlu, H., Yılmaz, B., Altun Könez, N., Yalçın, G. (2018). Türkiye’de okul öncesi kaynaştırma konusunda yapılan araştırmalar bize neler söylüyor. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1, 119-150.
- Balcı, A. (2000). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik, ve ilkeleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Batu, S. ve Kırcaali İftar, G. (2010). *Kaynaştırma* (5. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Başar, H. (2009). *Sınıf yönetimi*. (15. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Batmaz, G. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Yaptıkları Öğretimsel Düzenlemeler. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Blecker, N. S. and Boakes, N. J. (2010). Creating a learning environment for all children: are teachers able and willing? *International Journal of Inclusive Education*, 14, 435-447.
- Burnstein, N., Sears, S., Wilcoxon, A., Cabello, B. And Spagna, M. (2004). Moving toward inclusive practices. *Remedial and Special Education*, 25, 104-116.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cavkaytar, A. (1999). Zihin engellilere özbakım ve ev içi becerilerinin öğretiminde bir aile eğitimi programının etkililiği. *Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Dergisi*, 2, 40-50.
- Cavkaytar, A. (2015). Özel eğitime gerek duyan çocuklar ve özel eğitim. İ. H. Diken (Ed.), *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim* içinde (s.3-27). Ankara: Pegem Akademi.

- Cavkaytar, A. ve Tekin Ersan, D. (Ed.). (2018). *Özel Eğitim ve Kaynaştırma*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Cawley, J., Hayden, S., Cade, E., and Baker Kroczyński, S. (2002). Including students with disabilities into the general education science classroom. *Exceptional Children*, 68, 423–435.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (4. Baskı). Trabzon.
- Çiftçi Tekinaraslan, İ. (2014). Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim içinde* (s.137-165). Ankara: Pegem Akademi.
- Çitil, M. (2013). *Yasalar ve özel eğitim* (2.Baskı). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Çulhaoğlu İmrak, H. (2009). Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen ve Ebeveyn Tutumları ile Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan Sınıflarda Akran İlişkilerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Demir, M. ve Açar, S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin düşünceleri, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 749-770.
- Demir, Ş. (2014). Etkili ve farklılaştırılmış öğretim için stratejiler. Ş.Yücesoy (Ed.), *Özel gereksinimli öğrenciler için öğretim stratejileri*. Ankara: Nobel Yayın.
- Denizli, H. (2015). Fen Bilimleri Dersi Öğretmenlerinin ve Fen Bilimleri Dersini Alan Kaynaştırma Öğrencilerinin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları Sürecine İlişkin Görüş ve Önerileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi, Giresun.
- Denizli, H. & Uzoğlu, M. (2016). Fen bilimleri dersi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları sürecine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 13, 3-37.
- Dikici Sığırtmaç, A. (2010). *Okul öncesinde özel eğitim*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Dilber, Y. (2017). Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Öğrenme Güçlüğü Tanılı Kaynaştırma Öğrencileri İle Yürüttükleri Öğretim Sürecinin İzlenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Düzkantar, A., Kaymak, A., İnce, G. ve Kurnaz, E. (2019). Otizm spektrum bozukluğu. S. Akbıyık (Ed.), *Otizm Spektrum Bozukluğu Orta-Ağır Otizm Spektrum Bozukluğu 1. 2. ve 3. Kademe Özel Eğitim Öğretmenleri Eğitim Kitabı* içinde (s.10-20). Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü
- Eripek, S. (2005). *Zekâ geriliği*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Eripek, S. (2012). *Zihin yetersizliği olan bireyler ve eğitimleri*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Erüstün Bulutoğlu, H. (2019). İlk ve Ortaokullarda Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Veli, Yönetici ve Öğretmen Görüşleri (Sivas İli Örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.

- Fer, S. (2009). *Öğretim tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Gezer, M. S. (2017). Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Rol Algılarının Belirlenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Girgin, C. (2003). *İşitme engelli çocukların eğitime giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Girli, A. ve Atasoy, S. (2012). The views of students with intellectual disabilities or autism regarding their school experience and their peers in inclusion. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 16-30.
- Gün, Z. (2013). Ülkemizdeki Kaynaştırma Eğitiminde Matematik Eğitiminin Yeri ve Önemi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Güner, S. (2019). Türkçe Dersi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri (Bolu İli Örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Gürgür, H., Kış, A. ve Akçamete, G. (2012). Examining pre-service teachers opinions about providing individual support services to mainstreaming students. *Elementary Education Online*, 11, 689-701.
- Gürsel, O. (2015). Görme yetersizliği olan öğrenciler. İ.H. Diken (Ed.), *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim* içinde (s. 220-241). Ankara: Pegem Akademi.
- Güzel, N. (2014). Kaynaştırma Öğrencisi Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yaşadıkları Sorunlar. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Denizli, H. ve Uzoğlu, M. (2016). Fen bilimleri dersi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları sürecine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 13, 3-37.
- Denizli, H. (2015). Fen Bilimleri Dersi ve Fen Bilimleri Dersini Alan Kaynaştırma Öğrencilerinin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları Sürecine İlişkin Görüş ve Önerileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi, Giresun.
- Diken, İ. H. (2015). Otizm spektrum bozukluğu (OSB) gösteren öğrenciler, İ. H. Diken (Ed.), *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim* içinde (s. 410-446). Ankara: Pegem Akademi.
- Horne, P. and Timmons, V. (2009). Making it work: teachers' perspectives on inclusion. *International Journal of Inclusive Education*, 13, 273-286.
- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1949). <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf> adresinden 18 Temmuz 2019 tarihinde edinilmiştir.

- Kara, Z. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Aydın.
- Karaca, M. A. (2018). Kaynaştırma Eğitimi Programının Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Mesleki Yeterliliklerine Etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Karacaoğlu, İ. (2008) İlköğretim Okullarında Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Okul İklimi Algıları ile Kaynaştırmaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Kaplan, G. ve Çifci Tekinarıslan, İ. (2013). Zihinsel yetersizliği olan ve olmayan öğrencilerin astronomi kavramlarındaki bilgi düzeylerinin karşılaştırılması. *Elementary Education Online*, 12, 614-627.
- Kaptan, F. ve Korkmaz, H. (2011). *İlköğretimde fen bilgisi öğretimi*. Ankara: MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5, 1-13.
- Kargın, T., Baydık, B., Akçamete, G. (2004). a study on needs of parents with children with hearing impairment in transition to kindergarten in turkey. *International Journal of Special Education*, 19, 35-45.
- Kargın, T., Güldenoğlu B. ve Şahin, F. (2010). Genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenciler için yapılması gereken uyarlamalara ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10, 2431-2464
- Kargın, T. (2020). Kaynaştırma eğitimi. K. N. Baykoç (Ed.), *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Eğitimi* içinde (s.50-69). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Kartal, M. (2016). İlkokullardaki Kaynaştırma Uygulamalarının Niteliğinin Arttırılmasıyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Kaya, G. G. (2007). Zeka Engelli Kaynaştırma Öğrencilerinin Normal Öğrenciler Üzerindeki Etkilerinin Saptanması (Kocaeli- Merkez İlköğretim Okulları Örneği). Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya, A. (2016). Türkçe Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi ve Özel Gereksinimli Öğrencilere İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kayhan, N. ve Akçamete, G. (2018). Birlikte öğretim yaklaşımı: altı farklı öğretim modeli. *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama*, 9, 25-52.
- Kırcaali İftar, G. (1992). Özel eğitimde kaynaştırma. *Eğitim ve Bilim*, 16, 45-50.
- Kırcaali İftar, G. (1998). Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri. S. Eripek (Ed.), *Özel Eğitim içinde*. (s.22-29). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Kırcaali İftar, G. (2016). Otizm spektrum bozukluğuna genel bakış. E. Tekin İftar (Ed.), *Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar ve Eğitimi* içinde (s.17-43). Ankara: Vize Yayıncılık
- Kim, J. R. (2011). Influence of teacher preparation programmes on preservice teachers' attitudes toward inclusion. *International Journal of Inclusive Education*, 15, 355-377.
- Kocadağ, T. (2009). İlköğretim 4. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinde İnteraktif Eğitim Yazılımları Kullanımının Kaynaştırma Öğrencilerinin Başarılarına Etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Köse, K. (2017). Fen Bilimleri Dersinde Uygulanan Kaynaştırma Eğitiminin Fen Bilimleri Öğretmenleri ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Köse Biber, S. (2009). Web Destekli Fen Bilgisi Öğretiminin Kaynaştırma Eğitimindeki İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Performans Düzeyi ve Akademik Başarılarına Etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Kuş, E. (2003). *Nicel-nitel araştırma teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuzu, S. (2011). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumları ve Öz Duyarlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniveritesi, İstanbul.
- Lalvani, P. (2012). Privilege, compromise, or social justice: teachers' conceptualizations of inclusive education. *Disability and Society*, 28, 14-27.
- Maviş, İ. (2015). Dil ve konuşma bozukluğu olan öğrenciler. İ.H. Diken (Ed.), *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim* içinde (s.300-330). Ankara: Pegem Akademi.
- McDonnell, L. (2014). Barriers That Prevent The Alignment of Individual Education Plans With Inclusion Classroom Practice. Yayınlanmamış doktora tezi, University of Phoenix, USA.
- Mertoğlu, H. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve ihtiyaçları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6, 343-365.
- MEB. (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeliği_son.pdf adresinden 13 Mayıs 2019 tarihinde edinilmiştir.
- MEB. (2010). Okullarımızda Neden Nasıl Niçin Kaynaştırma Yönetici Aile Öğretmen Kılavuzu, Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- MEB. (2012). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/07/20120721-10.htm> adresinden 16 Haziran 2019 tarihinde edinilmiştir.
- MEB. (2013). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi-Kaynaştırma Eğitimi, Ankara.

- MEB. (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeligi_07072018.pdf adresinden 27 Temmuz 2019 tarihinde edinilmiştir.
- MEB. (2018). İlköğretim Kurumları Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- MEB. (2019). Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2018/19, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara.
- MEB. (2015). *Zihinsel engelliler*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını.
- Melekoğlu, M. A. (2015). Özel öğrenme güçlüğüne giriş. A. Melekoğlu ve O. Çakıroğlu (Ed.), *Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Çocuklar* içinde (s. 17-48). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Özdemir, N. (2008). Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olan ve Olmayan İlköğretim Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Özyürek, M. (2009). *Bireyselleştirilmiş eğitim programını geliştirme ve temelleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Pamuk, Y. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Parasız, G. and Demirci, B. (2017). Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri (Erzurum ili örneği). *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 322-336.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. London: Sage Publications.
- Rakap, S. ve Kalkan, S. (Eds.). (2017). Educating exceptional children. (S. Kirk, J. Gallagher, & M. R. Coleman, Trans.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sak, U. (2017). Üstün zekâlılar-özellikleri tanılanmaları eğitimleri (7.Baskı). Ankara: Vize Yayıncılık
- Sazak Pınar, E., ve Merdan, F. (2016). Grafik düzenleyicilerin otizmli öğrencilere fen bilgisi kavramlarının öğretimindeki etkililiği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 111-131.
- Şafak, P. (2012). Bireyselleştirilmiş eğitim programı. A. Ataman (Ed.), *Temel Eğitim Öğretmenleri İçin Kaynaştırma Uygulamaları ve Özel Eğitim*, içinde. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Seçkin Yılmaz, Ş. (2020). Dil ve konuşma bozukluğu olan çocukların eğitimi. O. Çakıroğlu (Ed.), *Özel eğitim II*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Söğüt, D. A. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlamada Karşılaştıkları Güçlükler ve Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

- Sola Özgü, C. (2017). Fen öğretiminde öğretim uyarlamaları ve öğretim etkinlikleri. M. Sönmez Kartal ve Ö. Topper Korkmaz (Ed.), *Özel Eğitimde Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s.66-101). Ankara: Pegem Akademi.
- Sönmez, A. (2017). Kaynaştırma Öğrencilerine Uygulanan Müzik Eğitimine İlişkin Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Sönmez Kartal, M. (2017). Özel eğitimde fen bilgisi öğretimi ve önemi. Ö. Topper Korkmaz ve M. Sönmez Kartal (Ed.), *Özel Eğitimde Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s. 3-20). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Subban, P., Sharman and U. (2006). Primary school teachers' perceptions of inclusive education in Victoria, Australia. *International Journal of Special Education*, 21, 42-52.
- Sucuoğlu, B. (2009). Tarihsel gelişim ve toplumlar. Tanımlar, kavramlar ve sınıflama. B. Sucuoğlu (Ed.), *Zihin Engelliler ve Eğitimleri* içinde (s.16-84). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2014). *İlköğretim'de kaynaştırma uygulamaları* (3.Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şahin, S. (2017). İlköğretim Kaynaştırma Ortamlarında Eğitim Alan Özel Gereksinimli Öğrencilerin Veli ve Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Şekercioğlu, B. (2010). İlköğretim II. Kademe Branş Öğretmenlerinin, Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar İle İlgili Görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Şen, R. (2016). Meslek Liselerinde Çalışan Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Sorunları, Çözüm Önerileri ve Beklentileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Tohum Otizm Vakfı (2011). Türkiye'de kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimin durumu. https://www.tohumotizm.org.tr/wpcontent/uploads/2018/06/Egitimin_Durumu.pdf adresinden 22 Haziran 2019 tarihinde edinilmiştir.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982, 9 Kasım). Resmi Gazete, s.11. http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17863_1.pdf adresinden 7 Ağustos 2019 tarihinde edinilmiştir.
- Ünal, A. M. (2017). Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Etkileyen Etmenlerin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi, Edirne.
- WHO. (2004). International Statistical Classification of Diseases and Health Related Problems. Geneva: World Health Organization.
- WHO. (2007). World celebrates international day of disabled persons. http://www.who.int/violence_injury_prevention/media/news/03_12_2007/en/ adresinden 20 Mayıs 2019 tarihinde edinilmiştir.

- Varol, Ç. (2010). İlköğretim Okullarındaki Kaynaştırma Uygulamalarının Değerlendirilmesi, MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara
- Vural, M. ve Yıkılmış, A. (2008). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimin uyarlanmasına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 141-159.
- Yener, C. (2019). Kaynaştırma Öğrencileri İle Çalışma Yapan Uzmanlar Arasındaki Bep Sürecindeki İşbirliğinin Uzman ve Aile Görüşlerine Dayalı Olarak Belirlenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri: Samsun İli Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Yigen, S. (2008).Çocuğu İlköğretim Kademesinde Kaynaştırma Uygulamalarına Devam Eden Anne-Babaların Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Beklentileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Zeybek, Ö. (2015). İlköğretim Okullarındaki İngilizce Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

EKLER

Ek 1. Öğretmen Görüşme Formu**ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU**

Tarih:

Görüşme başlama-bitiş saati:

Görüşme yapılan yer:

Katılımcı kodu:

Değerli öğretmenler,

Bu çalışma “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin, Fen Bilimleri Dersini Alan Kaynaştırma Öğrencileri ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri” ni belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Bu sebeple Fen bilimleri öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine ilişkin görüşlerini değerlendirebilmek adına siz değerli meslektaşlarımın görüşlerinin çalışmama katkı sağlayacağını düşünüyorum. Görüşme sürecinde bana söyleyeceğiniz tüm bilgiler gizlidir. Sizin de izin vermeniz durumunda görüşme ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınacaktır. Bu, edinilen bilgilerin eksiksiz olarak yazıya dökülmesinde gereklidir. Araştırmanın amacına ulaşması için göstermiş olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Amasya Üniversitesi
Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi
Kübra ASLAN

A-KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz: K ( ) E ( )

2. Öğretmenlik Yaptığınız Sınıf Düzeyi: 5. Sınıf( ) 6.sınıf ( ) 7.sınıf ( ) 8.sınıf ( )

3.Mesleki deneyiminiz/kıdem yılınız: 1-5 ( ) 5-10 ( ) 10-15 ( ) 15 ve üzeri ( )

4.Görev yaptığınız okul nerededir: İl ( ) İlçe ( )

B- ÖĞRETMEN GÖRÜŞME SORULARI

1. Fen Bilimleri dersine girdiğiniz sınıflarda kaç tane kaynaştırma öğrencisi var? Bu öğrencilerin engel türleri nelerdir?

2. Kaynaştırma eğitimine yönelik bir eğitim aldınız mı? Açıklar mısınız?

3. Fen Bilimleri dersinde kaynaştırma öğrencilerine BEP (Bireyselleştirilmiş eğitim planı) hazırlıyor musunuz? Plan hazırlıyorsanız nelere dikkat ediyorsunuz? Kimlerden yardım alıyorsunuz?

4. Sınıf ortamında kaynaştırma öğrencisinin eğitimine yönelik herhangi bir değişiklik yapıyor musunuz? Yapıyorsanız nelerdir?

5. Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere sizce nasıl bir Fen eğitimi verilmeli? Açıklarmısınız

6. Fen bilimleri dersinde kaynaştırma öğrencisine özel olarak yöntem ve teknik kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız nelerdir?

7. Fen bilimleri dersinde kaynaştırma öğrencileri ile ders esnasında herhangi bir sorunla karşılaşılıyor musunuz? Karşılaşıyor iseniz örnekler verebilir misiniz?

8. Kaynaştırma öğrencilerinin normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte fen bilimleri dersini öğrenmesi konusunda düşünceleriniz, önerileriniz nelerdir?

9. Ekleme istedikleriniz

Ek 2. Normal Gelişim Gösteren Öğrenci İçin Görüşme Formu

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Tarih:

Görüşme başlama-bitiş saati:

Görüşme yapılan yer:

Katılımcı kodu:

Değerli öğrenciler,

Bu çalışma “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin, Fen Bilimleri Dersini Alan Kaynaştırma Öğrencileri ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri” ni belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Bu sebeple Fen bilimleri dersini alan normal zekâ seviyesine sahip öğrencilerin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini değerlendirebilmek adına siz değerli öğrencilerin görüşlerinin çalışmaya katkı sağlayacağını düşünüyorum. Görüşme sürecinde bana söyleyeceğiniz tüm bilgiler gizlidir. Sizin de izin vermeniz durumunda görüşme ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınacaktır. Bu, edinilen bilgilerin eksiksiz olarak yazıya dökülmesinde gereklidir. Araştırmanın amacına ulaşması için göstermiş olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Amasya Üniversitesi
Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi
Kübra ASLAN

A-KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz: K ( ) E ( )

2.Sınıf Düzeyi: 5. Sınıf ( ) 6.sınıf ( ) 7.sınıf ( ) 8.sınıf ( )

3.Okuduğunuz okul nerededir: İl ( ) İlçe ( )

B-ÖĞRENCİ GÖRÜŞME SORULARI

1.Sınıfta kaynaştırma öğrencisi ile birlikte Fen bilimleri dersini alma konusunda neler düşünüyorsun?

2. Sizce kaynaştırma öğrencisine nasıl bir Fen eğitimi verilmeli?

3. Fen bilimleri dersini kaynaştırma öğrencisi ile birlikte almanın size olumlu veya olumsuz bir etkisi var mıdır? Açıklar mısınız?

4. Kaynaştırma öğrencilerinin Fen bilimleri dersinde başarılarının artırılması için müdür ve öğretmenler sizce neler yapmalı?

Ek 3. Kaynaştırma Öğrencisi Görüşme Formu**KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ GÖRÜŞME FORMU**

Tarih:

Görüşme başlama-bitiş saati:

Görüşme yapılan yer:

Katılımcı kodu:

Değerli öğrenciler,

Bu çalışma "Fen Bilimleri Öğretmenlerinin, Fen Bilimleri Dersini Alan Kaynaştırma Öğrencileri ve Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri" ni belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Bu sebeple Fen bilimleri dersini alan kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini değerlendirebilmek adına siz değerli öğrencilerin görüşlerinin çalışmaya katkı sağlayacağını düşünüyorum. Görüşme sürecinde bana söyleyeceğiniz tüm bilgiler gizlidir. Sizin de izin vermeniz durumunda görüşme ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınacaktır. Bu, edinilen bilgilerin eksiksiz olarak yazıya dökülmesinde gereklidir. Araştırmanın amacına ulaşması için göstermiş olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Amasya Üniversitesi
Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi
Kübra ASLAN

A-KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz: K ( ) E ( )

2.Sınıf Düzeyi: 5. Sınıf ( ) 6.sınıf ( ) 7.sınıf ( ) 8.sınıf ( )

3.Okuduğunuz okul nerededir: İl ( ) İlçe ( )

4. Engel Türünüz: Zihin Engelli ( ) Görme Engelli ( ) İşitme Engelli ( )

Ortopedik Engelli ( ) Diğer ( )

B- KAYNAŖTIRMA ÖĞRENCİSİ GÖRÜŖME SORULARI

1. Fen bilimleri dersini iŖlerken öğretmeniniz sizin için farklı bir öğretim yöntemi kullanıyor mu?
2. Fen bilimleri dersine çalıŖırken zorlanıyor musun?
- 3.Okulda öğretmenlerinin verdiği Fen eğitiminin, size uygun olduğunu düşünüyor musun?
- 4.Fen bilimleri dersini nasıl bir sınıfta almak isterdin?

Ek 4. Öğretmen Gözlem Formu

ÖĞRETMEN GÖZLEM FORMU

Bu gözlemin amacı, Fen Bilimleri öğretmenlerinin fen bilimleri dersinde uyguladıkları kaynaştırma eğitiminin öğrenciye yansımalarını belirlemektir.

Gözlenen Öğretmen Kodu:

Öğretmenin Kıdem Yılı:

Gözlem Yapılan Okul:

Gözlem Yapılan Sınıf Düzeyi:

İşlenen Konu-Ünite:

Gözlem Tarihi:

Gözlem başlama-bitiş saati:

Sınıf Ortamı

Sınıf mevcudu, yerleşim düzeni, öğretmen öğrenci ilişkileri, sınıfın fiziki durumu hakkında bilgiler kaydedilecektir.

Gözlemlenecek Davranışlar	Gözleme İlişkin Açıklamalar
1.Kaynaştırma öğrencisine yönelik materyal kullanıyor.	
2.Kaynaştırma öğrencisine yönelik çeşitli stratejiler kullanıyor.	
3. Sınıf hâkimiyetini sağlıyor.	
4.Öğrenci için özel bir oturma yeri belirliyor.	
5.Öğrenciyi güdülüyor.	

6. Öğrenciye seviyesine uygun ödev veriyor.	
7.Öğrenciye yönelik farklı ölçme ve değerlendirme teknikleri uyguluyor.	
8. Öğretmen derste öğrenciye söz hakkı veriyor.	
9.Öğrenciye soru sorduktan sonra cevaplaması için zaman veriyor.	
10.Öğrenciye ipucu vererek soruyu cevaplaması için teşvik ediyor.	
11.Öğretmen öğrenci seviyesine uygun bir anlatım yapıyor.	
12. Öğretmen öğrencinin seviyesine uygun soru soruyor.	
13. Öğrencinin konu ile ilgili ön bilgilerini ortaya çıkarıyor.	

Gözlem Analizinde Kullanılacak Kodlamalar

Aşağıda belirtilen kodlar, gözlemcinin sınıf ortamındaki gözlem sırasında öncelikle dikkat etmesi gereken boyutlardır.

Öğretmenin uyguladığı kaynaştırma eğitimi kodları

-materyal

-strateji

-oturma düzeni

-seviye

-güdüleme

-söz hakkı

-ölçme ve değerlendirme

-ön bilgi

Ek 5. Öğrenci Gözlem Formu**ÖĞRENCİ GÖZLEM FORMU**

Bu gözlemin amacı, kaynaştırma öğrencilerinin fen bilimleri dersinde aldıkları eğitimin öğrenci üzerindeki yansımalarını belirlemektir.

Gözlenen Öğrenci Kodu:**Gözlem Yapılan Okul:****Gözlem Yapılan Öğrencinin Sınıf Düzeyi:****İşlenilen Konu-Ünite:****Gözlem Tarihi:****Gözlem başlama-bitiş saati:****Sınıf Ortamı**

Sınıf mevcudu, yerleşim düzeni, öğretmen öğrenci ilişkileri, sınıfın fiziki durumu hakkında bilgiler kaydedilecektir.

Araştırma Soruları

1. Kaynaştırma öğrencisinin derse katılımı nasıldır?
2. Kaynaştırma öğrencisi derste problem davranış sergiliyor mu?
3. Öğrenci derste arkadaşlarıyla işbirliği halinde mi?
4. Öğrenci ders süresi sonuna kadar dersi etkili dinliyor mu?
5. Öğrenci sorulan sorularda fikirlerini açıklayabiliyor mu? (ipucu verilirse doğru cevabı bulabiliyor mu?)

Ek 6. Araştırma İzinleri

Amasya Üni Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 18/02/2019-1646

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.2725718
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı
Çalışma İzni (Kübra ASLAN)

07.02.2019

AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
AMASYA

İlgi : a) 25.01.2019 tarihli ve 409 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 07/02/2019 tarihli ve 2662837 sayılı oluru.

Üniversiteniz, Fen Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı, Fen Bilgisi Eğitimi tezli yüksek lisans öğrencisi Kübra ASLAN'ın detayları ekte bulunan "**Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Öğrencilerin Görüşleri**" konulu yüksek lisans tez çalışması ile ilgili Valilik Makamından alınan ilgi (b) izin onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Faruk TEKİN
Millî Eğitim Müdürü

Ek: 1 Adet Olur.

GÜVENLİ ELEKTRONİK
İMZALI ASLI İLE AYNIYDUR
08.10.2019
Kasım KAYA
Şef

Adres: Kağızman Cad.04100 Merkez/AĞRI
Elektronik Ağ: umelegitim@mgimeb.gov.tr
e-posta: agri@meh.gov.tr

Bilgi için: Sibel YAMEN
Tel: 0 (472) 280 94 37
Faks: 0 (472) 280 94 30

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksonsu.meb.gov.tr> adresinden e1d5-0273-38ca-a305-62d7 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.2662837
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı
Çalışma İzni (Kübra ASLAN)

07/02/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Amasya Üniversitesi Rektörlüğü, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının
25.01.2019 tarihli ve 409 sayılı yazısı.

Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Ana Bilim Dahı, Fen Bilgisi Eğitimi tezli yüksek lisans öğrencisi Kübra ASLAN'ın detayları ekte bulunan "**Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Öğrencilerin Görüşleri**" konulu yüksek lisans tez çalışmasını, ilimiz Taşlıçay ilçesi İmam Hatip Ortaokulu, Yavuz Selim Ortaokulu, Aşağı Dumanlı Ortaokulu, Şehit Uzman Çavuş Hüseyin Kaya Ortaokulu ve Selahaddin Eyyübi Ortaokulu öğrencileriyle yapmak istediğini ilgi yazı ile bildirilmiştir.

Kübra ASLAN'ın detayları ekte bulunan "**Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Öğrencilerin Görüşleri**" konulu yüksek lisans tez çalışmasını, eğitim- öğretileri aksatmayacak şekilde ve yapmış olduğu çalışmalarının sonunda hazırlanmış olduğu bilgi ve belgeleri yazılı veya dijital ortamda hazırlayıp bir suretini Müdürlüğümüze vermesi koşulu ile ilimiz Taşlıçay ilçesi İmam Hatip Ortaokulu, Yavuz Selim Ortaokulu, Aşağı Dumanlı Ortaokulu, Şehit Uzman Çavuş Hüseyin Kaya Ortaokulu ve Selahaddin Eyyübi Ortaokulu öğrencileri ile yapılması Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Makamınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Mehmet Faruk TEKİN
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
07/02/2019

Vali a.
Vali Yardımcısı
Ömer Faruk TUNCER

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Ad Soyad: Kübra ASLAN

Doğum Yeri: Fatsa-Ordu

Doğum Tarihi: 15.01.1990

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Karadeniz Teknik Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrenimi: Amasya Üniversitesi

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

Karamustafaoğlu, O., Aslan, K. ve Kurt, M. (2018). Otizmlili öğrencilere bir eğitsel oyunla "iç organlarını tanıyabilme" konusunun öğretimi . *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(4), 1887-1902.

Aslan, K., Çakır, R. ve Kurt, M. (2018). *Özel eğitim öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik öz yeterlik algıları ve tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. International Learning Teaching And Educational Research Congress ILTER, Sözlü Bildiri Sunum, 6-9 Eylül 2018, Amasya.

Aslan, K. ve Kurt, M. (2019, Şubat). *Kaynaştırma eğitime ilişkin fen bilimleri öğretmenlerinin ve öğrencilerin görüşleri*. IV. Uluslar arası Bilimsel Araştırmalar Kongresi (UBAK), Sözlü Bildiri Sunum, 14-17 Şubat 2018, Yalova.

Aslan, K ve Kurt, M. (2019). Türkiye'nin Çevre Politikaları. Kurt, M.(Ed), Çevre Eğitimi. Nobel Yayıncılık.

Aslan, K. ve Kurt, M. (2019). *Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan biyoloji öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ilişkin görüşleri*. UBEK III, Sözlü Bildiri Sunum, 21-22 Aralık 2019, Rize.

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl: Ağrı / Taşlıçay / Aşağı Dumanlı Ortaokulu (2018- Halen)

İLETİŞİM

E-posta Adresi: aslankubra529@gmail.com